

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XVIII, številka 4, april 2013, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4
Častna meščana,
dobitniki nagrad
in plaket

8
Sto let
varovanja
kulturne dediščine

17
61. Ljubljana
festival

2
57. Pohod
Pot ob žici

PROGRAM 57. POHODA POT OB ŽICI, LJUBLJANA 2013

POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE ZA VRTCE, 9. maj 2013

Pohod za otroke vzgojno-varstvenih zavodov iz Ljubljane. Vrtec se vključi v pohod na kontrolni točki, ki mu najbolj ustreza, in prehodi en odsek na trasi po Poti ob žici. Na poti je sedem kontrolnih mest, ki so hkrati štartna in ciljna mesta: ● **Šiška** - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● **Vič** - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● **Vič** - Murgle (pri teniških igriščih), ● **Rudnik** - križišče Peruzzijska ulica in Jurčkova pot, ● **Fužine** - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● **Bežigrad** - Gramozna jama, ● **Center** - Hala Tivoli, Muzej novejšje zgodovine.

POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE ZA OSNOVNE ŠOLE, petek, 10. maj 2013

Pohod za učence osnovnih šol. Šola se vključi v pohod na kontrolni točki, ki ji najbolj ustreza, in prehodi en, dva ali tri odseke na trasi po Poti ob žici, odvisno od starosti. Na poti je osem kontrolnih mest, ki so hkrati štartna in ciljna mesta: ● **KT-1: Vič** - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● **KT-2: Šiška** - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● **KT-3: Bežigrad** - AMZ Slovenije, Dunajska 128, ● **KT-4: Jarše** - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● **KT-5: Polje** - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● **KT-6: Fužine** - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● **KT-7: Rudnik** - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijska ulica, ● **KT-8: Livada** - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15.

POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE ZA SREDNJE ŠOLE, petek, 10. maj 2013

Pohod za učence srednjih šol. Šola se vključi v pohod na kontrolni točki, ki ji najbolj ustreza, in prehodi štiri odseke (pol poti) na trasi po Poti ob žici. Na poti je osem kontrolnih mest, ki so hkrati štartna in ciljna mesta: ● **KT-1: Vič** - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● **KT-2: Šiška** - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● **KT-3: Bežigrad** - AMZ Slovenije, Dunajska 128, ● **KT-4: Jarše** - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● **KT-5: Polje** - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● **KT-6: Fužine** - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● **KT-7: Rudnik** - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijska ulica, ● **KT-8: Livada** - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15.

REKREATIVNI POHOD NA 35 KM PO POTI OKOLI LJUBLJANE, sobota, 11. maj 2013

Udeleženec se vključi v pohod na kontrolni točki, ki mu najbolj ustreza, in prehodi po Poti ob žici do cilja. Na poti je osem kontrolnih mest, ki so hkrati štartna in ciljna mesta: ● **KT-1: Vič** - Agrotehnika Gruda, Tržaška 132, ● **KT-2: Šiška** - Okrepčevalnica Pri Cvičku ob Koseškem bajerju, ● **KT-3: Bežigrad** - AMZ Slovenije, Dunajska 128, ● **KT-4: Jarše** - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● **KT-5: Polje** - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● **KT-6: Fužine** - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● **KT-7: Rudnik** - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijska ulica, ● **KT-8: Livada** - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15.

Slovenije, Dunajska 128, ● **KT-4: Jarše** - Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske, ● **KT-5: Polje** - Trgovina Mercator, Zaloška 168, ● **KT-6: Fužine** - Gostilna Babnik pri Fužinskem mostu, ● **KT-7: Rudnik** - križišče Dolenjska cesta in Peruzzijska ulica, ● **KT-8: Livada** - Daj-Dam, Hladnikova ul. 15. Tisti, ki prehodijo celotno pot v dolžini 35 km, dobijo tudi posebno kolajno.

REKREATIVNI POHOD PO POTI OKOLI LJUBLJANE, sobota, 11. maj 2013

Udeleženec se vključi v pohod na kontrolni točki, ki mu najbolj ustreza, in prehodi po Poti ob žici do cilja.

Posamezni okvirni odseki pohoda: ● **VIČ: smer jug 5.000 m:** Agrotehnika Gruda, Tržaška 132 - Cesta dveh cesarjev - Murgle - Opekarska cesta - Kongresni trg, ● **ŠIŠKA: smer jug 5.000 m:** Koseški bajer - Rožnik - Kongresni trg, ● **BEŽIGRAD: smer zahod 6.000 m:** AMZ Slovenije, Dunajska 128 - Vodovodna - Litostraj - Koseški bajer - Rožnik - Kongresni trg, ● **JARŠE: smer sever 16.000 m:** Žito Ljubljana, križišče Clevelandske in Šmartinske - Gramozna jama - Litostraj - Koseški bajer - Rožnik - Kongresni trg, ● **FUŽINE: smer jug 12.000 m:** Fužinski most - Golovec - Dolenjska cesta - Opekarska cesta - Kongresni trg, ● **HALA TIVOLI: smer jug 2.000 m - invalidi:** Hala Tivoli - park Tivoli - Erjavčeva cesta - Kongresni trg.

TEK TROJK ZA ČLANSKE IN VETERANSKE KATEGORIJE NA 12,5 IN 29 KM

sobota, 11. maj 2013, s pričetkom ob 9.00 uri 29 km in ob 9.30 uri 12,5 km

Štart in cilj teka trojk na 12,5 in 29 km je na Kongresnem trgu. Prijave bomo zbirali do 30. 4. 2013 na spletni strani <http://www.pohod.si>.

TEK TROJK ZA OSNOVNE IN SREDNJE ŠOLE NA 3000 M

sobota, 11. maj 2013, s pričetkom ob 9.45 uri

Štart ekip je pri Gostišču Livada, Hladnikova 15, cilj za vse ekipe je na Kongresnem trgu. Prijave bomo zbirali do 30. 4. 2013 na spletni strani <http://www.pohod.si>.

KULTURNI PROGRAM PRIREDITVE

sobota, 11. maj 2013, s pričetkom ob 10.30 uri: ● 10.30 - 11.30: Nastop Partizanskega pevskega zbora, ● 11.30 - 12.00: Nagovor župana Zorana Jankovića in razglasitve absolutnih zmagovalcev, ● 12.00 - 13.30: Nastop Alenke Godec

IKT spodbuja blaginjo mest in regij

Prihodnost naših mest je odvisna od uspešnosti načinov, s katerimi izboljšujemo življenje naših meščank in meščanov. Informacijske in telekomunikacijske tehnologije in rešitve predstavljajo pomemben prispevek k doseganju teh ciljev.

Mestna občina Ljubljana in združenje Major Cities of Europe vas vabita na letno konferenco, ki bo od 3. do 5. junija na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Pridružite se letošnji konferenci v Ljubljani, če cenite inovacije v lokalni samoupravi in si želite izmenjati znanje in izkušnje s predstavniki drugih mest. Vaš prispevek je ključna vrednota, ki je vodilo mest prihodnosti.

www.majorcities.eu

Prireditelj konference

Gostiteljica

Mestna občina Ljubljana

Platinasti sponzorji

Zlati sponzorji

Srebrni sponzor

Bronasti sponzorji

Partnerja konference

Ljubljana

Vihar

Program 57. Pohoda Pot ob žici 2013	2
Dr. Andrej E. Skubic: Vihar	3
Častna meščana, dobitniki nagrad in plaket	4-7
Prof. dr. Blaž Lukan: Štefka	4
Dr. Miklavž Komelj: »Bistvo je vedno zapleteno«	5
Janez Čuček: Mesto, ki ga imam rad	7
Boris Vičič: Sto let v dobro dediščine	8
Irena Šinkovec: Kolo - razstava 5200 let starega barjanskega kolesa	10
Matej Bor: Odlomki iz neobjavljenih del	11
Janez Bertoncelj, Vita Kontič: Začetek kolesarske sezone	12
Nina Šibic: Ljubljana, središče košarke!	13
Zasvojenost s sodobnimi tehnologijami in spletom	14
Mitja Blažič, Marko Taljan: Mladi zmaji na obisku pri Romih v Prekmurju	15
Staša Cafuta Trček: Ljubljana v očeh tujih turistov	16
61. Ljubljana festival	17-20
Nada Breznik: Jasmina Cibic	21
Mag. Franja Mojca Škof: Obogatitvene dejavnosti za predšolske otroke	22
Katarina Gorenc: Podporne storitve v vzgoji in izobraževanju	23
Nagradni natečaj Mozaik moje Ljubljane	23
Mladi hišni prijatelji: socialni servis za lokalno skupnost	24
Četrtni razgledi	26
Novosti pri ravnanju z odpadki	32
Dr. Brigita Jamnik: Cevko se predstavi	34
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Jurija Žagarja	35
Ljubljanski vestnik	36
Okoljske meritve	39
Grajski dnevi	40

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Zgoraj: PST - najlepša pot, foto: Joco Znidaršič

Spodaj: V Verdijevem Rekvjemu bo na Ljubljana festivalu igral orkester Slovenske filharmonije, foto: arhiv Festivala Ljubljana

Fotografija na strani 3

Andrej E. Skubic, foto: www.bukla.si

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Tjaša Ficko,
Vesna Kos – Bleiweis, Aleš
Kardelj, Stanka Ritonja.
Odgovorna urednica
in lektorica: Nada Šumi,
kontakt: 041/737 863,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Set
d.o.o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Ljubljana je neizbrisno zaznamovala vsaj prve štiri moje knjige.

V Grenkem medu mi je bilo za navdih mesto, v katerem sem se rodil, odraščal in ga (vsaj ulice, klopi in krčme v centru) poznal kot svoj žep; mesto, ki se mi je zdelo banalno in izčrpano, a je skozi oči priseljencev, tujcev, s katerimi sem si takrat delil delovno mesto, zaživel kot eksotična, bizarna lokacija; pustolovska destinacija, kjer lahko človek samega sebe zunaj lupine doma odkrije na novo. Roman je bil študija v samopotujitvi: kako narediti iz sebe čudno, »drugačno« bitje. Kar v resnici vsi smo.

Fužinski bluz je bil zame doživetje nove, drugačne Ljubljane, kot sem jo poznal iz domačega viškega okoliša, naselja vrstnih hiš – blokovske, velike Ljubljane, po eni strani razosebljajoče, po drugi nujno uosebljajoče, ustvarjajoče lastne identitete in pripadnosti. Zabavno se mi je zdelo, ker se je prav takrat vnela razprava o »urbanem v slovenski literaturi«: na vrsti okroglih miz smo morali mlajši literatje razpravljati, ali kaže, da smo Slovenci končno dobili tudi urbano književnost. Pa je šlo le za to, da se je pojavilo nekaj več romanov, ki se eksplicitno dogajajo med bloki. Zame je bilo že od nekdaj dovolj urbano tudi tisto, kar so pisali Grum, Zupan, Hieng, Božič in drugi. Merilo urbanega ni blok, temveč nekaj v glavah. Nekaj, kar zapušča zavetje mita in se namesto tega prepušča človeškemu viharju.

Potem Norišnica, zbirka zgodbic, v kateri sem se znova lotil nekaterih že petnajst let prej napisanih fragmentov; ta je bila zame nekakšna združitev Ljubljane iz časov odraščanja, socializma in alternative osemdesetih ter novejšega, stanoposestniškega in starševskega življenja – skupaj s primerjavo s kaotično tujino, kakršno sem doživljal v mladostnih eskapadah. Malo mešano, pospravljano predalov, ampak nezgrešljivo ljubljanskih.

In končno Popkorn – podoba »nove« Ljubljane, preobražene z biznisom, podjetništvom in povzpetništvom, miselnostjo »uspeh ali smrt«. Mesto, kakršno sem poznal, generacija, s katero sem živel, vse se je preobrazilo: mnogi so izginili, se pojavili v novih oblekah, z novimi idejami, kakršnih včasih nismo imeli. V resnici so med mojimi znanci najboljše stvari naredili tisti, ki so vselej vztrajali pri tistem, v kar so od nekdaj verjeli. A ne pišem rad o herojih: zmeraj so mi bili zanimivejši tisti, ki jih je čas zavrzel, ker so mislili, da ga bodo lahko zajahali, pa so mu obbingljali s hrbita, s škornji napol v stremenih in z glavo navzdol.

Zakaj sem se v naslednjih dveh romanih odpravil ven, v gozdno divjino ali na podeželje? Morda ravno zato, ker sem hotel izstopiti iz klišeja o »urbanem«, ki se mi je prilepil s prvimi knjigami; po drugi strani pa sem morda hotel uiti tudi začasnemu, lokalnemu v nekaj splošnejšega. Izmed blokov ven, v tisti vihar.

Včasih, ko sem bil majhen, so bile moje edine ponavljajoče se sanje – sanje o tem, da znam leteti. Tista klasika: kako po zraku plavam žabico. Dobro mi gre, dokler mi naenkrat ne gre in nazadnje varno, a razočarano nasedem na tleh. Danes so moje edine občasno ponavljajoče se sanje te, da pride v Ljubljano tornado in da vem, da bom, tudi če se skrijem v klet ali kopalnico, od podtlaka v sredini oglušel in se zadušil. Tudi betonska ljubljanska gradnja, trdnejša od ameriških montažnih lesenjač, mi ne bo pomagala.

V novem tekstu se spet vračam v prestolnico. Ljubljana in Maribor sta se udarno spet izpostavila kot kraja, kjer si Slovenci krojimo skupno usodo, kjer se na preizkušnji vsakega časa razčiščuje, kako bi radi živeli in kako je dostojno živeti. Dejansko o usodi sveta ne moremo premišljevati brez doživljanja žive okolice; ne moremo zares pisati, ne da bi pisali o svetu, ki ga najboljše poznamo.

Tudi to, da tisti tornado v mojih sanjah zmeraj pride v Ljubljano, mi govori, kje je moj dom.

Dr. Andrej E. Skubic, pisatelj in prevajalec

Častna meščana: Štefka Drolc in Jurij Katjuša Popović, Janez Čuček in Joco

Foto: Peter Uhan

Štefka Drolc

Dorian Rudolf Spanzel

Jurij Gustinčič

Na dan osvoboditve Ljubljane 9. maja, mestnega praznika dneva miru in dneva Evrope bo Ljubljana s podelitvijo mestnih priznanj na slavnostni seji Mestnega sveta izkazala čast zaslužnim osebnostim javnega življenja in organizacijam, ki mestu dajejo pečat odličnosti. Naslova častnih meščanov bosta slovesno podeljena dramski igralki Štefki Drolc ter novinarju in publicistu Juriju Gustinčiču, nagrade glavnega mesta Ljubljane bodo izročili filmski pedagoginji, vzgojiteljici in publicistki Mirjani Borčič, predsednici Društva Ključ in publicistki Katjuši Popović, novinarju in publicistu Janezu Čučku ter fotografu Jocu Žnidaršiču. S plaketami pa bo mesto počastilo učiteljico in ravnateljico Ano Vehar, Društvo Ljubljanski oktet, Zvezo prijateljev mladine Moste-Polje, Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga, Ženski pevski zbor Kombinat in Dijaški dom Ivana Cankarja.

Častna meščana

ŠTEFKA DROLC

Štefka

Prof. dr. Blaž Lukan

Igralko Štefko Drolčevo gledam v predstavi *Draga Duša* v režiji Barbare Kapelj Osredkar v Cankarjevem domu. Pred menoj se odpre nekakšno križišče časov, utelešeno v figuri igralko, ki se po eni strani teže giblje po prostoru in si pomaga s palico, po drugi strani pa je njen pogled prost, z lahkoto preskakuje meje prostora in časa in sega nekam čez, ne samo nazaj, v spomin, tudi naprej, čez lastno omejenost in v mojo prihodnost. Težko bi bolje opisal Štefkinu figuro pred seboj drugače kot s prisposodobno časa. Čas plava po prostoru in igralka ga s svojo igro lovi, mu sledi s pogledom kot ptici, da jo ujame v bežnem zamahu peruti. To je izjemno občutljivo, rahločutno delo, nikdar ni mogoče z gotovostjo reči: čas je tu in zdaj teče in jaz ga bom ujel(a), veliko bolj je odvisen od slutenj, intuitivnih uvidov, naključij. Čas je tudi igralkino telo, ki pa kljub letom in

njihovim mejam pravzaprav učinkuje kot današnje. Ne gre za njeno silhueto, ki jo opisujeta bel volnen pulover ali pričeska, temveč za dozvetnost pogleda oziroma, konkretno, oči, ki tipajo in srkajo, vase povzemajo prostor in z njim čas ter v notranjosti, s pomočjo besed oziroma glasu, oblikujejo njuno današnjo predstavo. Igralkin postopek je nenavadno odkrit in iskren, to je igra v svojem elementarnem stanju, še ne do kraja izoblikovana, neutrjena, a hkrati s tako močno in čvrsto željo po obliki, da je skrajno ganljiva.

A ganljivost ne pomeni tudi razčustvovanosti. Štefka Drolčeva se kljub pogosto nasprotnemu vtisu nenehno upira poplavi čustev, brez katerih sicer ne more ujeti nobenega lika ali vloge, a jih v resnici tudi nadzira, jih (s)pušča do meje, ki si jo je sama zastavila, pusti jih butati ob povrhnjico, nemara tudi že tudi povsem telesno občutiti, ali pa zgolj slutiti, vendar je ne preplavijo, in v tej napetosti obvladovanja je pravzaprav skrita njena temeljna oblikovalna moč. Ujemimo jo v nekem pogledu: to je hkrati njen zunanji pogled, ki sledi silnicam časa in prostora, in notranje zrenje, ki sledi lastnim čustvenim potem, preverja odzive in jih usklajuje z vid(e)nim. Igra je nenehno vzpostavljane ravnovesja med zunaj in znotraj, med prostorom in telesom, med poslušanjem in govorjenjem, med občutenjem in ravnanjem. Težko bi rekel, koga igralka gleda v tem trenutku, kaj v resnici vidi – in ravno tu tiči težko opisljiva skrivnost igre: namreč zvesto sledenje lastni predstavi, ki postane resnična, tako da zunaj nje ni ničesar, v njej pa je zaobsežena vednost, prepričevalna moč, namenjena gledalcu.

Kaj me kljub temu, da se včasih zagovori, da besedilo izgovarja, kot bi ga pravkar sestavljala, ne pa kot vnaprej zapisano predlogo, nezadržno priteguje h gledanju? Zdi se mi, kot da njen lik, njeno telo pred mojimi očmi izginja, kot da se njegove meje stapljajo s prostorom in časom, da vanju uhaja kot njuna zvesta prebivalka, pred mano pa ostaja samo šepet in trepet zraka, glas kot najmočnejše potrdilo človekove prisotnosti. Štefkin glas in postava sta skladna, a ne samo drug z drugim, temveč s prostorom in časom, tako da v njima izpisujeta neko novo postavbo, novo ime. Štefkin igra ni več samo izraz, izpoved lastnega fizičnega življenja in pa obuditev Dušinega, temveč nekaj večjega: to nenadoma sploh ni več igra. To je edinstvena človeška zagnanost, izročilo temeljne človeške resnice, ki je najprej to, da človek samo je in je to največ, kar je mogoče, nato pa je resnično šele njegovo dejanje, torej on sam med drugimi. Štefka je pri tem, ko igra »sebe« in »Dušo« in mojega »sodobnika«, tudi sooblikovalka moje temeljne človečnosti, ki ji daje obliko in jo izpostavlja v dejanje.

Štefkin človečnost je vselej dejavna, v mnogih vlogah v gledališču, na filmu ali na radiu se kaže kot nenehna usmerjenost v drugega. »Zmeraj nekemu govoriš. To je gledališče,« je nekoč rekla. Njena najlepša lastnost pa je ob resničnem posluhu za drugega (pristrčno iskren zapis ji je denimo posvetil soigralec Polde Bibič v knjigi *Soigralke*), to, da je vselej tudi igralka, da torej drugega vidi skozi igro. To ji preprečuje, da bi (p)ostala samo del naše splošne predstave, torej nekakšen simbol slovenstva, »cankarjanska mati« (najbolj nemara po zaslugi vloge v filmu *Na klanecu* Vojka

Gustinčič, nagrajenci: Mirjana Borčič, Žnidaršič ter šest dobitnikov plaket

Duletiča): v njeni igri je namreč skritega veliko več. Več pomeni neločljivo zvezo igre in biti, »biti z igro«, kot bi rekel Mile Korun, biti igra in igra biti. – Vselej pa še ljubezen. Ta jo resnično vodi skozi življenje, a se v njeni igri zrcalijo tudi njeni manj prijazni odenki, beckettovska sivina sveta, ki ga je ljubezen zapustila. Štefka Drolčeva tako v *Dragi Duši* nekajkrat čvrsto stisne roko soigralki Ivi Zupančič, kar je neobičajno zgovorna kretinja: ponuja ji oporo, računa na njeno prizanesljivost in naklonjenost, kaže na njuno povezanost, vendar je tudi zagotovilo varnosti in upanja, ki ju je v svetu tako lahko izgubiti. In Štefkin igralsvo je za nas ravno takšen stisk roke: z vso svojo neizmerno čistostjo in krhko močjo nam pomaga preživeti!

Štefka Drolčeva

Greta Garbo je bila božanska, Štefka Drolčeva je boginja. Neumno bi bilo reči, da nas je navduševala, kajti tisto, kar smo doživljali ob gledanju Štefke Drolčeve v Dedinji ali Jacinti in Gigi je bilo mnogo več kot navdušenje. Bila je ljubezen. Oboževanje. Še ti besedi ne povesta vsega. Prišla je v Ljubljano. »Boginja Štefka«. Čeprav je bil način igre drugačen od onega v Trstu, se je pravzaprav hitro prilagodila, oziroma se je ljubljansko gledališče prilagodilo njej. Mnogim to ni nikdar uspelo. Štefki je. Čeprav je kdo imel tudi kakšno pripombo na kakšno njenih vlog. Kot recimo Vladimir Kralj ob Luthrovi ženi. Motila ga je njena lepota, ker jo je videl »bolj kot *bocciovsko grešno zapeljivo samostansko lepotico kot pa nemško nuno, katere historični, zelo realistični portret nam je ohranjen.*« Nas pa, ki nismo poznali Cranachovega portreta, je Štefka omamljala s svojo lepoto. Lepoto, ki je ponazarjala vse dobro in vredno tega sveta.

Sam ne morem reči, da bi kdaj videl tako intuitivno igralko, kot je Štefka Drolčeva. Ona ne igra, Štefka živi, Štefka je. Pač to, kar ji dodelijo umetniški vodje. Medtem ko si drugi igralci vlogo prisvojimo, Štefka pusti, da si vloga prisvoji njo. Drugi požremo vlogo, pri Štefki je drugače, njo požre vloga. Štefka je vsa v njej. Ko igra, je Medeja ali von Zahndova ali Hana ali gospa Jackson ali Vorančeva Neža ali Lojzka. In to popolnoma. Pojem »življenje« bi bil zame čisti teorem, če ne bi spoznal Štefkinega igralsva. Enako je tudi pri njenih karakternih vlogah. Karakterni igralec vloga vendarle igra, si jo zamisli in jo naredi. Štefka jo poišče s svojo intuicijo in potem jo oživi.

Odломka iz portreta Štefka Drolčeva v knjigi Soigralka Poldeta Bibiča, Mladinska knjiga 2000.

JURIJ GUSTINČIČ

»Bistvo je vedno zapleteno«

Dr. Miklavž Komelj

Vsakokrat, ko na ulici zagledam postavbo Jurija Gustinčiča – najpogosteje, ko pred lokalom nasproti Ferantovih blokov »obredno« bere svetovne časopise –, me preplavi zelo močno čutenje zgodovinskega časa, ki se poveže z občutkom nekakšne ganjenosti. Ne morem iti mimo njega, ne da bi se vsaj za nekaj trenutkov zatopil v razmišljanje o času, ki ga je prepotoval – in pred duhovnimi očmi se mi nenavadno živo prikažejo nekateri prizori iz njegovega neverjetno dinamičnega in bogatega življenja – včasih čisto drobne anekdote, ki sem si jih zapomnil iz njegovih besedil ali spominov drugih ljudi. Na primer, kako ga je kot otroka skupaj z Dušanom Pirjercem, ko sta se igrala Indijance, v čolniku odnesla deroča Sava in so ju komaj rešili ... Ali kako ga je v tridesetih letih v Moskvi inštruiral matematiko Sima Markovič ... Sploh se mi vedno prikaže fantazija Moskve v tistem težkem času tridesetih let, ki je vedno buril moje domišljijo; kar ne morem verjeti, da je pred mano živa priča tistega prostora in časa. In nato pomislim, da je bil to eden od mladeničev, ki so v Politehniškem muzeju po koncertu Dmitrija Šostakoviča, potem ko je moral skladatelj zaradi ovacij občinstva skupaj s štirimi godalci na klavirju že drugič odigrati stavek iz novega kvinteta, vdrli za oder in ga privlekli nazaj, da je stavek odigral še tretjič ... Gustinčičeva mati Anica Lokar v svojih spominih piše, da so skladatelja nosili na ramenih, potem pa so ga spremili domov in se z njim še dolgo pogovarjali ... Jurij Gustinčič je bil kot sin Dragutina Gustinčiča, enega ustanoviteljev komunističnega gibanja na Slovenskem, potegnen v vrtnec zgodovinskega dogajanja že kot otrok. Preživljal je selitve, vedel je, kaj je konspiracija, kaj je izpostavljenost nevarnosti. Rojen je bil v Trstu, otroštvo je preživljal na Dunaju in v Ljubljani, v tridesetih letih pa so se preselili v Moskvo, kjer je obiskoval nemško gimnazijo, ker je bil oče prepričan, da bo v Nemčiji kmalu izbruhnila revolucija ... Ko sem pred leti na sledi fotografije Tine Modotti v arhivu preučeval zapuščino Ivana Regenta iz njegovega moskovskega obdobja, sem lahko dobil nekaj vpogleda v atmosfero, v kateri je odraščal tudi Jurij

Gustinčič. Takrat sem bral tudi spomine njegove mame. V njih je med drugim opisala leta terorja v tridesetih letih kot nekaj strašnega. Zato sem bil presenečen, ko sem iz nekega Gustinčičevega intervjuja razbral, da so njegovi osebni spomini na ta leta povsem drugačni od materinih, v bistvu svetli in prežarjeni z energijo mladosti – njegovo pričevanje se mi je zdelo posebej zanimivo zato, ker nasprotuje vsakršnim utečenim črno-belim predstavam. Gustinčič je rekel, da je bilo tudi v tistem prostoru in času mogoče diskutirati o vsem, samo da je bilo treba najti način – še več: njegova poanta je bila, da je vse, kar človek hoče in mora povedati, mogoče javno povedati v vsakršnih okoliščinah. Človek se ne more *izgovarjati* na cenzuro. V tisti od svojih kolumn iz *Mladine*, ki jo je postavil na začetek svoje knjige *Nismo angeli*, je Gustinčič zapisal: »*Pozneje sem se prepričal, da je ni cenzure, ne glede na režim, ki bi lahko onemogočila, da se napiše, kar se hoče, četudi oblast in uredniki in ideologija temu nasprotujejo. Novinar se mora samo vprašati, kako to narediti – in ostati živ.*«

Gustinčič dela v novinarskem poklicu že več kot sedemdeset let. Po napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo leta 1941 je – v tem času je bil študent zgodovine – kot navdušen antifašist najprej hotel iti na fronto (o tem piše tudi Regent v svojih spominih, kjer posebej poudarja njegovo navdušenje v trenutku odločitve), a ker ni bil sovjetski državljan, so ga poslali nazaj. Nato pa se je zaposlil na moskovskem radiu v uredništvu slovenskih oddaj. Pozneje je k temu pripomnil: »*Svojo poklicno kariero sem torej začel butajoč z glavo ob zid.*«

Na Radiu Moskva so v glavnem brali samo tekste, ki so bili v slovenščino prevedeni po uradnem gradivu (tudi besedila teh oddaj sem prelistaval v arhivu v Regentovi zapuščini). V letih 1942–1943 pa je bil Gustinčič urednik slovenskih oddaj na radiu Tbilisi (teh oddaj se sicer menda v Sloveniji ni dalo slišati, zato pa so se slišale v Srbiji – in ljudje, ki so jih poslušali, so dejali, da so imele pomembno vlogo za osvobodilno gibanje – zapomnili pa so si tudi navdušujoči ton, s katerim je mladi Gustinčič ognjevito zaključil vsako oddajo). V prej citirani kolumni iz knjige *Nismo angeli* Gustinčič omenja incident, ko ga je »pravovern« kolegica prijavila, ker je izrazil dvom o nekem uradnem poročilu – pa vendar se mu ni nič zgodilo, saj so ga potrebovali in brez njega ne bi moglo biti slovenskih oddaj na radiu Tbilisi. Gustinčič je to komentiral: »*Ta incident in moje tajno življenje sta me naučila, da lahko skepsa preživi najtežje čase. Pomemben je način izražanja, včasih mora ostati kaj med vrsticami. William Burroughs: Dogodki morajo biti zapisani, da bi se zgodili – zato tudi obstajajo časopisi.*«

Leta 1944 je vstopil v jugoslovansko brigado, ki se je iz Sovjetske zveze prek Romunije napotila v Jugoslavijo in se tam pridružila jugoslovanski narodnoosvobodilni vojski. Bil je politikomisar čete. Leta 1968 pa je opazoval sovjetsko vojsko z druge strani. Takrat je bil poročevalec Politike iz Prage. Njegova knjiga *Češkoslovaška 1968*, ki govori o praški pomladi in sovjetski intervenciji, je obenem prvovrsten zgodovinski dokument in analiza, ki tudi danes ohranja vso svojo vrednost.

Njegovo delo je bilo vedno v najplemenitejšem smislu angažirano. V neki stari številki *Mladine* sem našel besede, ki jih je pred nekaj leti napisal ob nekih ljubljanskih demonstracijah: »*Ko mislimo na upore, takšne in drugačne, moramo upoštevati, kaj je njihova vsebina in kakšne globine se neizogibno odpirajo. Da bi to storili, moramo sestopiti s parketa ali oditi z urejene ulice in se zamisliti nad bistvom. Bistvo je vedno zapleteno. (...) Treba je tudi sebe takoj vprašati, ali si na strani elite ali vseh drugih.*«

V teh besedah se mi zdi posebno dragoceno to, da je prav angažiranost tista, ki obenem vzpostavlja refleksivno distanco. Gustinčič je nekoč izjavil: »*Distanca je najvišja moralna kategorija novinarstva.*« Ta distanca se pri njem povezuje tudi s prefinjenim humorjem, ki ga večkrat beremo »med vrsticami«. Kot je pred leti napisal v neki kolumni v *Mladini*: »*V vsaki drami se najde košček komedije, po navadi sarkastične.*«

Ta ton je pri njem povezan z najvišjim profesionalizmom, ogromno in vsestransko izobrazbo ter svetovljanstvom. Z vsem tem je Gustinčič legendarna osebnost ne samo slovenskega, ampak – s svojim štiriintridesetletnim delom komentatorja in poročevalca pri beograjski *Politiki* (njen dopisnik ni bil samo iz Prage, ampak tudi iz Londona in New Yorka), ki je bila v tistem obdobju časnik na visoki svetovni ravni – tudi jugoslovanskega novinarstva.

Če ne bi bilo Gustinčiča, bi imela beseda »novinarstvo« v slovenskem prostoru precej manj plemenitosti. Gustinčič pa je to plemenitost dosegel, ker v svojih intelektualnih izhodiščih ni bil »samo« novinar, ampak so bila njegova zanimanja zastavljena mnogo širše. Anica Lokar je svojega sina, kakršen je bil v obdobju, ko je študiral na fakulteti za zgodovino v Moskvi, v spominih opisala takole: »*Jurij je bil popolnoma humanistično usmerjen. Zanimale so ga samo literatura, umetnost, glasba. Cele zvezke Heineja in Majakovskega je znal na pamet. Ko sem zvečer prihajala domov do smrti utrujena in ga prosila: 'Povej kakšno lepo pesem,' je znal krasno recitirati Majakovskega.*«

Foto: Sunčan Stone/arhiv Kinodvora

Mirjana Borčič

Foto: Mediaspeed

Katjuša Popović

Foto: osebni arhiv

Janez Čuček

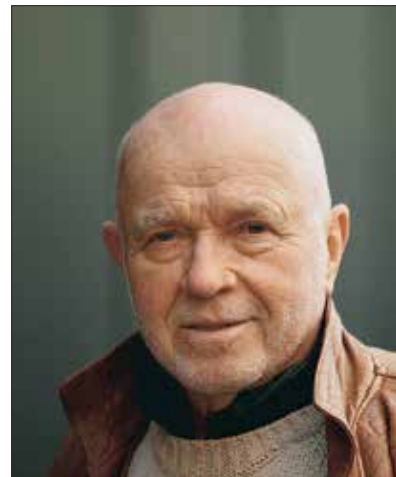

Foto: osebni arhiv

Joco Žnidaršič

Ena prvih Gustinčičevih objav, še preden se je posvetil novinarskemu delu, je bil članek o Majakovskem, ki ga je leta 1940 s psevdonimom objavil v ljubljanski reviji *Sodobnost*. Ta članek je zelo pomemben; Gustinčič je v njem zgoščeno povzel pesnikove formulacije iz eseja *Kako delati stihe?*. Besedilo je kratko, ampak to je bila do tedaj ena najkompleksnejših informacij o Majakovskem na Slovenskem – in upravičena je domneva, da je ta prispevek vplival tudi na partizanska pesnika Kajuha in Bora.

Ampak ravno zato, ker Gustinčič tako ljubi umetnost, se obenem skrbno varuje, da bi svoje delo zamenjeval z umetnostjo. Na začetku svoje knjige *Nadstropja Amerike* je prav kategorično poudaril: »Ena izmed nevarnosti, ki jim je izpostavljen novinar, je tudi prikrita želja ustvariti literarno delo. Ni večje razlike, kot je razlika med novinarstvom in literaturo.«

In dodal je, da je literaturi in novinarstvu »skupna samo uporaba besed«. Pa vendar – ravno ta strogost nezamenjevanja mu omogoča, da v svojih besedilih najjasneje izpričuje svoje ljubezen do umetnosti, svoje neizmerno spoštovanje umetnosti. Gustinčič nikakor ne piše samo o politiki. Nekatere njegove najlepše strani so na primer posvečene njegovi veliki ljubezni do glasbe. Zame je ena njegovih najlepših kolumn tista, ki jo je napisal ob smrti Svjatoslava Richterja. Ko je spregovoril o izjemnosti Richterja, je v tem zaslučil možnost drugega vida celotnega stoletja: »Tu se začinja zgodba o človeku, ki je povsem različen od našega stoletja, pa ga vendar ne moremo odstraniti iz njega. Vliva nam upanje, da so bile naše predstave o 20. stoletju vendarle enostranske.«

In: »Vedno je bil antistar. Lepo je, da smo imeli med vsemi zvezdami pet desetletij tudi eno antizvezdo. Zakličimo skupaj z Rusi: večna mu slava! Naj traja tisti kratek čas, kolikor trajajo večnosti.«

A znal je napisati zelo pronicljive besede tudi na primer o Johnu Lennonu ali pa o Jimiju Hendrixu: »Njegov rockovski glas je bil pomešan z žalostjo, ki je izdajala strah pred smrtjo – ne smrtjo človeka, temveč smrtjo ljudstva Woodstocka.« Oznaka pevčevega glasu se v nadaljevanju poveže z diagnozo neke družbene situacije.

A Gustinčič ne skriva svoje preference do klasične glasbe. Do popularne glasbe je kritičen, ker se odreka dimenziji tišine: »Aldous Huxley je napisal, da je tišina edino, kar neizrekljivo izraža bolje od glasbe. Pop glasba marsičesa ne more izraziti prav zato, ker se odreka tišini. In pavzam. Daleč smo prišli od tistih poznih Beethovnovih kvartetov, kjer so bile pavze prav tako pomembne kot zvočne paviše.«

Gustinčič pa se zaveda tudi pomena tišine za vsako resnično govorjenje in pisanje. Pred leti je v eni od svojih kolumn v *Mladini* napisal: »Bil bi skrajni čas, da začnemo razmišljati o tem, kdaj govoriti, kako in koliko. Da se tudi posvetimo veliki umetnosti jedrnatosti, če že ne molčanja. Umetnosti molka.«

Človeku, ki obvlada umetnost molka, ni treba umolkneti. Naj Gustinčičev glas ne umolkne.

Ko grem, ko ga vidim, kako »obredno« bere svetovne časopise pred lokalom nasproti Ferantovih blokov, molče mimo, ne razmišljam samo o zgodovinskem času, ampak tudi o prostorih in širjavah. Ta resnični svetovljan kot častni meščan Ljubljane simbolično prinaša v to mesto tudi vsa mesta, s katerimi se je povezoval njegovo življenje in delo.

Dobitniki nagrad

Mirjana Borčič

Mirjana Borčič je ena ključnih osebnosti, ki so vzpostavile Pionirski dom kot center uvajanja sodobno zasnovane kulturne vzgoje. Kot vodinja oddelka za filmsko vzgojo v Pionirskem domu in oddelka za proizvodnjo domačih in pripravo tujih filmov za šole pri dopisni delavski univerzi Univerzum ter s svojim obsežnim publicističnim filmskovzgojnim delom je področje filma in njegove obravnave postavila na visoko strokovno raven. V Ljubljani je končala osnovno in srednjo šolo, nato pa na filozofski fakulteti v Zagrebu nadaljevala študij slavistike. Leta 1960 se je vrnila v Ljubljano in se zaposlila kot vzgojiteljica v Dijaškem domu Ivana Cankarja ter zasnovala filmski klub Samorastniki. Vzpostavila je Filmske abonmaje, ki so zajemali program v Pionirskem domu, Kinu Črnuče, Kinu Triglav in kinu Pionir v Šiški. Vodila je Klub ljubiteljev filma v mali Unionski dvorani. Bila je urednica filmskih publikacij pri Prosvetnem servisu v Ljubljani. Zasnovala in urejala je bilten *Novi film* in zbirke *Filmski listi*, *Mala kinoteka* in *Sedma umetnost*. Od leta 1968 je bila članica uredniškega odbora revije Ekran. Bila je tudi članica mednarodnih žirij. Leta 1992 jo je American Biografical Institut nominiral za publikacijo *Five Hundred Leaders of Influence*. Leta 2007 pa je prejela Badjurovo nagrado za življenjsko delo na področju filma.

Katjuša Popović

Katjuša Popović je leta 2001 skupaj z dvema soustanoviteljema ustanovila Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi, prvo in še do danes edino nevladno organizacijo, ki je specializirana za delo na področju boja proti trgovini z ljudmi in pomoči žrtvam. Njeno delo je v teh letih temeljilo na strokovnosti, požrtvovalnosti ter neštetihih urah skrbi in iskanja rešitev zaradi okoliščin, v katerih se žrtve trgovine z ljudmi znajdejo v Sloveniji, zaradi nemoči, da bi pomagala vsem, ki pomoč potrebujejo, ter tudi zaradi samega obstanka Društva Ključ. Udeležila se je številnih strokovnih usposabljanj ter s tem širila svoje znanje. Kot predsednica Društva Ključ je bistveno pripomogla k uveljavitvi številnih dobrih praks s področja

dela z žrtvami trgovine z ljudmi ter pri postavljanju visokih standardov na področju, ki je bilo dolga leta zanemarjeno. Zadnji v nizu njenih uspehov je izdaja knjige *Prodano življenje, resnične zgodbe žrtev trgovine z ljudmi v Sloveniji*.

Janez Čuček

Janez Čuček je na svoji 40-letni novinarski poti aktivno deloval pri dveh prepoznanih medijih – pri ljubljanski časopisni hiši Dnevnik in na nacionalni Radioteleviziji Slovenija, kjer je kot voditelj televizijskega Dnevnika postal prepoznaven in široko priljubljen v celotnem slovenskem prostoru. Janez Čuček je kot zunanjepolitični novinar poročal z vsega sveta, njegova znanstva in poznanstva zunaj meja našega mesta in države pa so legendarna. Kot novinar, zunanjepolitični urednik, voditelj televizijskega Dnevnika, pisatelj in prevajalec deluje in živi v Ljubljani. Napisal je deset knjig, ki med drugim opisujejo tudi njegov vsakdan, življenje in delo, prav tako pa tudi portretirajo prepoznavne obraze Ljubljane, s katerimi je dolgoletni sosed in ljubezniv prijatelj. Kot ugleden meščan, intelektualec, kozmopolit, še aktivni novinar časopisne hiše Dnevnik je prepoznavno ime mesta Ljubljane in njegov ponosni meščan, skrbnik dobrega, pobudnik dobrih sprememb in podporni steber mestnih projektov, ki omogočajo nadaljnji razvoj mesta. Njegov dom na obrežju Ljubljance krasita cvetje in slovenska zastava.

Joco Žnidaršič

Joco Žnidaršič je ob intenzivnem novinarskem delu kot fotoreporter in urednik uredniševal svoje ustvarjalne cilje na različnih področjih fotografije. Najpomembnejši vir umetniškega navdiha, njegova neomajna ljubezen in predmet iskrenega zanimanja so mu domači kraji in ljudje. Ob upokojitvi je z lastnimi sredstvi pomagal ustanoviti knjižno založbo, ki izdaja zlasti fotomonografije o lepotah Ljubljane in Slovenije. Posamezne teme (*Lipicanci*) so spremljale tudi odmevne fotografske razstave doma in v tujini. Odlično so bile sprejete knjige: *Slovenski vinogradi*, *Deset let je Slovenija država*, *Golf na Slovenskem*, *Moja Slovenija*, *Lipicanci*, *Večni Bohinj*, *Zakladi Slovenije*, *Slovenija*, *lepotica Evrope*. Posebno mesto v Žnidaršičevem mojstrskem fotografskem opusu imajo monografije, ki jih je posvetil Ljubljani. Prva je bila *Ljubljana*, ki je izšla leta 1987, leta 2000 je s knjigo *Dobimo se na tržnici* postavil svojevrsten knjižni spomenik ljubljanski znamenitosti, leta 2012 pa je avtor v samostojni knjigi *Najlepša pot* z ljubeznijo ovekovečil Pot spominov in tovarištva in jo pričaral v vseh letnih časih. Za svoj bogat umetniški opus je prejel več nagrad, med drugim: nagrado World press Photo, nagrado Prešernovega sklada, Puharjevo plaketo za življenjsko delo, nagrado Consortium Veritatis za življenjsko delo in državno odlikovanje Zlati red za zasluge za življenjsko delo.

Foto: osebni arhiv

Ana Vehar

Dobitniki plaket

Ana Vehar

Ana Vehar je ves čas svoje poklicne poti zaposlena na Osnovni šoli Vič, najprej kot učiteljica, nato kot pomočnica ravnateljica in zdaj že štiri mandate kot ravnateljica. Njen velik prispevek se kaže v prepoznavnosti šole kot ene izmed nosilk kulturnih dejavnosti v četrtini skupnosti, občini in na državnih ravni. Na njeno pobudo že šesto leto poteka Viški žabji tek, ki se ga v mesecu septembru udeležijo vsi učenci, veliko število njihovih staršev in tekači rekreativci. Že 23 let na šoli organizira Likovni salon in Likovni salonček, na katerem razstavljajo likovni umetniki z območja mesta Ljubljane, na Likovnem salončku pa učenci ljubljanskih šol, vsako leto se udeležijo tudi pustnega karnevala v Ljubljani in na Reki. Ana Vehar je tudi soavtorica vsakoletnega literarnega natečaja z naslovom Moja rodna domovina. Njen socialni čut do otrok se izkazuje pri organizaciji Vičkovega dne, kjer se zbirajo donatorska sredstva, ki so namenjena učencem iz socialno šibkejših družin.

Društvo Ljubljanski oktet

Ljubljanski oktet je bil ustanovljen leta 1972 kot Študentski oktet v vrstah akademskega pevskega zbora Tone Tomšič, leta 1979 pa si je uradno nadel ime glavnega mesta in se preimenoval v Ljubljanski oktet. V času svojega nepretrganega delovanja se je razvil v enovit umetniški ansambel in še danes ob svoji 40. letnici delovanja velja za enega najbolj reprezentativnih izvajalcev komorne vokalne glasbe pri nas. Slovenske ljudske in umetne pesmi so med pomembnejšimi deli repertoarne zasnove okteta. Program ljudskih pesmi obsega priredbe vseh znanih in manj znanih pesmi, ki so jih prirejali skladatelji F. Marolt, M. Tomc, Z. Prelovec, L. Kramolc, P. Kernjak, D. Švara in drugi. Ljubljanski oktet je dobitnik najvišjega priznanja za dosežke na področju vokalne glasbe – Gallusove plakete. Gostoval je na koncertnih odrih po Evropi, v državah nekdanje Sovjetske zveze, Kanadi, ZDA, Avstraliji, na Kitajskem in v Tibetu in tako v svojo kroniko vpisal več kot tisoč koncertov.

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste - Polje

Zveza prijateljev mladine Ljubljana Moste-Polje je vse od svojega nastanka leta 1957 dejavna na področju uresničevanja enakih možnosti otrok, mladih in družin. Odmevna so njena prizadevanja za zaščito in varovanje

otrokovih pravic (projekt Botrstvo, brezplačna učna pomoč, materialna, psihosocialna, finančna, pravna, skrbniška pomoč otrokom, mladim in družinam...), organiziranje prostočasnih dejavnosti za otroke in mlade (tabori, letovanja, ekskurzije, potovanja po domovini in tujini), vzgoja pozitivnih vrednot družbe, širjenje prostovoljstva, izobraževanje in ozaveščanje staršev za odgovorno starševstvo in podobno. Zveza uresničuje tudi programe za pomoč družinam na psihosocialnem področju z družinsko mediacijo. Najbolj opazni so *Skrbništvu družinam v stiski*, *Družina družini*, *Šola za starše* in *Mediacija – moj zaveznik pri reševanju sporov*.

Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga

Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič je socialnovarstveni center za usposabljanje, vzgojo in izobraževanje, zdravstveno varstvo, nego in rehabilitacijo otrok, mladostnikov in odraslih oseb z zmerno, težjo in najtežjo motnjo v duševnem razvoju in z dodatnimi motnjami. Center je začel leta 1984 z rednim delovanjem ob sprejemu prvih otrok. Že leta 1985 je bilo v Centru Draga na Igu 150 otrok in mladostnikov z zmerno, težjo in najtežjo motnjo v duševnem in telesnem razvoju. Leta 1985 pa je bil odprdom za odrasle osebe na Škofljici. Za zagotavljanje uresničevanja osnovnega programa in približevanja enot staršem varovancev je Center Draga razširil tudi število enot v Ljubljani. Dnevni center Ljubljana Šiška, Dnevni center Ljubljana Fužine, Varstveno delovni center Ljubljana na Poljanski cesti, Dom Vižmarje in Restavracija »Druga Violina«, v kateri je zaposlenih 20 otrok in mladostnikov z zmerno motnjo v razvoju.

Ženski pevski zbor Kombinatski

Ženski pevski zbor Kombinatski je skupina deklet, ki so se 27. aprila 2008 zbrale na ustanovni skupščini v Ljubljanskem Rogu in sklenile, da bodo prepevale pesmi upora z vsega sveta. Same pravijo, da pojejo z vero v vrednote, kot so solidarnost, zvestoba naprednim idejam, srčnost in pogum. Združene so v pesmi in prepričanju, da je upor ena temeljnih človekovih pravic. Uspeh, tekmovalnost in videz ne smejo prevladati, pomembnejše so človekove pravice. Pesmi, ki jih pojejo, izvajajo iz spoštovanja do vseh, ki so dvignili glas in dali življenja, ki so hrabrila duha v revolucijah in uporih po vsem svetu, in jih prepevajo v izvirnih jezikih. Te pesmi niso le uglasljene besede, marveč dragocena in pretresljiva pričevanja človekove vere v lepši svet. Prvo zgoščenko KOMBINAT so izdale v samozaložbi februarja 2013.

Dijaški dom Ivana Cankarja

Dijaški dom Ivana Cankarja je namenjen dijakom, ki po osnovni šoli nadaljujejo šolanje zunaj svojega kraja bivanja. Zgodovina doma sega v konec 19. stoletja, svoje današnje ime pa je dobil leta 1947. V času delovanja je postal odprta vzgojno-izobraževalna ustanova, ki jo v prvi vrsti oblikujejo potrebe mladih ljudi, visoka strokovnost in predanost zaposlenih, ki skupaj razvijajo kulturo bivanja in sobivanja z drugimi in okoljem ter spodbujajo osebno rast in vseživljensko učenje. Njihovi dijaki in dijakinje so izvrstni multiplikatorji in prenašalci vrednot, ki jih udejanja in živi Dijaški doma Ivana Cankarja: spoštovanja, odgovornosti in sodelovanja. Tako pedagoški delavci kot dijaki se vključujejo v izvajanje projektov: Mreže zdravih šol, mreže ekošol, projekta Ustvarjanje spodbudnega učnega okolja in projektov Divided God – Razdeljeni Bog ter projekta BITI.

Janez Čuček

Mesto, ki ga imam rad

Ne vem natančno, kdaj in kako se je pravzaprav začelo, a že dolga leta, zagotovo kakih dvajset, a raje več, se vsako soboto tam blizu velike tržnice, kjer je na ta dan velikanski živ žav kupujočih ali samo radovednih ljudi, okoli poldneva zbira ducat mož.

Od vsega začetka jih je bilo manj, nemara trije, štirje, potem pa se je družina počasi in ne prav radodarno širila in zdaj jih je, ducat. Praviloma ne pridejo prav vsi prav vsako soboto, velika večina pa. V čast si štejem, da sem eden od njih, da so me nekoč pred leti sprejeli vase, kajti to so ljudje, ki so se v življenju izkazali vsak na svoji poti. V politiki, znanosti, umetnosti, gospodarstvu, športu in še kje. Vsako soboto se tu ob treh skupaj danih gostilniških mizah iskri zanimivih komentarjev vsakodnevnih dogodkov, spominov na minule in radovednih ugibanj, kaj bodo prinesli prihodnji časi.

Mesto, v katerem nekdo živi, ima ta lahko rad zaradi različnih reči. Morebiti zato, ker mu daje dober zaslužek, ali zato, ker zrak ni onesažen, ali zaradi kdove katerega drugega razloga. A morebiti je najpomembnejši ta, da živiš v takem mestu rad zato, ker so v njem radi tudi drugi ljudje, ki so tvoji prijatelji ali vsaj dobri znanci.

Taka je tudi skupina ljudi, o kateri govorim. Zanimivo je, da večina ni rojena v tem mestu. V Ljubljano so prišli študirat in so potem tu kar ostali in so zdaj tisto, čemur rečemo meščani. Ne spoznam se preveč na statistiko, zdi pa se mi, da je tako z veliko ljudmi tega mesta. Da namreč niso rojeni tukaj, marveč so sem od nekoč prišli in tukaj ostali. Toda nihče ne ostane prostovoljno tam, kjer je, če mu to ni všeč. Ljudje, ki zdaj živimo v tem mestu, živimo tukaj resda malce tudi zaradi spleta okoliščin ali navade, toda če nam v Ljubljani ne bi bilo všeč, bi odšli drugam, bi se izselili in poiskali svoj novi dom drugje. Tega ne storimo tudi zato, ker imamo to mesto radi.

Mesto tudi spoštujemo, ker si to zasluži. Zato, ker se tako žilavo spreminja na bolje in se ne ukloni stiskam vseh sort, ne počepne, ne da se, upira se in trmoglavji višje. A morali bi ga spoštovati tudi zaradi tega, kar je prestalo in kakor se je vedlo v najhujših letih svoje zgodovine. Bojim se, da na tiste čase kar pozabljamo, kot da jih ni bilo. Pozabiti teh časov pa bi bilo škoda. Ne samo zato, ker smo jih preživeli, tudi zato, da bi tisti, ki takrat niso živeli, vedeli, da se predniki niso vdali, ko je bilo zares hudo, morebiti najhujše v nekaj stoletjih.

Ljubljana se je v mladem srednjem veku obdala z obzidjem in se tako kot večja evropska mesta tistega časa poskušala ubraniti napadalcev. Najhujših se je. Turške vojske nikoli ni bilo v Ljubljani, oboroženi meščani so ubranili obzidje in mesto. Stoletja kasneje, ko obzidja, katerega ostanke še lahko vidimo od vzpenjači na grajsko ravan, že ni bilo več, pa so tujci zasedli Ljubljano in jo kasneje obdali z žico in spremenili v velikansko koncentracijsko taborišče, v katerem so morali jetniki za vsakdanje življenje skrbeti sami.

Zdi se mi, da zdaj mladi o tem ne vedo prav veliko, vsekakor pa premalo. Če nič drugega, zato, da bi imeli vsaj izkušnjo iz druge roke, da bi bolje vedeli, kako je mogoče in treba preživeti tudi takrat, ko se zdi, da je vse izgubljeno. Vse pa skoraj nikoli ni izgubljeno, najde se pot naprej, preživi se in zmaga. V to je treba verjeti in se ne vdati, taka spoznanja je treba tudi prenesti naprej naslednjim rodovom. Tem, ki zdaj kljub krizi živijo nekaj stopnic bolje, kot so živeli ljudje v času, ko je mesto stiskala boveda žica in so na redkih izhodih stražarili tuji obrazi. Odporniški duh nam je prav prišel tudi v devetdesetih letih stoletja, ki ga ni več. In nam bo, kadarkoli bo treba, zato ga ne kaže nemarno pozabljati. Nihče od nas ne bi smel tega pozabiti in tudi ne pozabiti tega spoznanja dati generacijam, ki prihajajo. Naj to ostane nekje v nas, v naših genih ali kjerkoli že.

Naj to ne umre.

Tudi ne vem, če tisoči tujcev, ki si zvedavo ogledujejo naše ulice in trge, vedo za to našo zdaj majčkeno lahkomišelnostno potratno pozabljenost zgodbo svetovnih vojnih dni. Tudi njim bi jo bolj kazalo povedati in približati, znali bi jo spoštovati in mesto bi si med njimi še utrdilo sloves. A se mi zdi, da smo tu nespretno neobgledani, da na naše najboljše, a hkrati najtežje dni okupacije nekako pozabljamo ali pa se jih vsaj ne spominjamo dovolj zavzeto. Brez potrebe in nam v škodo. Prav tujci znajo svoje zgodbe, pogosto bolj blede od naših, sebi in drugim prodajati za med.

Tako je to z mestom, ki ga imam rad, ki ga spoštujem in sem mu hvaležen za izkazano čast, le zdi se, da bi moral zanjo dati in prispevati več, kot se mi je posrečilo.

Sto let v dobro dediščine

Ob jubileju spomeniškovarstvene službe

Boris Vičič

Foto: arhiv ZVKDS, OE Lj

Postavljanje statue Emonskega meščana (1. polovica 2. stol. n. š.). Projektant arhitekt Anton Bitenc, 1964.

Spomeniškovarstvena služba praznuje letos stoletnico organiziranega delovanja na slovenskem ozemlju. Zato želimo temu dogodku posvetiti nekaj več pozornosti z opisom njenega razvoja, delovanja, težav, dosežkov in načrtov, predvsem na območju Mestne občine Ljubljana.

Neformalni začetki varovanja kulturne dediščine

Začetki zanimanja za ohranjanje posameznih predmetov in objektov, ki jih označujemo s širokim terminom kulturna dediščina, so seveda veliko starejši kot njeno formalizirano in z mednarodnimi predpisi in državnimi zakoni urejeno delovanje. Evropski renesančni razmah zanimanja za starine in starinoslovje je doživel svoj odmev tudi na slovenskih tleh. Tako je J. G. Dolničar zbral in dal v steno ljubljanske Stolnice vgraditi več rimskih napisnih kamnov, kar lahko označimo za najstarejši lapidarij na naših tleh. Kot nadvse dragocen vir za rekonstrukcijo mestnih vedut in tudi posameznih hiš v njih se vedno znova potrjuje Valvazorjeva Slava vojvodine Kranjske. Nič manj dragocen vir niso tudi upodobitve G. M. Fischerja Topografija vojvodine Štajerske iz 1681.

Centralna komisija za varstvo spomenikov leta 1850

Prve formalne okvire je služba varovanja spomenikov dobila v času avstro-ogrske monarhije. Leta 1850 je bila na Dunaju ustanovljena Centralna komisija za varstvo spomenikov, ki je v nekaj desetletjih izgradila mrežo zaupnikov. Ti so nadvse predano poročali centrali o stanju na terenu in tudi pridobivali gradivo za dunajske in tudi domače zbirke in muzeje.

Pionirska vloga Franceta Steleta

Resnična osnova za učinkovito službo varovanja spomenikov je bilo imenovanje dr. Franceta Steleta za deželnega konservatorja za Kranjsko l. 1913 s sedežem v Ljubljani. S prizadevnim terenskim in teoretičnim delom, ki se je resno začelo po končani 1. svetovni vojni s spremembo deželnega urada v Spomeniški urad za Slovenijo, je zapustil neizbrisen pečat v stroki in upravičeno velja za njenega začetnika. Teoretsko je deloval s takrat veljavnih izhodišč dunajske umetnostnozgodovinske šole in načela Konservirati, ne restavrirati! Njegov delokrog je bilo področje celotne Kranjske; zapustil nam je bogat arhiv in obširen znanstveni opus. Njegove vizije so se udeleževale še dolga desetletja tudi s prenašanjem znanj in izkušenj na študente ljubljanske fakultete (umetnostni zgodovinarji N. Šumi, M. Železnik, M.

Zadnikar idr.). Kot konservator je v Ljubljani veliko sodeloval z Jožetom Plečnikom. V marsičem je podpiral arhitektove poglede in hotenja ter tako z nenehnim iskanjem ustreznih in strokovno sprejemljivih kompromisov prispeval k nastanku marsikaterega danes zelo pomembnega arhitekturnega spomenika.

Ustanovitev Zavoda za spomeniško varstvo, restavratorske delavnice in revije Varstvo spomenikov

Nadaljnji razmah je spomeniška služba doživela po 2. svetovni vojni. Že januarja 1945 je predsedstvo SNOS izdalo odlok o zaščiti knjižnic, arhivov, kulturnih in zgodovinskih spomenikov in prirodnih znamenitosti, avgusta istega leta pa je bil ustanovljen Zavod za zaščito in znanstveno proučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti LR Slovenije. Ob sprejemu Zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti l. 1948 je bil zavod preimenovan v Zavod za spomeniško varstvo LRS. Tako je bila vzpostavljena osnovna pravno formalna podstat za razvoj službe. Ta je bila v začetku kadrovsko močno podhranjena, tako da so pri njenem delovanju sodelovali tudi nekateri muzejski delavci. Po letu 1950 se je začel proces močne decentralizacije službe. V okviru zavoda je bila ustanovljena restavratorska delavnica (vodil jo je M. Šubic) kot predhodnica danes izjemno razvitega Restavratorskega centra. Leta 1948 je začela izhajati osrednja revija za teorijo in prakso spomeniškega varstva Varstvo spomenikov, ki izhaja še danes.

Spomeniškovarstvena zakonodaja

je doživljala pogoste in korenite spremembe. Zakon iz l. 1961 je službo decentraliziral, ustanovljeni so bili samostojni regionalni zavodi v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Novi Gorici in leta 1983 tudi v Novem mestu. Zavodi so bili strokovno dokaj šibko povezani prek Republiškega zavoda, ki je kasneje prešel v Upravo za kulturno dediščino in je danes, skupaj z Indok centrom, v sestavi Ministrstva za kulturo. Z Zakonom o naravni in kulturni dediščini iz l. 1981 so se naloge službe razširile tudi na področje naravne dediščine. Delovanje varstva se je razširilo na tiste naravne znamenitosti,

ki so nastale kot rezultat človekovega delovanja v prostoru. Tako se je širil tudi pogled konservatorjev za kulturno dediščino, ki se niso več omejevali zgolj na posamezne objekte, ampak je kategorija varstva vse bolj postajal tudi prostor kot skupek oz. rezultat raznovrstnih človekovih posegov. Vse pomembnejše je postajalo varstvo spomeniških in naravovarstvenih vrednot v prostorskih dokumentih.

Škodljiva odcepitev naravovarstvene službe in njen prehod v sestavo Ministrstva za okolje in prostor leta 2008

Služba je z novim zakonom iz leta 2008 doživela več sprememb. Najhujši udarec je bil predvsem odcepitev naravovarstvene službe in njen prehod v sestavo Ministrstva za okolje in prostor. Z nekajletno distanco lahko ocenimo, da je imel ta razcep izrazito negativne posledice za oba segmenta dotlej enotne stroke, saj sta postala manj učinkovita in veliko bolj občutljiva in dojemljiva za raznovrstne pritiske. V posameznih primerih je začelo prihajati tudi do diametralno nasprotnih stališč, ki so bila prej veliko lažje rešljiva. K sreči gre res le za posamezne primere.

Današnja organiziranost Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Danes je enoten Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije razdeljen v centralno enoto (s Skupnimi službami in Službo za razvoj in informatiko), Službo za kulturno dediščino (s prejšnjimi regionalnimi zavodi, zdaj območnimi enotami) in Centrom za konservatorstvo (z Restavratorskim centrom in novoustanovljenima Centrom za preventivno arheologijo ter Raziskovalnim inštitutom). Območne enote opravljajo tako predvsem upravno-pravne naloge (izdaja kulturnovarstvenih pogojev in soglasij), skupaj z Indok centrom Ministrstvo za kulturo skrbi za osrednji register kulturne dediščine, konservatorji opravljamo nadzor na terenu, sodelujemo pri izdelavi prostorskih dokumentov, svetujemo lastnikom objektov dediščine oz. spomenikov, sodelujemo pri projektih popularizacije dediščine itd. Naloge Centra za konservatorstvo so bolj izvajalske in usmerjene v neposredne konservatorsko-restavratorske

ali arheološke posege v objekte dediščine. Vsi pa si v zelo omejenih časovnih in materialnih možnostih prizadevamo za spremljanje in sodelovanje pri praktičnem in teoretskem razvoju spomeniškovarstvene stroke.

Osrednja vloga Ljubljane v spomeniškem varstvu

Kot je bilo že omenjeno, ima mesto Ljubljana za spomeniškovarstveno službo osrednjo slovensko vlogo že vse od njenih začetkov. Prestolno mesto je bilo razumljivo sedež vseh najpomembnejših kulturnih in političnih institucij avstro-ogrske države, Dravske banovine, socialistične republike in samostojne države. Mesto je doživelo več prelomnih dogodkov, ki so pustili trajen pečat tudi na objektih, ki jih danes označujemo s skupnim terminom nepremična kulturna dediščina. Če omenimo samo najradikalnejše, so to rušenje staroljubljanskega obzidja (najobsežneje v času Ilirskih provinc), velikonočni potres 15. aprila 1895, zunaj samega centra obe svetovni vojni in marsikdaj razdiralna izgradnja socialističnega družbenega reda.

Modernizacija mesta pod županom Ivanom Hribarjem

Potresu je sledila obsežna prenova, nastalo pa je tudi precej novih stavb. Mesto je v času županovanja Ivana Hribarja doživelo obsežno modernizacijo, stalno se širi in urbanizira. Tako je bil nastanek prvega regulacijskega načrta neizogiben in hvalevreden. Kako so tovrstni projekti zahtevni in izvedbeno zelo dolgoročni, se lahko prepričamo kar sami, saj je bil Fabianijev načrt z izgradnjo po načrtovalcu urbanističnega dokumenta poimenovanega mostu realiziran šele pred kratkim.

Plečnikova Ljubljana

V času med obema vojnama je razvoju mesta in njegovi zunanji podobi zapustil neizbrisen pečat Jože Plečnik, po katerem postane mesto znano tudi kot Plečnikova Ljubljana.

Vzporedno z omenjenim razvojem so nastajali tudi predpisi, ki bi jih danes opredeljevali kot spomeniškovarstvene (npr. Stavbni red za vojvodino Kranjsko iz 1875), skoraj »zakonsko« težo je imelo tudi sodelovanje F. Steleta in J. Plečnika. Mnogi arhitektovi projekti sicer niso bili uresničeni, pri drugih je konservator marsikaj dopuščal in nekatere intervencije so za današnji čas oz. razumevanje konservatorske stroke skrajno dvomljive. Naj omenimo samo Rimski zid na Mirju in borbo za njegovo ohranitev. Ta

se je začela že po njegovem odkritju (izkopavanja W. Šmida v začetku 20. stol.), prvi Šmidovi prezentaciji in končni Plečnikovi interpretaciji nekaj deset let kasneje. K ohranitvi je pripomogel tudi Pravilnik o varstvu zgodovinskih izkopin ter zgodovinskih in umetnostnih spomenikov in zgradb iz leta 1936.

Omeniti moramo še eno odločitev z dolgotrajnimi posledicami, ki je nastala kot posledica ljubljanskih arheoloških raziskav. Vrhovno sodišče SRS je konec leta 1969 v imenu ljudstva razsodilo, da mora finančne obveznosti raziskav germanskega grobišča v Dravljah nositi investitor posega. Predpis je, po načelu »poluter paid«, še danes uzakonjen.

Zavod za ureditev Stare Ljubljane

Stara Ljubljana je bila kot osrednja točka proučevanja in varovanja stavbne dediščine v celoti zavarovana s posebnim odlokom že l. 1933. Vojni čas in prva povojna leta ji niso prizanašali, kljub temu pa se je že dokaj kmalu pojavila želja po prenovi posameznih objektov in tudi Ljubljanskega gradu. Ustanovljena sta bila Referat za spomeniško varstvo in Gradbeni odbor, delo pa je spremljala tudi posebna komisija v sestavi B. Kobe, I. Komelj, V. Kopač, F. Stele in N. Šumi. Tako je nastala zasnova za ustanovitev Zavoda za ureditev Stare Ljubljane, ustanovljenega 1957. Skrbel je le za projektantsko-operativno dejavnost, medtem ko je Zavod za spomeniško varstvo skrbel za strokovne podlage. Z Zakonom o varstvu kulturnih spomenikov v LRS iz l. 1961 so začeli nastajati posamezni regionalni zavodi. Oba ljubljanska spomeniškovarstvena zavoda sta se tako 1962 združila v Ljubljanski regionalni zavod za spomeniško varstvo. Ta je poleg osrednjeslovenskega prostora pokrival tudi območje celotne Dolenjske, Bele Krajine in dela Posavja.

Vloga umetnostnih zgodovinarjev in arhitektov v razvoju spomeniške stroke

Drugo polovico 20. stol. so v Ljubljani strokovno zaznamovali predvsem arhitekti in umetnostni zgodovinarji. Najmočnejši teoretski pečat je stroki zapustil prof. dr. Nace Šumi, ki je tudi po odhodu na Univerzo nadaljeval z delom na področju konservatorstva in tvorno sodeloval pri vzgoji mladih strokovnjakov. V 80. letih je tako nastalo več vzorčnih primerov prenove posameznih ljubljanskih karejev, ki so še danes osnova za vsakdanje delo. Ob velikem razmahu gradbene dejavnosti v centru Ljubljane v tem času je potrebno omeniti tudi delo arheologinje dr. Ljudmile Gec Plesničar. Čeprav je delovala kot muzealka v

Mestnem muzeju Ljubljana, so v teh letih nastale številne pomembne prezentacije rimske Emone ter tako nasledile prizadevanje F. Steleta in J. Plečnika. Prezentacije pri OŠ Majde Vrhovnik, na Mirju v t. i. Jakopičevem vrtu, postavitve plastike Emonskega meščana (arh. A. Bitenc) in prezentacija v kleti t. i. Ferantovega bloka (arh. E. Ravnikar) so danes neizbrisivi elementi ljubljanskega mestnega prostora in njegove turistične ponudbe. Nadgradnjo so s predstavitev ostalin ob novi garaži na Kongresnem trgu in prenovi vseh doslej prezentiranih objektov doživeli šele pred kratkim.

Mestni projekt Ljubljana – moje mesto kot pomembna podpora lastnikom spomeniško zavarovanih stavb

Trenutno sodi pod teritorialno pristojnost ljubljanske Območne enote ZVKD področje 35 občin, kot ostalina preteklosti tudi občini Krško in Kostanjevica. Ob vse manjšem številu strokovnih delavcev je praktično nemogoče zadovoljivo pokrivati tako obsežno področje in imeti sprotan pregled nad stanjem nepremične dediščine in njeno pojavnostjo v prostoru. V skladu z zakonodajo je za dediščino in njeno vzdrževanje dolžan skrbeti lastnik, glede na status objekta (ali je ta s posebnim aktom razglašen za spomenik lokalnega oz. državnega pomena) pa mu na pomoč lahko priskoči tudi država. Tako je potrebno posebej omeniti večletno akcijo *Ljubljana – moje mesto*, v kateri je bilo obnovljenih že večje število pomembnejših ljubljanskih fasad in uličnih nizov.

Zmotno je torej prepričanje posameznikov in tudi nekaterih skupin, da je Zavod tisti, ki mora skrbeti za financiranje prenove oz. vzdrževanja. Prav tako je zmotno prepričanje, da Zavod lahko svoja stališča do posameznih posegov poljubno določa ali celo spreminja brez trdnih strokovnih, pravno veljavnih podlag. Konservatorska stroka je že od Steletovih časov dalje v neprestanem konfliktu z različnimi interesi, prepričanji, hotenji in izpostavljen vsakodnevnim pritiskom med tnalom in kladivom. Zato moramo pri svojih odločitvah še toliko bolj upoštevati vso veljavno zakonodajo (Zakon o varstvu kulturne dediščine, Zakon o gradnji objektov, Zakon o upravnem postopku, veljavne prostorske dokumente, različne odloke, uredbe, pravilnike itd.), sprejeto po uveljavljenih demokratičnih postopkih v organih lokalnih skupnosti in države.

Boris Vičič je univ. dipl. arheolog, konservatorski svetovalec, vodja Območne enote Ljubljana ZVKDS

Fotografije: Arhiv Indok centra MK

Umetnostni zgodovinar dr. France Stele, prvi slovenski konservator.

Rimski zid na Mirju v Ljubljani

Južno emonsko obzidje po prvem restavratorskem posegu Walterja Šmida in pred izvedbo projekta Jožeta Plečnika (iz France Stele: V obrambo rimskega zidu, Ljubljana 1928).

Umetnostni zgodovinar, konservator in predavatelj na Filozofski fakulteti dr. Nace Šumi in direktor Moderne galerije Zoran Kržišnik.

KOLO: Razstava 5200 let starega barjanskega kolesa

Irena Šinkovec, MGML

Risbe: Igor Rehar

Slikarska upodobitev voza, ribolova iz deblaka in koliščarskega otroka.

Enajst let po odkritju znamenite barjanske najdbe, okoli 5200 let starega lesenega kolesa z osjo, najdbe, po kateri smo prepoznavni tako doma kot v svetu, in po uspešno izvedenem konservatorskem posegu so končno nastopili primerni pogoji, da predmeta pokažemo tudi najširši javnosti. Doslej najstarejša znana najdba lesenega kolesa na svetu sodi tako po starosti kot tudi po tehnološki dognanosti v sam vrh svetovne kulturne dediščine.

Odkritje leta 2002

Verjetno si arheologi Inštituta za arheologijo pod vodstvom dr. Antona Veluščka tistega spomladanskega dne leta 2002, ko so se odpravili na preventivno čiščenje dreznega jarka na lokacijo Stare gmajne pri Vrhniki, niti v sanjah niso predstavljali, na kako pomembno najdbo bodo naleteli. S tem je bil poplačan trud številnih raziskovalcev, ki so od prvega odkritja kolišč na Ljubljanskem barju leta 1875 izvajali zahtevne arheološke raziskave v mokrem barjanskem okolju. Neprecenljiva vrednost kolišč – vasi na kolih, ki na Ljubljanskem barju segajo v čas od 5. do 2. tisočletja pr. n. št., v obdobje prvih poljedelcev, je prav v stalni prepojenosti zemeljskih plasti z vodo, kar je omogočilo večtisočletno ohranitev ostalin organskega izvora, med njimi tudi lesenih predmetov. Poznavanje in razumevanje življenja prvih stalnih prebivalcev širšega ljubljanskega prostora temelji izključno na materialnih ostankih opučenih vasi, saj nam to obdobje ni zapustilo pisnih virov. Pomembnost varovanja in ohranjanja tovrstnih najdišč je prepoznala tudi svetovna organizacija UNESCO, ki je v letu 2011 potrdila skupinsko nominacijo alpskih dežel (Avstrija, Francija, Italija, Nemčija, Slovenija, Švica) in kolišča vpisala v svetovni seznam dediščine.

Zahtevno konserviranje v Mainzu

Navdušenje nad odkritjem kolesa je kmalu zamenjala skrb za njegovo ohranitev. Predmeti iz t. i. mokrega lesa so namreč močno degradirani, po dvigu iz zemeljskih plasti pa zaradi prisotnosti kisika in pospešenega delovanja mikroorganizmov izpostavljeni hitremu procesu razpadanja. Po posvetu s številnimi strokovnjaki smo kolo in os poslali v priznano konservatorsko delavnico Rimsko-germanskega muzeja v Mainzu, kjer so predmeta konservirali z melaminsko metodo. Sočasno s posegom smo izdelali posebno mikroklimatsko komoro, ki omogoča razstavljanje in hranjenje dragocenih predmetov tudi za prihodnje generacije.

Več let načrtovana razstava KOLO presega klasične muzejske okvire in temelji na širšem konceptu predstavitve in doseganja dolgoročnih učinkov na varovanje, ohranjanje in popularizacijo kulturne in naravne dediščine Ljubljanskega

barja. Rezultat se odraža v številnih spremljajočih razstavah, programih in dogodkih ter v sodelovanju številnih partnerjev, med katerimi je treba še posebej izpostaviti Mestno občino Ljubljana, Ministrstvo za kulturo, Restavratorski center ZVKDS, Krajinski park Ljubljansko barje, Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij in Javni zavod Ljubljanski grad.

Temeljna razstava bo na ogled v Turjaški palači Muzeja in galerij mesta Ljubljane med 24. majem 2013 in 20. aprilom 2014, nato pa bo potovala še po nekaterih evropskih mestih

Vsebinsko je večplastna, saj tudi vodilni predmet – kolo s svojo podobo, materialom, tehniko izdelave in simbolno vrednostjo – pripoveduje različne zgodbe, navdihuje in ustvarja potencialne za prihodnje generacije. Prvi sklop razstave predstavlja kolo v svojem primarnem kontekstu – v prostoru in času kolišč na Ljubljanskem barju, s posebnim poudarkom na varovanju in ohranjanju bogate kulturne dediščine. Prvič bodo javnosti na ogled tudi izbrani, še neobjavljeni predmeti s kolišča na Špici v središču Ljubljane in nekaj predmetov iz Ljublanice, ki izvirajo iz zbirke družine Potočnik. Drugi sklop razstave predstavlja kolo kot eden najpomembnejših tehnoloških izumov s poudarkom na obdobju industrializacije in industrijske revolucije, ki je bistveno spremenila gospodarski, znanstveni, politični in širši družbeni razvoj zahodne civilizacije. Hkrati prikazuje razvoj sodobnih tehnologij in materialov v današnjem času. Tretji sklop razstave kolo predstavlja na simbolni ravni vrtenja v drugačni razsežnosti časa in prostora. Človekova želja po znanju, raziskovanju in ustvarjalnosti je neustavljiva in posega tudi onkraj matičnega planeta. »Ne zanima nas,

kaj je res, ker se resnici z znanjem lahko zgolj približamo, spoznati pa je ne moremo. Zato se raje sprašujemo, kaj lahko naredimo s tem, kar že vemo. Zanima nas vse, kar je bilo še pred kratkim zgolj potencialno mogoče, danes pa je že del našega vsakdana. Le kaj še sledi ...« (Miha Turšič, soavtor razstave). S širšim konceptom razstave želimo obiskovalce spodbuditi k lastnemu razmišljanju in raziskovanju ter poudariti nerazdružljivost znanosti, umetnosti in dediščine. Kot del razstave bo zaživela tudi eksperimentalna pedagoška soba, ki bo namenjena vsem obiskovalcem, še posebej pa šolskim skupinam.

Ob razstavi tudi popularizacija dediščine s številnimi dogodki

Spremljajoče razstave, programi in dogodki, ki bodo potekali skozi vse leto, nekateri pa tudi po zaključku razstave, so namenjeni popularizaciji dediščine in znanosti za različne ciljne skupine. Med 29. majem in 15. septembrom 2013 bo na Ljubljanskem gradu na ogled sodobna svetlobna instalacija s simbolno predstavitvijo kolesa v kontekstu Ljubljane (prestonica – generator razvoja in kreativnih potencialov; Ljubljanski grad – simbol prestolnice; kolo – simbol razvoja). Deset manjših mesečnih razstav, ki bodo na ogled v muzeju, je namenjenih vključevanju različnih strok, ustanov, lokalnih skupnosti, ranljivih skupin, šol in posameznikov ter tematskim nadgradnjam osnovne razstave. Programi in dogodki se bodo skozi leto v sodelovanju s številnimi partnerji vrstili še na drugih lokacijah. O vseh bomo javnost obveščali prek medijev, tiskovin in spletnih strani. - Vabljeni!

Irena Šinkovec je avtorica razstave.

Foto: Matevž Paternoster

1 Kamniti brus in sekire z izvrtkoma (Špica, ok. 2.500 pr.n.š.) 2 Izbor lončenine (Špica, ok. 2.500 pr.n.š.) 3 Predmeti iz kosti (Špica, ok. 2.500 pr.n.š.) 4 Kamnita jedra in retuširana orodja (Špica, ok. 2.500 pr.n.š.) 5 Predmeti iz bakra ter pripomočki za predelavo in vlivanje bakra (Špica, ok. 2.500 pr.n.š.)

Počastitev 72-letnice ustanovitve OF in 100-letnice rojstva Mateja Bora

Izbral dr. Miklavž Komelj

Letos praznujemo stoletnico Borovega rojstva; zato lahko prav z njegovimi besedami najlepše počastimo tudi spomin na dvainsedemdesetletnico ustanovitve Osvobodilne fronte.

Foto: Joco Žnidaršič

Praznovanje dneva upora proti okupatorju na Prešernovem trgu.

Matej Bor je svoje prepričanje o moči besed ob svoji sedemdesetletnici strnil v naslednjo misel: »Astronomi pravijo, da vsaka otroška igračka, ki pade na tla, pretrese vse vesolje – neskončno malo, a pretrese ga vendarle. Tako lahko tudi na usodo sveta vpliva sleherna beseda, izrečena bogveedi kje.« V tej zavesti je okupacijskemu nasilju fašistov in nacistov že leta 1941 začel odgovarjati s pesmimi, ki so naslednje leto dale prvo ilegalno pesniško knjigo odporiškega gibanja v Jugoslaviji – po domnevi Marca Alynna, zapisani v predgovoru k francoski izdaji izbora Borove poezije, pa tudi v celotni okupirani Evropi. To je bilo skrajno angažirano dejanje, pa vendar je o teh svojih revolucionarnih pesmih Bor pozneje dejal, da jih ne razume kot »angažirano poezijo«, ampak kot eksplozijo; zanj ni bilo dileme med intimo in angažmajem, saj je čutil usodo sveta kot tisto najintimnejše. In znal je spregovoriti na ves glas, ker je vedel: »Glas je samo oblika tišine, ki je spregovorila,« kot je zapisal v svojem romanu Daljave. Po koncu vojne je Oton Župančič njegovi poeziji vzkliknil: »Pozdravljena, pesem Borova, pesem ognjenega rojstva! Pozdravljeno, nemirno plapolanje domišljije, sunkoviti kriki bolečine, ostro prasketanje srda, svetli pobleški ljubezni!«

Kakor da tanki in bombniki niso zavojevali samo Ljubljane, kjer je živelo moje telo, temveč tudi Kozmos, kjer je blodil moj duh s svetovnimi klasiki v žepu. Vsekakor se je začela takrat zame in za vse Slovence nova doba. Dinamit, ki je Slovence pogнал v zrak, nas je postavil na noge.«

(*Jernov rokopis ali Martinova senca*, 1993)

Bilo je že pozno. Mesec je veslal visoko nad smrekami in gabrovjem, ko sva s tovarišem komandirjem šla po zamrznjeni, škripajoči gazi zamenjat stražo.

»Smrt fašizmu!«

»Svobodo narodu!«

Ostala sva sama v mesečini in srkala vase omamno tišino decembrske noči.

(...)

Kako se je spremenil, kar sva se videla poslednjič. Kučma s peterokrako zvezdo in slovensko trobojnico, jugoslovanska uniforma, puška, revolver, brki! Življenje nas slači in oblači kakor ponorel garderober, ne da bi spraševalo za okus in pripombe. Toda tovariš komandir je našel svojo pravo uniformo. »Globoko sem uverjen, da bomo preživeli te čase srečni in zdravi. Ni mogoče, da bi mi karkoli spodmaknilo nogo na moji poti. Mar naj to življenje v meni bedasto zamre zaradi dekagrama svinca! Nemogoče! Kdo naj potem opravi moje delo? Moji načrti! Prepričan sem, da se mi ne zgodi in ne more zgoditi nič hudega! Smej se! Ampak zdaj čutim v sebi, kako so nastajali miti o neranljivem Ahilu, Siegfriedu ...«

»In Ahilova peta?«

»Trenutek malodušja. Tega v meni ni! Še nikoli nisem bil tako miren, v sebi urejen. Včasih se zdim samemu sebi prazen prav zaradi tega. Mi nismo bili nikoli zdravi, če nismo imeli v sebi

kakšnih dekadentnih bolezni. Smešno! Ne moreš si misliti, koliko zahteva od človeka tako življenje! Vse! Kako bogastvo je v partizanstvu! Zmeraj sem mrzil okostenele, enostranske, birokratske duše. Človek mora poskusiti vse, če sploh hoče biti človek. Prvo pa je: večten obračun s samim seboj. Natančno knjigovodstvo. Umetnost ni nič drugega kakor neprestano, do krvi odkrito obračunavanje z lastnim, osebnim in kolektivnim življenjem družbe, sveta, časa. Da, tudi kozmosa! Sodobna umetnost: združitev aktualnega in kozmičnega! Si kdaj pomislil na to? Tu je ves problem. Nekaj tega je tudi v tvoji liriki. Priznam, da si me presenetil ... Slišiš, nekje laja lisica.«

Globoko iz gozda, kakor odmev, je bilo slišati lisico, ki je lajala kdo ve kam in zakaj v mesečno noč.

(*V partizanskem taboru*, 1942)

Naše življenjsko vprašanje je samo del splošnega svetovnega vprašanja. Danes se v slovenstvu križajo vsa tista nasprotja, ki pretresajo svet, zato tudi pesnik, ki jim bo našel močnega izraza, ne bo samo lokalni slovenski poet.

(*Na pragu nove slovenske literature*, 1943)

Čas našega osvobodilnega boja ni bil velik samo zato, ker so se v njem odločale velike stvari, marveč tudi zato, ker so bili mali ljudje v službi te velike stvari veliki. Ta izredna stvar, ki se zgodi tako redkokdaj v zgodovini, se je zgodila pri nas v letih druge svetovne vojne. Ljudje so postali večji, kot so bili prej, toliko večji, da se nam danes zdijo že kar neverjetni, zlasti če jih opisuje vsakdanje pero. Njihova dejanja so zgodovinsko izpričana, duh pa, ki je živel v njih in jih v ta dejanja gnal, je neulovljiv. Pač. Morda v trenutkih umetniškega navdiha, ki ima moč, spoznavati tudi izredna stanja človeške zavesti. V takem izrednem stanju človeške zavesti smo bili tudi mi udeleženci osvobodilnega boja. Boj sam je bil tak, da se je naša zavest morala spremeniti, če je hotela temu boju služiti, in sicer spremeniti tako, da je pustila daleč za seboj skrbi in želje vsakdanjosti. Kruh je postal manj pomemben kot duh, dnevni opravki manj važni kot zgodovinsko poslanstvo.

(Iz uvoda k ponatisu knjige *Previharimo viharje*, 1961)

Slovenski kulturni prostor utegne postati zaradi nasilja, ki ga nad našim stvarnim prostorom počenjajo finančno-industrijski internacionalni osvajalci, le še beseda. Nemara še zmerom slovenska, vendar pa prazna.

In še nekaj: naš beg pred Balkanom (...) se utegne slabo končati. Namesto da bi našli boljše življenje v tako imenovani Mitteleuropi (...), lahko kaj zlepa postanemo le še en Mittel Europas, po naše sredstvo Evrope, ki nas bo oropala do kraja.

(Iz Borovega nastopa na protestnem literarnem večeru v Društvu slovenskih pisateljev leta 1988)

Kolesarska sezona se začneja »šampionsko« – v duhu projekta Champ

Janez Bertonec, Vita Kontić

Lepše vreme je na kolo izvabilo mnoge, ki so se prej rajši po mestu premikali drugače, zato lahko prihodnje dni pričakujemo polnejše kolesarske steze, pa tudi območja za pešce, kjer se najpogosteje srečujejo pešci in kolesarji. Mestna občina Ljubljana glede na opazke na portalu Pobude občanov ugotavlja, da so lahko stiki med njimi tudi neprijetni, zato si prizadeva, da bi se morebitne napetosti zmanjšale. Eden od ukrepov, s katerimi to počnemo, je »sobivanje pešcev in kolesarjev v območju za pešce«, ki ga izvajamo v sklopu projekta Champ, sofinanciranega iz evropskega programa *Intelligent Energy Europe*.

Foto: Vita Kontić

Prizor na fotografiji je zaigran. Promet v območju za pešce poteka po načinu delitve skupnega prometnega prostora (ang. shared space mode), kar pomeni, da ni posebej označenih kolesarskih pasov, časovnih omejitev, edino določilo je medsebojno spoštovanje in upoštevanje obeh skupin – pešcev in kolesarjev. Pravilo, ki naj bi ga kolesarji upoštevali, je omejitev hitrosti na hitrost pešca, kar pa je v praksi težko izvedljivo, nekoliko nerealno, sam nadzor pa težko izvedljiv. Vendarle pa je sistem sam izjemno »samoregulativen«: večja gostota pešcev avtomatično znižuje hitrost kolesarjev.

Anketiranje pešcev in kolesarjev

Glede na težave smo spoznali, da je treba k problemu pristopiti bolj analitično – z ustreznimi raziskavo, ki bi odgovorila na odprta vprašanja. Tako te dni v ljubljanskih območjih za pešce na različnih lokacijah poteka anketiranje kolesarjev in pešcev na temo kolesarjenja v Ljubljani s poudarkom na oceni teh »občutljivih« območij. Partnerja projekta – Mestna občina Ljubljana in Urbanistični inštitut RS – želita z anketo ugotoviti, kako pereč je dejansko ta problem in kaj pešci ter kolesarji predlagajo za izboljšanje položaja. Anketa zajema širok krog različnih socialnih skupin znotraj obeh prometnih udeležencev: zaposlene, študente, učence osnovnih in srednjih šol, ki jih vidimo tudi v vlogi potrošnikov, obiskovalcev kulturnih prireditev, ne nazadnje enkrat kot pešce, drugič kot kolesarje. Z rezultati raziskave bomo konec maja seznanili tako strokovne kot tudi politične odločevalce ter na podlagi dobljenih rezultatov načrtovali morebitne nadaljnje akcije, kot so kampanje ozasveščanja obeh skupin prometnih udeležencev ali morebiti celo spremembo obstoječega prometnega režima (prostorske ali časovne omejitve za kolesarski promet, označitev kolesarskemu prometu namenjenih koridorjev ipd.). Z izvedbo ukrepa želimo znižati število pritožb občanov za 30 odstotkov glede na leto 2011, naslednji cilj pa je do konca projekta zagotoviti vsaj 70-odstotno podporo javnosti temu načinu prometnega režima. Po izvedbi ukrepa pričakujemo vidno izboljšanje odnosov med pešci in kolesarji, kar edino lahko zagotovi varno in nekonfliktno rast kolesarskega prometa vzdolž rečnih bregov, kjer po najkrajši razdalji med jugozahodnim in severovzhodnim delom mesta poteka pomemben kolesarski prometni tok.

Da bi umirili povečano nasprotje med kolesarji in pešci v pešconah, smo že maja lani skupaj z društvom Ljubljanska

kolesarska mreža in s pobudo Za mesto po dveh razdelili okoli 5000 letakov z napisom »Pozor, območje pozornosti!«, ki kolesarje opominjajo, naj vozijo počasi, s hitrostjo pešca. S tem smo opozorili, da je pešec v pešconih »kralj«, da ima prednost, nagovarjali pa smo predvsem tiste kolesarje, ki se na površinah za pešce vedejo malomarno. Vendarle pa morajo biti oboji, tako pešci kot kolesarji, bolj pozorni drug na druge. Za pešce velja nasvet, naj – čeprav imajo prednost – ne menjajo smeri naglo in naj se ne vedejo nepredvidljivo, za kolesarje pa še posebej velja, da morajo prilagoditi hitrost in biti obzirni.

Čeprav smo lahko zadovoljni, da se število s kolesom opravljenih poti po mestu povečuje in da prekrasne in pešcem prijazne ureditve ter razni dogodki v mestno jedro privabljajo vedno več ljudi, se moramo vsi potruditi, da zmanjšamo možnost konfliktov. Upamo, da jih bomo z ozaveščevalnimi akcijami, ki jih načrtujemo v prihodnjih mesecih in sklopu projekta Champ, precej zmanjšali, vendar je treba poudariti, da je vsak udeleženec v prometu sam odgovoren za svoje početje.

O projektu Champ

Projekt Champ od 1. oktobra 2011 združuje šest kolesarsko razvitih mest, to so poleg Ljubljane še Orebro (Švedska), Groningen (Nizozemska), Burgos (Španija), Bolzano (Italija), Edinburgh (Velika Britanija) in eno, ki si to prizadeva postati (Kaunas, Litva), vse pa združuje želja po izboljšavi kolesarske prometne politike, kar pomeni zbiranje idej za izboljšavo pogojev za kolesarjenje, z željo, da bi ga naredili bolj privlačnega in bolj varnega. Znotraj projekta CHAMP se je vsako partnersko mesto zavezalo k izvedbi vsaj dveh ukrepov, navedenih v strategiji, še v času trajanja projekta – do konca septembra 2014.

Ljubljana sebe vidi kot ambiciozno mesto v procesu opuščanja škodljivih potovalnih navad, kot znanilko sprememb v regiji, kot mesto, ki zapušča preživeto prometno paradigmo avtomobilskih voženj od vrat do vrat in svoj pogled ter dejanja usmerja k pešcem in kolesarjem prijaznim ulicam ter tako dviguje kakovost življenja prebivalcev in obiskovalcev.

Kolesarjenje se krepi in postaja vse pomembnejši način gibanja v urbanem okolju. Na podlagi analize vrzeli na področju urbanega kolesarjenja v Ljubljani, opravila jo je skupina za presojo v projektu, je bila oblikovana kolesarska strategija, v kateri je do leta 2020 predvideno izvajanje naslednjih ukrepov: ● kolesarski letopis (ang. *bicycle account*), ● sobivanje pešcev in kolesarjev v območju za pešce, ● redna srečanja v okviru kolesarske platforme, ● izvedba prioriteten (hitrih) kolesarskih poti, ● oznaka glavnih kolesarskih poti z ustreznimi kašipoti, ● krepitev intermodalnosti – združevanje javnega in kolesarskega prometa, ● spodbujanje nakupovanja s kolesom.

Naj med temi izpostavimo ukrep »kolesarski letopis«, ki smo ga v projektu Champ izbrali, da z njim nagovorimo tako meščane kot obiskovalce Ljubljane, da jih seznanimo z doslej premalo znanimi statističnimi podatki, meritvami in načrti, da pokažemo, da mesto namenja kolesarjenju še prav posebno pozornost, saj se zaveda njegove pomembnosti. Izjemno priljubljen sistem izposoje mestnega kolesa Bicikelj je velik uspeh, ki govori sam zase, prav tako že napovedana širitev območja za pešce na Slovensko cesto – osrednjo mestno avenijo, ukrep, ki bo zahteval ne le nove vsebine izbranih javnih prostorov, temveč tudi spremembe v načinu sobivanja, v delitvi skupnega prostora.

Foto: Arhiv ZTL

Zmajček Turizma Ljubljana in Lipko, maskota EuroBasketa 2013, sta se predstavila na poslovni borzi FITUR v Madridu.

Ljubljana, središče košarke!

Nina Šibič

Foto: Arhiv ZTL

Ambasador EuroBasketa 2013 Rašo Nesterovič je v Berlinu podpisoval mini košarkaške žogice.

Od 4. do 22. septembra bo v Ljubljani potekalo evropsko prvenstvo v košarki, največji športni dogodek v zgodovini Slovenije! Tekme se bodo odvijale v Hali Tivoli in dvorani Stožice, s košarko pa bo dihala celotna Ljubljana! Priprave na največji športni dogodek v mestu so že v polnem teku, dogajanje bo pestro in zanimivo, na vsakem koraku pa bo mogoče čutiti, da Ljubljana živi s košarko! V središču mesta se bo zvrstila vrsta brezplačnih prireditev na prostem, na katerih se bo zagotovo našlo kaj zanimivega prav za vsakogar! Dogajanje vam bomo podrobneje predstavili tudi v naslednjih številkah glasila Ljubljana.

Sveža podoba Hale Tivoli

Glavni prizorišči tekem bosta Hala Tivoli, ki bo gostila tekme prvega dela tekmovanja skupine A, ter dvorana Stožice, kjer bodo potekale tekme drugega dela, ki bodo vrhunec dosegle s polfinalnima obračunoma ter velikim finalom.

Hala Tivoli, ki je v svoji 48-letni zgodovini gostila že vrsto velikih mednarodnih športnih prireditev ter kulturnih dogodkov – med drugim leta 1970 tudi svetovno prvenstvo v košarki – bo pred letošnjim EuroBasketom dobila novo, svežo preobleko in tako v najlepši podobi pričakala najboljše košarkarje Evrope.

Ljubljana, destinacija, ki je ni mogoče spregledati

EuroBasket 2013 je vsekakor največji športni dogodek v zgodovini Slovenije in kot tak bo v Ljubljano privabil vrsto košarkarskih navdušencev in njihovih spremljevalcev. Turizem Ljubljana zato že zadnjih šest mesecev v tujini predstavlja Ljubljano, gostiteljico EuroBasketa 2013, kot destinacijo, ki »je ni mogoče spregledati«. Ljubljano, ki diha s prvenstvom; Ljubljano, ki je dinamično mesto, v katerem se veliko dogaja tudi na športnem področju.

Predstavitve so začeli novembra lani na borzi WTM v Londonu, kjer so predstavili veliko fototapeto košarkarskega dogajanja na ljubljanskem Tromostovju. Na londonski borzi je sodeloval tudi ambasador prvenstva Rašo Nesterovič, ki je dogajanje popestril s podpisovanjem majhnih košarkarskih žogic in s fotografiranjem z obiskovalci. V Londonu sta se predstavila tudi zmajček, maskota Turizma Ljubljana, ter Lipko, maskota EuroBasketa 2013.

Predstavitvi v Londonu so sledile še predstavitve Ljubljane v Madridu, Berlinu in Beogradu, promociji EuroBasketa pa bodo namenjene tudi vse predstavitve v tujini, ki so načrtovane do konca poletja.

Spletni EuroBasket 2013 v Ljubljani

Na spletnem mestu Turizma Ljubljana www.visitljubljana.com je že odprta posebna ciljna stran (landing page), ki je zasnovana kot vodnik za obiskovalce evropskega prvenstva v košarki 2013, posebna stran o Ljubljani, gostiteljici EuroBasketa, pa bo v kratkem zaživela tudi v okviru spletnega mesta www.ljubljana.si.

Lipko, maskota EuroBasketa 2013

Maskota EuroBasketa 2013 je Lipko. Njegovo ime izhaja iz slovenskega imena za drevo lipa, njegov avtor pa je oblikovalec Boris Lutman. Lipko izvira iz sožitja narave in človeka. Slovenija je namreč ena najbolj zelenih dežel v Evropi, zaradi svoje naravne slikovitosti in raznolikosti pa so naravni simboli ključni za predstavljanje naše države. Hkrati je Lipko prva v t. i. zelena maskota EuroBasketa, zato bo imel še posebno simbolno moč, poleg vrednot države in prvenstva bo namreč predstavljal tudi pomen pozitivnega odnosa do narave in okolja. Lipko tako ni samo maskota, ampak je tudi vzornik.

- **Evropsko prvenstvo v košarki 2013: 4. do 22. september 2013**
- **Ambasadorji Eurobasketa 2013 so Ivo Daneu, Rašo Nesterovič in Peter Vilfan, ambasador prostovoljcev pa je Marko Milič.**
- **Vse o Eurobasketu v Ljubljani:**
www.visitljubljana.com, www.ljubljana.si

Foto: Arhiv ZTL

Predstavitvev Ljubljane, gostiteljice EuroBasketa 2013, je bila v Madridu deležna precejšnje pozornosti.

Foto: Petra Stušek

Zmajček in Lipko sta skupaj odkrivala lepote Madrida.

Zasvojenost s sodobnimi tehnologijami in spletom

Preventivni in socialnovarstveni programi Mestne občine Ljubljana

Foto: Zala Zoran

Petra Belina, univ. dipl. psih., vodinja programa LogOut & ReStart v Zavodu Nora.

www.logout.si

Spletno mesto www.logout.si, kjer lahko obiskovalci med ostalim najdejo vprašalnike za test zasvojenosti.

Foto: Boris Veler

Promocijsko gradivo LOGOUT.

Pri zasvojenosti gre v osnovi za izgubo nadzora nad škodljivim in ponavljajočim se vedenjem, ki se ga dobro zavedamo, a ga ne moremo opustiti. Izraz združuje različne vrste zasvojenosti oziroma oblik vedenja, ki iz njih izhajajo. Poznamo zasvojenost z alkoholom, s tobakom in z nedovoljenimi drogami ter zasvojenost z računalniki, z igrami na srečo, z delom, z denarjem, s tveganjem, s tekmovanjem itd.

Ob znanih dejstvih, ki kažejo na obsežne obremenjujoče posledice zasvojenosti na vseh ravneh življenja posameznika in družbe sploh, tej raznoliki in kompleksni tematiki tudi v Mestni občini Ljubljana posvečamo veliko pozornosti. Poleg podpore raznovrstnim primarno preventivnim programom ter programom za preprečevanje zasvojenosti sofinanciramo tudi socialnovarstvene programe, namenjene osebam, ki se zaradi uživanja drog ali alkohola oziroma zaradi drugih oblik vedenja, ki vodijo v zasvojenosti, soočajo s težavami in pri njihovem premagovanju potrebujejo podporo oziroma strokovno pomoč. Poleg programov, ki se odzivajo na že ustaljene potrebe ciljne populacije, sledimo tudi novjšim trendom oziroma pobudam za pomoč in podporo ob soočanju z novimi oblikami zasvojenosti.

Ena od specifičnih novodobnih zasvojenosti, ki verjetno najbolj ogroža predvsem mlade, je zasvojenost s sodobnimi tehnologijami in spletom. Danes pomenijo računalnik in drugi novodobni tehnološki produkti skoraj neizogibne sopotnike za učenje, delo in zabavo. Hkrati lahko nudijo tudi možnost za pobeg v virtualno resničnost oziroma varno in anonimno zatočišče, kjer neposredni socialni stiki niso potrebni. Opuščanje običajnih socialnih stikov, odtujenost, apatija in težave pri opravljanju vsakdanjih obveznosti lahko precej neopazno privedejo do zasvojenosti.

Če se pri svojih odraščajočih otrocih ali pri kom drugem od svojih bližnjih, morda celo pri sebi soočate s pojavom pretirane rabe sodobnih tehnologij in spleta in če morda ne veste, ali bi temu že lahko rekli zasvojenost in kaj lahko glede tega ukrenete, vas vabimo, da si preberete odgovore strokovnjakinje, vodinje programov LogOut, centra za pomoč pri pretirani rabi interneta, ki deluje v okviru Zavoda Nora.

Oddelek za zdravje in socialno varstvo Mestne uprave Mestne občine Ljubljana

Petra Belina: »Odvisnost ni igra!«

Ali se ljudje oziroma predvsem starši zavedamo, da obstaja tudi zasvojenost s sodobnimi tehnologijami in spletom? Je po vašem mnenju dovolj informacij o tej vrsti zasvojenosti?

Pri našem delu pogosto opažamo, da mladostniki in odrasli prihajajo po pomoč, ko se težave že zelo izrazite in posledice vidne na drugih področjih življenja (v šoli, pri delu, v odnosih, interesih ...). Iz tega sklepamo, da so starši in stroka premalo obveščeni o problematiki. Dejavniki tveganja za razvoj težav in simptomi so namreč v družinskem okolju pogosto na delu že dalj časa. Menim, da smo se predolgo ukvarjali predvsem z vprašanjem, ali obstaja tovrstna zasvojenost ali ne, in je zdaj pravi čas, da se posvetimo temu, kako posameznikom, ki so razvili tovrstno odvisniško navado, pomagati. V našem centru se zavedamo, kako pomembna in vredna truda je preventiva, zato poskušamo biti tudi na tem področju čim bolj dejavni.

Kateri so prvi znaki zasvojenosti s sodobnimi tehnologijami in spletom?

Najpomembnejši kriterij za obstoj težav ni čas, preživet za računalnikom ali mobilno napravo, temveč vsebina in vpletenost. Najpogostejši znaki so: ● preokupacija z internetom in računalnikom, ● odmik od prijateljev in družine, ● konflikti okoli tehnologij, ● opuščanje aktivnosti, ki so jih včasih veselile, ● upad delovne ali učne učinkovitosti, ● izostanki na delu ali v šoli, ● izguba občutka za čas, ● igranje pozno v noč (spremembe spalnega vzorca), ● prehranjevanje na hitro, pogosto poleg računalnika, ● nihanje razpoloženja (online – offline), ● laganje, ● burni odzivi ob odvzetju dostopa in/ali računalnika, ● podaljševanje časa, preživetega za računalnikom, ● doživljanje odtegnitvenih simptomov ob prenehanju z aktivnostjo, ki vključujejo anksioznost, depresijo, nemirnost, tresenje, neumorno in obsesivno razmišljanje o internetu in podobno, ● nezmožnost vzpostavitve nadzora nad vedenjem (neuspehi poskusi).

Katera vrsta zasvojenosti s tehnologijami je po vaših izkušnjah najbolj pogosta?

Večina naših uporabnikov se vključuje v program zaradi čezmernega igranja računalniških MMORPG iger (to so množične večigralske spletne igre igranja vlog) in v zadnjem času tudi čezmernega igranja on-line iger na srečo. Manj pogosti pa so primeri čezmernega on-line nakupovanja, konzumiranja pornografskih vsebin, pretirane rabe družbenih omrežij in vsebin mobilnih naprav (naprav na dotik).

Kaj lahko starši/partnerji storijo, ko ugotovijo, da je njihov otrok/partner zasvojen s sodobnimi tehnologijami in spletom?

Dobrodošel je odkrit pogovor (zrcalo) in poskus vzpostavitve e-pravil, ki naj bi veljala za vse družinske člane. Prav tako je pomembno poiskati ustrezno alternativo, ki bo vsaj delno nadomestila prostor, ki je bil dotlej prežet z rabo tehnologij. Če so težave že zelo izrazite, možnosti za konstruktiven pogovor znotraj družine pa majhne, svetujemo obisk v naši svetovalnici.

Kakšne so posledice zasvojenosti? So znane tudi kakšne dolgoročne posledice?

Gre za klasičen mehanizem zasvojenosti. V Logoutu temu pravimo čezmerna raba digitalnih tehnologij in spleta, ki ima lahko za posameznika tudi dolgoročne negativne posledice. Tovrstne aktivnosti lahko postanejo neskončne in emocionalno utrujajoče. Uporabniki zaradi njih pogosto zanemarjajo osnovne življenjske potrebe, kot so spanje, hranjenje, gibanje in druženje. Ker si ne privoščijo počitka in se slabo prehranjujejo, se lahko pojavi vrsta različno intenzivnih simptomov in zdravstvenih težav. Posledice so zdravstvene in psihološke. Pogoste fizične težave so bolečine v hrbtenici, vratu, zatilju, sindrom karpalnega kanala, močni glavoboli, pekoče oči, psihološke pa nizka samopodoba, brezcilnost, apatija, motnje koncentracije, spomina, čustvene težave in podobno. Kako dolgoročne so te posledice, je odvisno od tega, kdaj posameznik uvidi, da ima težave, kakšno podporo ima in v kolikšni meri je pripravljen na akcijo in spremembe.

Kje je meja med zasvojenostjo in »normalno« rabo spleta. Ali na primer otroci to fazo prerastejo?

Večina ljudi uporablja računalnik, mobilne naprave z dostopom do spleta toliko, da jim predvsem olajšajo delo in vsakdanje življenje. V tem priredu govorimo o »normalni rabi«. V manjšem

Foto: David Lotrič

Sodelovanje na dogodku Startup kids v Kinu Šiška.

deležu pa lahko nekateri posamezniki postanejo z on-line aktivnostmi preobremenjeni ali celo zasvojeni. Raziskave kažejo, da naj bi bilo zasvojenih od 5 do 10 % intenzivnih uporabnikov. Ali bodo otroci prerasli tako vedenje, je odvisno od njihovih osebnostnih lastnosti in okoljskih dejavnikov. Pomemben dejavnik je tudi trajanje tovrstnega vedenja. Čezmerni uporabniki imajo pogosto šibko socialno mrežo in nizko off-line samopodobo, kar je lahko samo po sebi problem, ki ga je potrebno reševati.

Bolj ko uporabljamo naprave z določenim namenom, ne zgolj za preganjanje dolgčasa in zabavo, manjše je tveganje za nastanek zasvojenosti. Prav zato so pomembne in potrebne iniciative, ki že pri najmlajših spodbujajo učenje različnih spretnosti in veščin ter ozaveščajo o varnosti in odgovornosti v spletnem okolju. Zakaj se otroci ne bi že v osnovni šoli učili recimo programiranja, oblikovanja, ustvarjanja glasbe in podobnega? Za zdravo in uravnoteženo sobivanje s tehnologijami in spletom so e-kompetence, ne samo otrok, tudi staršev in stroke, še kako pomembne.

Prosimo, če predstavite vaše delo in aktivnosti na tem področju.

Pri svetovalnem in preventivnem delu poudarjamo uravnoteženo in predvsem ustvarjalno uporabo sodobnih tehnologij ter varno in odgovorno uporabo mobilnih naprav. Glede na intenzivnost težav se pri pomoči posamezniku odločamo med programom Restart in Digitalno dieto. Oba sta v svojem bistvu naravnana na konkretnega posameznika, na njegove potrebe in njegove on-line in off-line navade. Preostali navedeni programi so preventivni.

Naši ključni projekti so: ● *LogOut & ReStart za otroke in odrasle* - brezplačen program pomoči zasvojenim s tehnologijami in spletom, ● *Digitalna dieta* - svetovanje za delovno učinkovitost in uravnoteženo sobivanje s tehnologijami, ● *Po nasvet na splet* - spletno in telefonsko svetovanje za strokovne delavce šol in starše, ● *Družinska e-pravila* - predavanja za starše o družinskih pravilih v zvezi s tehnologijami, ● *Jezni ptički* - predavanja o poučni, ustvarjalni in varni rabi mobilnih naprav za učence osnovnih in srednjih šol, ● *Vrtoglave e-stave* - predavanja in delavnice za osnovne in srednje šole s poudarkom na zasvojenosti s športnimi stavami ter igrami na srečo, ● *Mali hitri prstki* - predavanja o uporabi pametnih telefonov in tabličnih računalnikov za starše predšolskih otrok, ● *Internet ni vse, odklopi se!* - ustvarjalne delavnice za učence osnovnih in srednjih šol.

Kdo so potencialni uporabniki vaših aktivnosti? Pridejo do vas sami ali jih pripeljejo starši/partnerji?

Naši uporabniki so predvsem otroci, mladostniki in mlajši odrasli. Običajno jih pripeljejo starši ali partnerji. Za nas izvedo predvsem prek spleta in priporočil.

Oddelek za zdravje in socialno varstvo Mestne občine Ljubljana

Zavod Nora, center sodobnih zasvojenosti,
Križna ulica 12, 1000 Ljubljana

Naziv projekta: LOGOUT, center pomoči pri prekomerni rabi interneta

Lokacija svetovalnice: Kotnikova ulica 5, 1000 Ljubljana

Kontaktna oseba: Petra Belina, univ. dipl. psih., vodinja programov

T: 041/ 233 474

E: info@logout.si, petra.belina@logout.si

Mladi zmaji na obisku pri Romih v Prekmurju

Z mladostniki iz četrtnih mladinskih centrov smo obiskali romsko naselje Kamenci

Mitja Blažič, Marko Taljan

Konec februarja so mladi obiskovalke in obiskovalci četrtnih mladinskih centrov v okviru zimskega počitniškega programa Javnega zavoda Mladi zmaji obiskali romsko naselje Kamenci v Prekmurju. Izlet je ob podpori veleposlaništva Združenih držav Amerike potekal v okviru delavnic izobraževanja o človekovih pravicah, ki jih v četrtnih mladinskih centrih že več let izvaja Društvo informacijski center LEGEBITRA. Mladi so tako imeli priložnost поблиže spoznati vsakdanje življenje Romov, njihovo kulturo, zgodovino, običaje, težave in prijetne plati bivanja v romski skupnosti.

Zgodbe iz zgodovine in sedanjosti romskega vsakdanjika

Kamenci so na sončni zimski dan zaradi poplavljenosti območja, posledice odjuge po obilnih snežnih padavinah spominjali na mokrišča in namočena riževa polja. Mladi so zato toliko bolj razposajeno poskakovali med mlakami, kanali, kupi še nestaljenega snega, pisanimi, neometanimi, skromno opremljenimi hiškami in razmetanimi dvorišči. Naselje premore tudi kapelo Marije Vnebovzete, kjer se domačini in lokalni župnik zberejo samo ob največjih katoliških praznikih. Pomanjkanje in skromnost sta vidna na vsakem koraku, a domači otroci kljub temu ob razposajenosti in brezskrbnosti skupaj razvijajo svoje socialne veščine in občutek za skupnost. Podobe, ki v sodobnih urbanih središčih niso več vsakdanje in se jih bolj ali manj nostalgичno spominjamo samo še iz časov mladosti naših dedkov in babic.

Poglavar romskega naselja in predsednik romskega društva Romano pejtaušago Kamenci Ludvik Levačič je mlade najprej popeljal na ogled romskega zeliščnega gaja s kiparskimi skulpturami ob poti, ki vodi v zaselek. Skulpture na temo sožitja v Evropi in vključevanje Romov v družbo so nastale v okviru Mednarodne kiparske forme vive Kamenci 2012 in združujejo evropsko in romsko simboliko, za njihovo izdelavo pa so umetniki iz Slovenije in Madžarske uporabili staro železo, zbiranje katerega sodi med tradicionalne romske obrti. Poglavar, ki je kot mladenič še doživel čase, ko so Romi potovali iz kraja v kraj, je mladim v slovenščini pripovedoval zgodbe iz zgodovine in sedanjosti romskega vsakdanjika.

Učna pomoč romskim otrokom in dijakom

Predstavitvi se je pridružila tudi Tina Friedreich, predstavnica Romskega akademškega kluba, ki v Kamencih med drugim vsak dan izvaja program učne pomoči romskim otrokom in dijakom.

Omenjene aktivnosti se v Kamencih pretežno odvijajo v romskem kulturno-informacijskem centru Rokic: Drom Kamenci. Levačič je s ponosom poudaril, da so center odprli ob navzočnosti nekdanjega komisarja za človekove pravice Sveta Evrope Thomasa Hammarberga: »Romi nismo šli v Evropo, Evropa je prišla k nam,« nas je hudomušno poučil. Kulturno-informacijski center je eden osrednjih objektov v kraju in je pravo, sodobno opremljeno stičišče za spodbujanje in negovanje sožitja med romskim in neromskim prebivalstvom. V njem poleg učne pomoči potekajo tudi različna predavanja,

srečanja in pogosti obiski skupin. Kamence namreč po besedah Levačiča na leto obišče nekaj tisoč ljudi od vsepovsod.

Romski muzej in nastajajoči romski konjeniški center

Poleg romskega kulturno-informacijskega centra Kamenci premorejo tudi skromno opremljen Romski muzej, v katerem so si mladostniki ogledali del romskega zgodovinskega spomina in videli tudi mistično belo violino, pomemben romski simbol nedolžnosti. V neposredni bližini muzeja pa so videli tudi nastajajoči romski konjeniški center Roma caravan, ki bo s pripadajočo infrastrukturo ter ponudbo panoramskih voženj s kočijo in »čergo« pomenil nadgradnjo obstoječega muzeja in s tem turistične ponudbe kraja in širšega območja, romski skupnosti pa bo prinesel tudi nova delovna mesta.

Povabilo na poletni romski tabor

Mladi so ob hrustanju v olju pečenih hrenovk v centru slišali, da prihajajo Romi iz Indije, da imajo svoj jezik, svojo zastavo in himno, ki jo je domačin skupaj z nekaj drugimi romskimi, slovenskimi in balkanskimi skladbami v predverju centra tudi zapel in zaigral. Glasba ima v romski kulturi še danes posebno mesto. Slišali so, da so Romi pogosto deležni stigmatizacije in diskriminacije, da je o njih mnogo predsodkov in stereotipov in da se mladi Romi prav z izobraževanjem in odpiranjem svoje kulture vse uspešneje spopadajo z marginalizacijo in izključevanjem. Odpiranje Romov navzven pa je poglavar naselja, ki zase pravi, da je Cigan, ne Rom, s povabilom na obisk med poletnim romskim taborom še dodatno podkrepil.

Svet Evrope je razvojni model Kamencev prepoznal za model odlične prakse

V Kamencih v občini Črenšovci kar vrvi od dogajanja. Med drugim nevladna organizacija MISIJA *S Društva za trajnostni razvoj Pomurja tam razvija in udejanja model razvoja romskega socialnega podjetništva in socioekonomskega vključevanja Romov na področju kulture in kulturnega turizma. Razvojni model Kamencev je bil s strani Sveta Evrope prepoznal za model odlične prakse in ga bodo letos uvedli še v štirih romskih naseljih.

(Mitja Blažič je vodja projekta izobraževanja o človekovih pravicah v društvu LEGEBITRA, Marko Taljan pa koordinator v Četrtnem mladinskem centru Zalog.)

Fotografije: Staša Cafuta Trček

Dan Wong

Jang

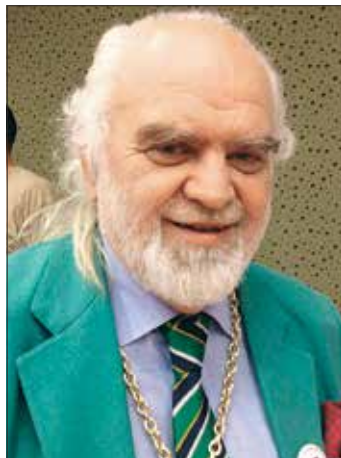
Mester Zoltan

Alfredo

Dusan Filaković

Sava Jojić

Wojciech Bosak

Željko Suhadolnik

»Izredno lepo mesto – z dušo in za dušo«

Staša Cafuta Trček

Tik po številnih olepševanjih mesta v okviru vsakoletne čistilne akcije Za lepšo Ljubljano, ki se je po posameznih delih mesta in Poti spominov in tovarništva odvijala od dneva vode 22. marca do dneva Zemlje 22. aprila, se je poslovila dolga zima in mesto se je pred dnevom upora proti okupatorju, pred prvomajskimi prazniki in mestnim praznikom 9. majem praznično razcvetelo. Pospešeno potekajo obnove cest, ob tem pa tudi popolna prenova Petkovškovega nabrežja, Novega trga in Čopove ulice. Tako nas ne more presenetiti vselej pristno občudovanje našega glavnega mesta z dušo iz davnine in novim sijajem moderne arhitekture, s čistočo, varnostjo, dobro hrano, zelenim zaledjem in našo prijaznostjo. Tudi tokrat je bilo tako.

Dan Wong, fotograf, Hong Kong

Slovenijo oziroma Ljubljano sem obiskal že lani, ko je potekal *Fashion week*, kjer sem na dogodku spoznal simpatično Slovenko in letos sem se namenil, da se z njo ponovno srečam. S seboj sem vzel kolo, da bom del poti po državah, ki si jih bom ogledal, tudi prekolesaril. Seveda mi je mrzla zima, ki je trajala in trajala, malo prekrižala račune, a avtobusi in vlaki so pomagali. V Ljubljani sem navdušen nad Metelkovo, nad hostlom Celica. V njem je popolnoma odštekana energija. Všeč mi je tudi romantična Stara Ljubljana.

Jang, študent podjetništva, Seul, Koreja

Za pot po Evropi sem iskal zanimive države. Odločil sem se, da si bom ogledal nekaj držav na Balkanu. Poleg Romunije, Srbije, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške sem si izbral tudi Slovenijo. Tukaj bom ostal štiri dni. Poleg Maribora sem si ogledal še Postojnsko jamo, ki je pustila čudovit vtis, prav tako pa Blejsko jezero z otokom, ki deluje, kot da bi se naslikalo iz pravljice. Pozicija Ljubljane je odlična, saj je umeščena v središče države. Zame je poleg lepe turistične točke prestolnica tudi baza za enodnevnne izlete.

Mester Zoltan, predstavnik za odnose z javnostmi, Szombathely, Madžarska

Ko človek pride v glavno mesto, pričakuje veliko mesto. Ljubljana je vse prej kot to. Je majhna, udobna, čista, nima žeparjev, po drugi strani pa ima vse, kar nudijo velike prestolnice, v katerih živi več milijonov prebivalcev. Veste, kaj sem pogršal, čeprav sem pozneje izvedel, da to ni vaša nacionalna jed – več majhnih snack barov, kjer bi ponujali jedi na žaru, kot so čevapčiči in podobno. Prav zaradi tega je verjetno prav, da mesto ni poplavljeno s ponudniki te hrane. Sicer pa je hrana zelo dobra, predstavljena na zahodni način. Všeč mi je tudi informacijski center, kjer so na enem mestu vse aktualne informacije, ki jih turist potrebuje, le za druga slovenska mesta je žal nekoliko manj informacij, še posebej za vzhodno Slovenijo.

Alfredo, bankir, Recife, Brazilija

Zelo lepa dežela. Nadvse sem navdušen nad Slovenijo in Ljubljano. Slovence doživljam kot popolnoma sproščen, nasmejan, prijazen narod. Se opravičujem, ker malo slabše govorim angleško v primerjavi z vami, ki vsi zelo tekoče govorite ta svetovni jezik. Še to: sem vegetarijanec in veganska ponudba je dobra. Pohvalil bi tudi mestne oblasti in verjetno tudi prebivalce same, ki zelo lepo skrbijo za čistočo mesta.

Dusan Filaković, podjetnik, Pecz, Madžarska

V Ljubljani sem bil že najmanj desetkrat. Izredno lepo mesto – z dušo in za dušo. V mestu se čuti umirjena atmosfera. Pogled na panoramo mesta z Ljubljanskega gradu je izreden. Veličastne gore, hribi ter naselbina v kotlini, sijajno!

Sava Jojić, vinar Mačkov Podrum, Irig, Srbija

Na Ljubljano imam lepe spomine, saj sem tukaj kar nekaj časa živel. Zdaj se vsako leto vračam poslovno. Če bi moral izbrati tri svoje priljubljene točke, bi izbral Tromostovje, Opero in restavracijo As. Vse dobro vam želim!

Wojciech Bosak, novinar, Krakov, Poljska

Ljubljana je zelo urejeno mesto z dobrim servisom. Vaš grad doživljam kot zelo kontroverzen arhitekturni kompleks – kamen, beton, železo, vse je lepo usklajeno. V mestu je moderna in stara arhitekturna dediščina lepo sprejela novo, sodobno arhitekturo.

Željko Suhadolnik, glavni urednik, Zagreb, Hrvaška

Na Ljubljano imam lepe spomine, saj sem kot srednješolec obiskoval teto, ki je živila v Šiški, in prav tega dela mesta se spominjam kot vasi. V vseh teh letih se je mesto lepo razvijalo in danes lahko rečem, da gre za skrbno obnovljeno mesto s starimi hišami in moderno mesto, ki je zadržalo dušo. Zelo rad grem v gostilno As do Svetozarja Raspopovića zaradi dobre hrane ter ponudbe oranžnih vin.

61. LF

LJUBLJANAFESTIVAL.SI

TelekomSlovenije

Naj bo tudi to poletje v središču vaših doživetij

Foto: Nick Rován

Župan Mestne občine Ljubljana Zoran Janković ter direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana Darko Brlek sta odprla novo informacijsko točko 61. LF.

61. Ljubljana Festival se začne 27. junija na slikovitem Kongresnem trgu s projektom, ki bo združeval umetnike in umetnosti; že naslednji dan bo na isti lokaciji nastopil trenutno najbolj popularen in iskan duo 2Cellos. Da bo Ljubljana Festival ponovno središče vaših doživetij, kot pravi novi slogan, bodo do 10. septembra poskrbeli še izjemni umetniki, kot so Béjart Ballet, Orkester Gewandhaus Leipzig z dirigentom Riccardom Chaillyjem, Mariinsko gledališče iz Sankt Peterburga z dirigentom Valerijem Gergijevim, ruski koreograf Boris Eifman in njegova istoimenska baletna skupina, izjemni umetniki z londonskega West Enda, Buena Vista Social Club z Omaro Portuondo in drugi. Program 61. Festivala Ljubljana se poklanja 200. obletnici rojstva dveh glasbenih velikanov: Richarda Wagnerja in Giuseppeja Verdija ter v žarišče postavlja rusko kulturo.

Foto: arhiv Festivala Ljubljana

61. Ljubljana Festival bodo pod dirigentskim vodstvom Ivana Repušiča odprli Ars Electronica, orkester Purpur in akademski zbor Ivan Goran Kovačič.

Tudi letos se program Festivala širi zunaj obzidja Plečnikovih Križank in iz priznanih institucij, s katerimi redno sodeluje. Odprtje 61. festivalskega poletja bo ponovno na Kongresnem trgu: 27. junija bo na sporedu glasbeno-vizualni performans, ki združuje umetniške prakse in narode. V njem bodo pod dirigentskim vodstvom Ivana Repušiča nastopili orkester Purpur in akademski zbor Ivan Goran Kovačič; v Brucknerjevem Te Deumu se jim bodo pridružili zvonovi iz ljubljanskih cerkva in topovi z Gradu. Za atraktiven vizualni del performansa bo poskrbela znamenita avstrijska Ars Electronica. Že naslednji dan bo prav tako na Kongresnem trgu s Slovensko filharmonijo nastopil trenutno najbolj popularen in iskan duo 2Cellos, ki ga je na YouTubeu odkril Elton John. Zvezdnik je bil nad posnetkom tako navdušen, da je duo povabil, naj nastopi na njegovi turneji. Luka Šulič in Stjepan Hauser sta občinstvo očarala predvsem s priredbami svetovnih glasbenih uspešnic.

GERGIJEV IN WAGNER

V središče programa sta postavljeni obletnici glasbenih genijev, 200-letnici rojstva **Richarda Wagnerja** in **Giuseppeja Verdija**. Poklon Wagnerju bo dolgo pričakovana in načrtovana uprizoritev njegovega epohalnega dela **Nibelunški prstan**. Prva dela iz tetralogije – Rensko zlato in Valkiro – bo izvedlo **Mariinsko gledališče iz Sankt Peterburga** pod dirigentskim vodstvom zdaj že stalnega gosta Festivala dirigenta **Valerija Gergijeva** (2., 3. 9.). Preostala dva dela bosta na programu Festivala v naslednjem letu. Valerij Gergijev, ki v Ljubljano prihaja na osebno povabilo župana Zorana Jankoviča, bo letos dirigiral trikrat: sladokusce čaka še koncert z **Orkestrom Mariinskega gledališča**, na katerem bodo med drugim izvedli Wagnerjevo uverturo iz opere Tannhäuser (30. 7.).

Maestro Gergijev je med najzanimivejšimi dirigenti svoje generacije. Rojen leta 1953 v Moskvi je s triindvajsetimi leti zmagal na prestižnem tekmovanju Herbert von Karajan v Berlinu, po tem pa so se mu odprla vrata k vsem najboljšim svetovnim orkestrom. Bil je šef dirigent v Rotterdamu, 2005. leta so ga imenovali za šefa dirigenta Londonskega simfoničnega orkestra. Leta 1988 je postal glavni dirigent in umetniški vodja Gledališča Mariinski in leta 2003 se je odločil, da bo s tem ansamblom izvedel celoten Wagnerjev Nibelunški prstan.

Spomin na Verdija bodo počastili **Orkester Slovenske filharmonije**, **Slovenski komorni zbor**, **Zbor Opere SNG Maribor** in solisti z izvedbo **Rekviema**, ki velja za eno najlepših in najbolj prepričljivih ter globoko religioznih del (9. 7.). Solisti **Accademie Teatro alla Scala** pa bodo ob spremljavi **Simfoničnega orkestra RTV Slovenija** zapeli izbor iz njegovih priznanih oper (11. 7.).

Foto: Tiberiu Marta

Vizija čutne, drzne in brutalne dobe, kot jo vidi koreografka Valentina Turcu.

Foto: arhiv Festivala Ljubljana

Na Kongresnem trgu bo nastopil najbolj popularen in iskan duo 2Cellos.

GENIALNI KOREOGRAF EIFMAN

61. Ljubljana Festival v fokus postavlja tudi izjemno umetniško ustvarjalnost Rusije. Njeno bogato dediščino bo predstavili **Zbor Mihail Ivanovič Glinka iz Sankt Peterburga**, ki bo z gostovanjem v Kostanjevici na Krki in Kranjski gori poskrbel za širjenje duha 61. Festivala Ljubljana tudi zunaj meja prestolnice (25.–27. 7.). Leta 1999 so ob gostovanju tega zbora zapisali: »Akademski zbor Mihail Ivanovič Glinka ali Capella iz St. Peterburga je že stoletja veselje in ponos ruskega glasbenega sveta ter središče poklicnega glasbenega izobraževanja. Zgodovina zbora je povezana z razvojem ruske glasbene kulture v vsej njeni celovitosti.« Dirigent zbora Vladislav Černušenko se je kot dirigent preizkusil na vseh mogočih področjih. Vodstvo zbora je prevzel leta 1974; pod njegovim vodstvom je zbor postal sijajen glasbeni korpus, ki je po mnogih letih začel ponovno izvajati duhovno glasbo, ki bo zaznamovala program koncerta v Ljubljani.

O izjemni nadarjenosti ruskih umetnikov se boste lahko prepričali tudi ob nastopu znanega ruskega violončelista **Aleksandra Rudina** (12. 8.) in **Akademskega državnega baleta Borisa Eifmana**, ki bo 9. in 10. septembra zaključil poletni festival, in sicer z baletom *Bratje Karamazovi*. Pod njegovo koreografijo se je podpisal znameniti **Boris Eifman**.

Genialni koreograf je plesno skupino ustanovil leta 1977. Do takrat se je imenovala Leningrajski novi balet in je v tistem času pomenila novost: bila je pravzaprav nekakšen eksperimentalni laboratorij. V poznih sedemdesetih in v zgodnjih osemdesetih se je Eifman začel lotevati klasičnih zgodb, ki jih je obogatil z novimi plesnimi izrazi. Prav v tistem času smo imeli tudi v Sloveniji možnost spoznati Eifmanovo umetnost, saj je takrat prvič gostoval v Cankarjevem domu. Balet *Bratje Karamazovi* so prvič uprizorili oktobra 1995. Premiera je bila velikanski uspeh in tudi Eifman je izjavil, da gre za njegovo najboljšo stvaritev.

PLES NA ODRU KRIŽANK

Za nepozabne plesne trenutke bo poskrbel **Balet SNG Maribor** z baletom *Romeo in Julija* (1. 7.), ki pomeni železni repertoar vsake dobre baletne hiše. Koreografski koncept **Valentine Turcu** ponuja vizijo drzne, čutne in brutalne ere, kjer se je o življenju in smrti odločalo v trenutku.

Odru v Križankah bo zavladala kraljica flamenka **María Pagés** (18. 7.), za katero kritiki pravijo, da v vsakem gledalcu pusti neizbrisen spomin in globok umetniški vtis. »Niti zrak niti zemlja nista enaka, potem ko je plesala María Pagés,« je zapisal pesnik José Saramago. Zato ne preseneča, da je plesalka dobitnica številnih umetniških nagrad doma in v tujini.

Po sijajnem uspehu lanskega gostovanja bo **Béjart Ballet iz Lozane** letos v enem večeru (4. 7.) združil kar štiri balete. Tri koreografije so delo ustanovitelja te skupine **Mauricea Béjarta**, eno pa je prispeval njihov sedanji umetniški vodja **Gil Roman**. Vse štiri so si med seboj zelo različne,

Foto: Francette Levieux

Foto: Lauren Pasche

Foto: GM Press

Legendarni Béjart Ballet iz Lozane bo v en večer združil kar štiri balete.

Foto: Maxim Reider in arhiv Festivala Ljubljana

V Verdijevem Rekvjemu bo diriral Andres Mustonen. Nastopili bodo solista Gennadi Bezzubenko in Rafal Bartminski ter Orkester Slovenske filharmonije.

Foto: Hiroyuki Kawashima

Trenutno najbolj vroča plesalka flamenka María Pagés.

saj bodo plesalci svoje korake podrejali štirim popolnoma različnim glasbenim podlagam: indijski tradicionalni glasbi v baletu Bhakti III., za koreografijo Etuda za Damo s kamelijami je Bėjart izbral glasbo Chopina in Francesca Cilea, v Romanovi koreografiji Tam, kjer so ptiči je podlaga izvorna skladba Citypercussiona, odlomek iz preludija k Wagnerjevemu Parsifalu in odlomek iz glasbe Gorillaz, četrta koreografija Brel in Barbara pa že v naslovu pove, da bodo baletniki plesali na glasbo Jacquesa Brela in Barbare.

NAJSTAREJŠI SIMFONIČNI ORKESTER

Med višje 61. Festivala Ljubljana vsekakor sodita dva večera z enim najstarejših simfoničnih orkestron na svetu **Orkestrom Gewandhaus Leipzig**, ki mu bo diriral njegov kapelnik **Riccardo Chailly**. Izvedli bodo 9. simfoniji Mahlerja in Beethovna. Orkester, ki ima večstoletno tradicijo, je nedvomno med najboljšimi na stari celini. »Če bi morali poiskati med nemškimi orkestri najboljšo kombinacijo med

ansamblom in dirigentom, ki se najbolj usidra v spominu, recimo med Berlinsko filharmonijo s Simonom Rattlom, Bavarskim radijskim orkestrom z Marissom Jansonom in Gewandhausom s Chaillyjem, potem bi saški orkester nedvomno zmagal,« so zapisali kritiki. Izjemno laskava ocena je bila objavljena v The Timesu: »Posebna zvočna barva, virtuoza fleksibilnost in neverjetno veselje nad igranjem, ki so združeni z resnim pristopom k muziciranju – vse to so značilnosti Orkestra Gewandhaus, ki jih ni mogoče preslišati.« Orkester vodi Riccardo Chailly, eden najbolj cenjenih in iskanih svetovnih dirigentov.

SPROŠČENO, ZABAVNO IN POUČNO

Poletni sproščenosti bo dodatni zagona dal **muzikal Briljantina** Jima Jacobsa in Warrena Caseya, ki v produkciji Bronowski le za oder Križank nastaja na londonskem West Endu. Petdeseta leta 20. stoletja so v ZDA predstavljala zlato dobo uporništva in svobode. Muzikal Briljantina na odru

poustvarja prav to, in zato ne preseneča, da so ga kmalu po nastanku kar osem let večer za večerom ponavljali na Broadwayu. Odlična glasba in zgodba o nedolžnih in preprostih najstnikih, opremljena s plesom, je osvojila srca Američanov, pozneje tudi evropskih gledalcev in navdušencev. Do danes je Briljantina najbolj obiskan muzikal na svetu.

Ne zamudite tudi koncerta **Bernarde in Marcosa Finka** (3. 7.), nastopa **Beloruskega državnega plesnega ansambla Koroški** (2. 7.) in številnih drugih dogodkov, ki bodo letošnji poletni festival postavili v središče vaših doživetij.

Tudi v tej izvedbi Festival svojo pozornost namenja še **izobraževanju** mladih umetnikov in otrok. Del programa je tako tudi tokrat **Akademija Branimir Slokar** s številnimi mojstrskimi delavnicami z udeleženci od vsepovsod. Prav tako nadaljuje z brezplačnimi **delavnicami** za otroke in mladino s področja likovne umetnosti, glasbe, giba in muzikala.

Foto: Gert Mothes

Orkester Gewandhaus Leipzig bo pod dirigentskim vodstvom svojega kapelnika Riccarda Chaillyja nastopil z 9. simfonijama Mahlerja in Beethovna.

Foto: Valentin Baranovsky

Valerij Gergijev bo na 61. Ljubljana Festivalu dirigiral trikrat. Z Mariiškim gledališčem iz Sankt Peterburga bo prvič v Sloveniji izvedel epohalno Wagnerjevo delo Nibelunški prstan.

FESTIVAL LJUBLJANA KOT SREDIŠČE DOGAJANJA

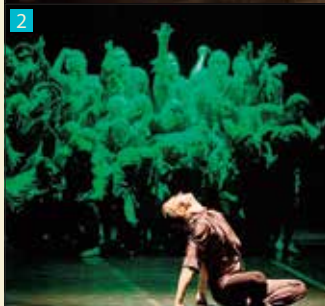
Program 61. Festivala Ljubljana hkrati stavi na tradicijo in preizkušnost ter na svežino in novosti. V novo sezono vstopa z osveženo podobo, za katero so poskrbeli na agenciji Luna\TBWA. Mladostne barve ter drzna (iz)postavitev Festivala in naše prestolnice kot središča doživetij v Evropi in svetu so odraz programa, ki na naše odre prinaša umetniške dobrote z vseh vetrov, ter želje, da bi pred odre poleg domače publike prineslo tudi čim več tuje. »To ni nemogoča želja, Ljubljano vsako poletje obišče vedno več tujcev, ki v svoj turistični program vključujejo tudi kulturna doživetja,« pravi **Darko Brlek**, direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana. »In tale naša želja sploh ni nova; že leta 1972 je dr. Fran Vatovec izjavil, da si želijo 'predahniti slovensko prestolnico s poletnimi kulturnimi in umetniškimi prireditvami, ki naj proslavijo njeno ime po evropskem kulturnem svetu'.«

K širjenju festivalskega duha vsekakor prispeva tudi nova informacijska točka 61. Festivala Ljubljana v samem središču prestolnice. Na Mestnem trgu 17 sta **župan Zoran Jankovič** ter **direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana Darko Brlek** 10. aprila prerezala trak pred prostorom, v katerem bodo na voljo vstopnice, informacije in spominki 61. Festivala Ljubljana, pa tudi vstopnice, ki so v prodaji v okviru sistema Eventim, ter informacije o mestu Ljubljana.

»Zavedamo se, da je tudi program Ljubljana Festivala pomemben del turistične ponudbe naše prestolnice in s tem del njene podobe, zato je naša odgovornost, ponuditi čim boljši in odmevnejši program, toliko večja. Želimo si, da bi v času trajanja poletnega festivala vse mesto dihalo z njim, da bi bilo povsod čutiti, da je 'festival v zraku'. Želimo si še povečati našo komunikacijo in povezanost tako z meščankami in meščani, obiskovalkami in obiskovalci iz drugih delov Slovenije ter turisti, zato je informacijska točka 61. Festivala

Ljubljana za nas pomembna pridobitev,« je ob otvoritvi poudaril Darko Brlek. »Iskrena zahvala Mestni občini Ljubljana, da nam tudi tako pomaga pri udejanjanju našega novega slogana: 'Ljubljana Festival – središče vaših doživetij'.«

Več informacij o 61. Festivalu Ljubljana izveste na www.ljubljanafestival.si, kjer lahko tudi kupite vstopnice, ki so še na voljo na blagajni Križank, prodajnih mestih Eventima, Petrolovih servisih in v poslovalnicah Pošte Slovenije. Zahvaljujoč Mestni občini Ljubljana, sponzorjem in podpornikom Festivala Ljubljana, so vstopnice izjemno dostopne. Dodatne ugodnosti so na voljo do 11. maja, ko poteka predprodaja, do dneva prireditve in s članstvom v Klubu Festivala Ljubljana.

1 foto: Kudryashova Hana 2 foto: Anton Sazonov 3 foto: Hana Kudryashova 4 foto: Anton Sazonov 5 foto: Anton Sazonov

Zgodba Dostojevskega Bratje Karamazovi v baletni podobi, za katero je poskrbel koreograf Boris Eifman, ki gostuje s svojo skupino iz Sankt Peterburga.

Jasmina Cibic

Nada Breznik

Fotografiji: osebni arhiv

ROTATIONS, video Jasmina Cibic.

Jasmina Cibic

O Jasmini Cibic, mednarodno uveljavljeni mladi slovenski vizualni umetnici, in njenem delu je bilo v zadnjih mesecih veliko napisanega. Že nekaj let živi v Londonu, je poročena in mamica živahne in prikupne punčke. Lani je sodelovala na EPK v Mariboru. Na 55. Beneškem likovnem bienalu, ki bo svoja vrata odprl 1. junija, bo s svojim projektom predstavljala Slovenijo. Producent projekta je Muzej in galerije mesta Ljubljane na čelu z Blažem Peršinom, Galerija Škuc pa bo prevzela koproducentske in kuratorske naloge. Perfekcionistka z močnim značajem in odločnostjo, rojena leta 1979, magistrirala leta 2006, je ustvarila številna dela, v katerih združuje instalacije, fotografije, performanse in videe, ki s svojo estetiko, večpomenskostjo ali posegi v prostor in njegovimi preoblikovanji ponujajo snov za poglobljen razmislek. Je prejemnica nagrade trend za vizualno ustvarjalnost v Sloveniji 2011 in nagrade Art Catlin v Londonu 2011. Že v času študija je bilo vznemirljivo in navdušujoče spremljati njen razvoj skozi vedno nove sveže ideje in umetniške akcije, ki jih je ustvarjala samostojno ali v sodelovanju z drugimi mladimi umetniki. Danes v svoje projekte priteguje sodelavce z različnih področij. Za bienalnega je pridobila znanstvene ilustratorje z vsega sveta.

Kako in kje je potekalo tvoje formalno izobraževanje?

Z eno besedo, moje formalno izobraževanje je potekalo precej nomadsko. Študirala sem na Beneški akademiji likovnih umetnosti, ki je hkrati blizu in daleč od Ljubljane in njene Akademije. Kar nekaj slovenskih umetnikov moje generacije je izbralo beneško akademijo. (Jaša Mrevlje, Meta Grgurevič, Ištvan Išt Huzjan, Gaja Möderndorfer Mrzel, vsi štipendisti MOL in že uveljavljeni umetniki, op. avtorice). Z moje strani to ni pomenilo nekega revolucionarnega ali manifestnega obračanja stran od slovenskih umetniških šol, je pa bilo namerno izpostavljanje drugim prejemanjem, drugačnemu vstopu v umetnost. To pot sem nadaljevala v Londonu, na Goldsmiths kolidžu, ki pa v primerjavi z umetniškimi šolami naše širše regije pomeni povsem drug svet. Gre za tip ustanove, ki producira smetano umetniških poklicev. Izobraževalni proces je bil izredno intenziven, raziskovalno usmerjen, sama izkušnja pa izjemno formativna. Po Goldsmithsu ni več nobenih utvar, kako umetniški sistem funkcionira, ta ugotovitev dodobra determinira tvojo umetniško pot.

Kaj te je najbolj zaznamovalo? Kaj je tlakovalo smer tvojemu sedanjemu ustvarjanju?

Vpogled v delovanje umetniškega sistema je v dobri meri določil mojo umetniško pot. Pri tem se ne osredotočam toliko na institucionalni vidik *per se*, v osrčju mojih interesov je vedno neki fenomen, ki mu določen okvir podeljuje ta status. Raziskujem prav poti, kako se, recimo, neki objekt prebije do statusa umetniškega dela. Lahko bi rekla, da seciram ta proces v vsej njegovi politični, ekonomski, kulturni kompleksnosti. Skušam umetnino osvoboditi samoumevnosti. V začetku sem se s tem problemom širše ukvarjala, moje intervencije so vstopale v prostore, kamor »niso sodile«, da bi zmedle navzoče in pokazale, da prostor, v katerem se nahajajo, ni samo to, kot kar se predstavlja, da v njem delujejo različni ideološki mehanizmi, ki nas določajo in ki jih zato moramo ozavestiti. Ne gre samo za 'umetne' prostore, v preteklih projektih sem se ukvarjala tudi z vprašanji, kako je tudi narava daleč od harmonične idile, kako je naše videnje naravnega ideološko pogojeno. Vse to me je pripeljalo do trenutnih raziskav o arhitekturnem okviru in njegovi vlogi pri podeljevanju statusa umetniškega dela. Pri arhitekturi se izredno »zgosti« pogled na ideološke mehanizme, ki podeljujejo pomen stvarim in fenomenom, ki nas obkrožajo.

Kako je potekal izbor za predstavitev na Beneškem bienalu? Kaj boš razstavila v slovenskem paviljonu?

Izbir za projekt, ki bo predstavljal državo na beneškem bienalu, poteka v Sloveniji tako, da umetniške institucije predlagajo projekte, o katerih odloča za to pristojna strokovna komisija, ki jo imenuje Ministrstvo za kulturo. Njihov izbor mora potrditi še pristojni minister. Prav ta proces izbire ustreznega »predstavnik naroda« je problematika, ki se je lotevam v samem bienalskem projektu. Projekt *Za naše gospodarstvo in kulturo* sledi fenomenu ustvarjanja nacionalnih ikonografij, k temu procesu državotvornega brandinga pristopam iz različnih zornih kotov, ki hkrati povzemajo izhodišča arhitekture, zoologije iz mojih preteklih projektov. Kako endemski slovenski žuželki *Anophthalmus hitleri* zaradi ideološkega naboja njenega imena spodleti status nacionalne ikone? Kako se je komisija Ljudske skupščine odločala leta 1952 o izbiri primernih umetnin, ki bodo predstavljale ljudstvo v arhitekturni scenografiji slovenskega parlamenta? Vsa ta vprašanja ideološke interpelacije, ki se jih iz različni vidikov in v različnih medijih dotikajo deli mojega projekta, imajo danes še izrazitejši pomen. Zato bo slovenski paviljon v Benetkah spremenjen v celostno instalacijo, seciranje, rekonstrukcijo poti vpoklica različnih fenomenov našega sveta v službo uradni ideologiji.

Kaj takšna predstavitev pomeni za tvoje nadaljnje ustvarjanje?

Večkrat sem že poudarila, da moj namen ni podajanje enoznačnih odgovorov ali distanciranih komentarjev na svoje okolje. Predstavitev na beneškem bienalu je neposredna predstavitev mojih umetniških strategij. Ne kritiziram sistema z varne daljave, prav nasprotno, vstopam vanj kot soigralka, sledim procesu, ki ga preučujem, kot neposredna udeleženka, na ta način razkrivam mehanizme njegovega delovanja. Prav to želim izpostaviti tudi na bienalu. Predstavljanje na beneškem bienalu, verjetno najbolj odmevnem dogodku sodobne vizualne umetnosti na svetu, nedvomno predstavlja zame enkratni izziv. Vidnost, ki ga ponuja manifestacija, kot je beneški bienale, je redka priložnost v življenju umetnika. Vendar o tem trenutno ne utegnem razmišljati, vsa moja energija je usmerjena v artikulacijo nekih drugih vidnosti, vidnosti, ki nam jih ideologija predstavlja kot naše edino videnje sveta.

Foto: Miha Fras

Kulturni program ob otvoritvi novega dela vrtca Franceta Prešerna.

Javni razpis za sofinanciranje obogatitvenih dejavnosti za predšolske otroke v letu 2013, ki ga razpiše Mestna občina Ljubljana, poteka že četrto leto. Namenjen je vsem javnim vrtcem v MOL in nevladnim organizacijam, ki izvajajo občasno varovanje otrok na domu. Z razpisom želimo dodatno motivirati strokovne delavce za še bolj učinkovito delo ter iskanje novih pristopov v novih in zanimivih dejavnostih. V skladu s Strategijo razvoja vzgoje in izobraževanja v MOL za obdobje od 2009 do 2019 je cilj sofinanciranja MOL tudi ta, da bo imel vsak vrtec v sodelovanju z ustreznimi strokovnimi institucijami možnost razviti eno ali več obogatitvenih dejavnosti v obliki projekta, ki bi ga bilo po opravljeni evalvaciji mogoče prenesti tudi v druge vrtece, upoštevajoč njihov interes in proračunske možnosti. V letošnjem letu so vrtci prijaviteli 108 projektov, kjer z razpisanimi temami sledijo vsebinam s področja ekologije, naravoslovja in eksperimentiranja, umetnosti, jezikovne dejavnosti, športa, lutkovnih predstav in sodelovanja med vrtci in OŠ ter društvi in organizacijami v ožjem in širšem okolju MOL. Sofinanciranje obogatitvenih dejavnosti za predšolske otroke v vrtcih je zelo pomemben prispevek h kakovostnejšemu življenju otrok v vrtcih. Otroci so tako deležni dodatnih in vsebinsko pestrejših vsebin, ki vplivajo na širšo in celovitejšo podporo otrokovemu razvoju. Veliko teh dejavnosti je podkrepjenih s sodelovanjem zunanjih strokovnjakov posameznih področij, kar daje posameznemu projektu dodatno širino in interdisciplinarnost vsebin. Vrtci v Mestni občini Ljubljana so pomemben del kulture in vzgoje mesta in meščanov. Sofinanciranje dejavnosti je način in razmišljanje, kako zagotoviti vrtcem in otrokom čim boljše pogoje za delo in igro. To ni le nadstandard mestnih vrtcev. Je zavestna politika mesta, da ponudi svojim najmlajšim in v nadaljevanju tudi preostalim občanom več in bolje. - Navajamo nekaj sofinanciranih projektov po posameznih vrtcih.

Okoljsko ozaveščanje

Prijazno in čisto okolje je močna spodbuda za gibalno športni razvoj predšolskega otroka. V Vrtcu *Vrhovci* bodo preobrazili zunanje igrišče, v okviru projekta *Za lepšo Ljubljano* pa zasadili cvetje v okolici vrtca in poskrbeli, da bo igrišče vedno urejeno. Otroci iz Vrtca *Najdihojca* bodo zasadili drevje, ločevali odpadke, uredili ekološki vrt z zelišči in jagodičjem. Naredili in postavili bodo ptičje krmilnice in vodne koticke. Izvedli bodo tudi olimpijado, športne dopoldneve z igrami brez meja. Poudarjajo, da bodo spodbujali aktivno učenje za okoljsko odgovornost.

Slovenski jezik, likovna vzgoja

Oblikovanje čutne in zaznavne poti je eden izmed ciljev v Vrtcu *Črnuče*. Projekt z naslovom *Jezik kot objekt igre* ima za cilj poslušanje in razumevanje slovenskega jezika v vrtcu. V vrtcu bodo otroci spoznavali področje umetnosti, ki bo vodilo tudi pri urejanju okolice vrtca. »Polžijada« so imenovali svoj projekt s področja gibanja na prostem v Vrtcu *Zelena jama*. Praznovali bodo tudi 50. obletnico vrtca, pripravili likovno razstavo, spoznavali področje

jezika s projektom *Branje za življenje*. Ekološko bodo tudi ločevali odpadke.

Sodelovanje z drugimi vrtci, osnovno šolo ter društvi in drugimi organizacijami v okolju je eden izmed projektov Vrtca *Otona Župančiča*, v katerem poudarjajo sodelovanje s Četrtno skupnostjo Golovec in Zdravstvenim domom Moste. Otroci bodo s svojimi izdelki polepšali prostore otroškega dispanzerja.

Naravoslovje in eksperimentiranje

Organizacija in izvedba aktivnosti s področja naravoslovja in eksperimentiranja je rdeča nit projektov v Vrtcu *Šentvid*. Vodo bodo spoznavali kot vir življenja, nasadili bodo vrt, skrbno gojili in skrbeli za svoj pridelek s ciljem, da bodo jeseni v vrtcu pripravili kosilo zgolj z zelenjavo iz »vrtčevskega« vrtca. To bo samooskrbni dan v vrtcu. Za lepšo Ljubljano bodo letos namenili največ pozornosti lastnikom psov, opozarjali jih bodo na pobiranje pasjih iztrebkov in čiščenje

Obogatitvene dejavnosti za predšolske otroke

Mag. Franja Mojca Škof, vodinja Odseka za predšolsko vzgojo

igrišče. *Zelene nogice* je ekoprojekt Vrtca *Jarše*, ki letos praznuje 50 let. Organizirali bodo športni dan v vrtcu in sodelovali na *Polžjih igrah* moških vrtcev. Poskrbeli bodo tudi za lepšo Ljubljano.

Spoznavanje kulturne dediščine in narave

V Vrtcu *Miškolin* bodo spoznavali kulturno dediščino, z lutko poglobljali otroško domišljijo. *Ljubljana je moj dom, lep in prijazen* pa je projekt, v katerem bodo spoznavali ljubljanske kulturne znamenitosti in se aktivno vključili ob dnevu soseda v Ljubljani. Čistilo akcijo bodo izvedli v Vrtcu *Pedenjped* ne le kot del ekologije, temveč tudi kot osnovo za projekt *V mojem vrtcu je lepo*, ker bodo v zdravem okolju zasadili zelišča in rože. V svoje urejeno okolje bodo povabili tudi starejše občane. Toplo gredo bodo na vrtčevskem vrtu postavili v Vrtcu *Viški gaj*. Mali raziskovalci bodo spoznavali naravne zakonitosti z naravoslovnimi poskusi. V enotah Kozarje in Zarja se bodo igrali rajalne igre, prstne igre, ljudske plesne. Zapuščino rimske Emone bodo preučevali v Vrtcu dr. Franceta Prešerna. Ob dnevu Evrope bodo v evropski vasi predstavili, kaj vse so spoznali tudi v Grčiji, kajti sodelujejo tudi v mednarodnem projektu izmenjave vzgojnih ustanov z naslovom *Pomahajmo v svet*.

Naravoslovje

Odrasli v Vrtcu *HC Andersen* moramo biti zgled in spodbuda otrokom pri razumevanju pomena vode, je osnovno izhodišče v projektu *Varčujemo z vodo*. Otroci bodo spoznavali in se igrali v naravoslovnih koticah, ob različnih doživetjih se bodo hkrati seznanili z govornim in pisnim jezikom. Prepričani so, da bodo s skupnimi močmi poskrbeli, da bo Ljubljana prijazna za otroke, mimoidoče in obiskovalce.

Z gledališko, jezikovno, naravoslovno, gibalno dejavnostjo bodo v Vrtcu *Viških vrtcih* ustvarili pogoje, da bodo otroci lahko samostojno pridobivali znanje in še bolj aktivno sodelovali v projektu *Za lepšo Ljubljano*. Ptičje krmilnice in napajalnice bodo izdelali in na svojem igrišču postavili v Vrtcu *Mladi rod*. Da bo opazovanje ptic prijetnejše, bodo poskrbeli še za počivalne koticke na igrišču. Uredili bodo tudi prometne poti v okolici vrtca.

Zdrava hrana, gibanje

V Vrtcu *Ciciban* bodo načrtovali iz pripravili zdrave jedi. Lutko bodo uporabili kot vzgojni in učni pripomoček. V okviru projekta *Za lepšo Ljubljano* bodo otroci iskali in raziskovali vse o varovanju okolja. Sodelovanje z okoljem je vodilo projektov v Vrtcu *Galjevica*. Športne igre bodo izvedli skupaj z osnovno šolo, sodelovanje s Fakulteto za šport izvedli v projektu *Mavrica gibanja*. Lepšo Ljubljano bodo spoznavali z obiskom Botaničnega vrta. V svoje okolje bodo povabili tudi Piko Nogavičko. Kam gre sonce ponoči

bodo v okviru projekta *Vesolje nad tabo – odkrij ga*, odkrivali v Vrtcu *Pod gradom*. Seveda se ne bodo ozirali samo v nebo, ampak bodo z lutko odkrivali Slovenijo, se izkazali kot športniki in v vsem tem tudi uživali.

Filozofija, umetnost

Projekt *Filozofija za najmlajše* se bo odvijal v Vrtcu *Jelka*. Lutki Skorat in Sofija bosta pomagali bogatiti otrokovo osebnost in navajati otroke na razmišljanje, čeprav v navidezno domišljijem svetu. Poleg svojega vrtička bodo otroci prek glasbe spoznali svet. V okviru projekta *Živimo skupaj v Ljubljani* bodo poglobili in nadgradili medgeneracijsko sodelovanje.

V Vrtcu *Vodmat* bodo ravno tako preučevali padavine z neba in svetlobna telesa, vendar se bodo osredotočili na onesnaževanje. Z umetniki kot zunanji izvajalci bodo spoznavali fotografijo kot avtentično umetnost, raziskovali zvok in reciklirali glasbo, spoznavali pravljice, ki živijo v njihovem vrtcu, in seveda uredili in spremenili svoje igrišče. Sodelovali bodo z MGLC, Mestnim muzejem Ljubljana, KUD-om Mreža Mesto Metelkova in drugimi umetniki.

Sodelovanje z društvom ProstoRož bo pripomoglo k oblikovanju in zasaditvi vrta v Vrtcu *Ledina*. V okviru projekta *Aktivne zgodbe* bodo kiparili in skupaj z zunanji strokovnjaki naredili kratek animiran film. Vrtec je v samem središču mesta, zato bodo skupaj z društvom Ljubljanska kolesarska mreža vzgajali in spodbujali družine, da v vrtec pridejo s kolesom oz. *Vrtec po dveh*, kot so poimenovali projekt.

Drevesna učna pot bo zagotovo prostor za spoznavanje, igro in veselje otrok v Vrtcu *Mojca*. Vsekakor se bodo tudi gibali za užitek, spoznavali nastanek lutke, brali in sodelovali v bralni znački in raziskovali Ljubljano. Mestne parke, griče in ulice bodo spoznavali tako v okolici vrtca kakor tudi v samem centru. Na koncu bodo izdelali tudi maketo Ljubljane kot eno izmed različnih tehnik spoznavanja in ustvarjanja.

Občasno varovanje otrok na domu

V sklopu razpisa že drugo leto sofinanciramo organizacijo občasnega varovanja otrok na domu. Na razpis se je prijavilo društvo SEZAM, neprofitna organizacija, namenjena predšolskim in osnovnošolskim otrokom iz Mestne občine Ljubljana. Občasno in začasno varstvo na domu je dopolnilna in alternativna dejavna servisna storitev, namenjena predvsem starejšim otrokom, ki potrebujejo fleksibilno in hipno rešitev, ne pa dolgotrajnega varstva. To so družine, kjer imajo starši nepredvidljiv delovni čas in jim ponudba varstva v vrtcih časovno ne ustreza. Družine razvijajo svojevrstne vzgojne vzorce in zato ni mogoče definirati zgolj enega modela prilagajanja družini. Zato varuške na domu ne izvajajo kuriluluma in se ne vpletajo v vzgojo staršev.

Podporne storitve v vzgoji in izobraževanju ter prostem času otrok

Katarina Gorenc

V okviru javnega razpisa je bilo razpisanih sedem vsebinskih področij, katerih skupne točke so zajete v imenu razpisa: podporne storitve v vzgoji in izobraževanju ter prostem času otrok.

Spodbujanje raziskovalnih veščin in znanj otrok in mladostnikov

V skladu s strategijo izobraževanja v MOL Ljubljana posveča posebno pozornost spodbujanju raziskovalnih veščin in znanj otrok in mladostnikov. V okviru javnega razpisa sofinanciramo raziskovalne projekte in taborne, namenjene učencem in dijakom, da bi razvijali njihovo ustvarjalnost, sposobnost povezovanja znanj z različnih področij, učenja projektne in skupinskega dela ter razvijanja sposobnosti načrtovanja in organizacije dela. Med podprtimi projekti je tudi nekaj takih, v katere mladi niso vključeni neposredno, ampak so namenjeni njihovim mentorjem in učiteljem. Tako podpiramo tudi dodatno izpopolnjevanje učiteljev in mentorjev na področju raziskovalne dejavnosti, s tem pa dodatno širimo ponudbo raziskovalnih dejavnosti za otroke, ki živijo ali se šolajo v Ljubljani. Ena izmed najpomembnejših aktivnosti v okviru programa mladinske raziskovalne dejavnosti v Ljubljani je projekt, ki poteka že več let, *Zaupajmo v lastno ustvarjalnost*. Naloga organizacije srečanj mladih raziskovalcev, učencev in dijakov iz MOL ter promocije raziskovalne dejavnosti med šolami je bila zaupana OŠ Riharda Jakopiča.

V letu 2013 smo podprli 40 raziskovalnih projektov in raziskovalnih taborov, ki jih izvajajo osnovne šole, srednje šole in nevladne organizacije. Za njihovo sofinanciranje smo namenili 30.786,00 evrov.

Možnosti za preživljanje prostega časa otrok

Prek javnega razpisa MOL bogati tudi ponudbo možnosti za preživljanje prostega časa otrok. Sofinanciramo skupinske prostočasne in preventivne aktivnosti za otroke in mladostnike do 15. leta starosti, ki jih izvajajo nevladne in nepridobitne organizacije. Poleg tega, da aktivnosti ponujajo otrokom in mladim možnost brezplačnega, organiziranega in varnega preživljanja prostega časa med vrstniki, zasledujejo tudi prednostne cilje, ki jih določa politika MOL na področju razvoja: ekološko ozaveščanje, zmanjševanje nasilja med in nad otroki in mladostniki, bogatenje besednega zaklada, razvijanje ustvarjalnosti, karierna orientacija in ozaveščanje o otrokovih pravicah. Med izbranimi prijavitelji je nekaj takih, ki so že uveljavljeni akterji na področju organizacije aktivnosti za otroke v Ljubljani, med njimi npr. *Sezam*, *Unicef in Zveza prijateljev mladine*, še več pa je takih, ki na to področje vstopajo šele v zadnjih letih in s svojimi programi uspešno zapolnjujejo potrebo po ponudbi brezplačnega organiziranega preživljanja prostega časa za otroke. Letos smo podprli 60 projektov prostočasnih in preventivnih aktivnosti, ki jih izvajajo nevladne organizacije, za katere smo namenili 125.028,08 evra.

Počitniško varstvo

MOL sofinancira tudi 27 projektov počitniškega varstva, ki se odvijajo med zimskimi, poletnimi ali jesenskimi počitnicami. Prek razpisa nudimo otrokom in mladostnikom

možnost počitniških aktivnosti, poudarek katerih je na športno gibalnih dejavnostih in na razvijanju ustvarjalnosti. Z razpisom nam je uspelo podpreti kvalitetne projekte, ki pokrivajo dobršen del Ljubljane, tako da bo ponudba rešila marsikatero zadrego glede varovanja v času šolskih počitnic. Pred poletnimi počitnicami bo podrobnejši seznam vseh izvajalcev, njihov program in urnik aktivnosti objavljen na spletni strani www.ljubljana.si, zato vas vabimo, da poiščete informacijo in izkoristite priložnost. Skupna vrednost sofinanciranih projektov v letu 2013 je 83.130,00 evrov

Programi s področja tehnike in eksperimentiranja

MOL namenja tudi posebno podporo programom s področja tehnike in eksperimentiranja. Poudarek med temami izbranih programov je na učenju o znanosti in tehniki preko lastnih izkušenj otrok. Konkurenca med prijavljenimi projekti je bila res močna, najvišje število točk pri ocenjevanju pa sta osvojili dve organizaciji, ki sta že dolgo uveljavljeni in dobro poznani, med otroki in starši, to sta *Hiša eksperimentov* in *Mestna zveza za tehnično kulturo*, ter dve, ki se na tem področju pojavljata prvič. *Društvo za preučevanje dvoživk in plazilcev* bo izvajalo program *Mladi znanstveniki, otroci*, ki se bodo vključili v aktivnost *KUD MOTA*, pa bodo izdelovali svoje prve prave robotke. Za programe štirih organizacij je MOL v letu 2013 namenila 85.485,80 evra.

Dopolnilne dejavnosti

Posebno področje znotraj razpisa predstavljajo dopolnilne dejavnosti za učence, ki jih izvajajo osnovne in glasbene šole, katerih ustanoviteljica je MOL. Te dejavnosti predstavljajo dopolnjevanje učnega načrta in interesnih dejavnosti šol. V letu 2013 smo podprli 217 projektov, ki jih je prijavilo 40 šol. Rezultate nekaterih ste že ali pa še boste videli tudi na ljubljanskih ulicah, čudovite lampijone, ki krasijo park Zvezda v prednovoletnem času, pisane skupinske pustne maske, ki so se predstavljale v povorki Zmajevega karnevala, in mlada drevesa v okolici šol, ki jih otroci sadijo v okviru projekta ENO. Drugi projekti morda niso tako prepoznavni, vsekakor pa prispevajo k razvoju sodelovanja med učenci in med šolami, poznavanju tujih kultur, ozaveščanju o pomenu ekologije in učenju varovanja okolja in naravnih virov, učenju zdravega načina življenja v povezavi s promocijo zdrave hrane in redne telesne vadbe ter razvijanju kulture sobivanja s poudarkom na komunikaciji in nenasilnem reševanju konfliktov.

Spodbujanje socialne integracije

Ob koncu maja, ko bodo ulice že tople in sončne, pa bomo v centru povabljeni k igri. Zavod Janeza Levca takrat pripravlja že tradicionalni festival *Igraj se z mano*, katerega namen je spodbujanje socialne integracije, spoznavanja in druženja med otroki, mladostniki in odraslimi s posebnimi potrebami in večinsko populacijo vseh generacij. Vabljeni torej k igri.

Mozaik moje Ljubljane

Opazujem, se spominim, pogledam v knjigo in na medmrežje, vprašam, poznam.

Risba: Dušan Muc

Naslikani cvetovi so del večjega socvetja in pripadajo drevesu listavcu, ki so ga v preteklosti radi sadili v drevorede ob cestah in sprehajališčih – vidimo jih lahko še na Ljubljanskem gradu, v Tivoliju, na Prulah, na Žalah in morda še kje - in za senco na gostilniške vrtove. Za katero drevo gre?

Odgovor na zastavljeno vprašanje pošlji s pripisom »Natečaj Mozaik moje Ljubljane« in s svojim naslovom najpozneje do 20. maja na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si ali na naslov: Mestna občina Ljubljana, Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana.

Med pravnimi odgovori bo izžrebanec prejel dve brezplačni veliki kombinirani vstopnici za Ljubljanski grad.

Foto: Joco Žnidarič

Odgovor na vprašanje iz prejšnje številke glasila Tri figure v vrči v rokah na vodnjaku kiparja Francesca Robba na trgu pred Mestno hišo - fontana je bila postavljena leta 1751 - predstavljajo tri reke takratne dežele Kranjske: **Krko, Ljubljanico in Savo**.

Vstopnici za Ljubljanski grad je dobila **Katja Rus**, učenka 1. razreda Waldorfske šole v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

NAGRADNI NATEČAJ ZA LJUBLJANSKE OSNOVNOŠOLCE

Če hodiš v ljubljansko osnovno šolo, si povabljen, da bolje spoznaš Ljubljano. Pravilno odgovori na zastavljeno vprašanje v rubriki Mozaik moje Ljubljane, dopiši, kateri razred in katero osnovno šolo v Ljubljani obiskuješ, in mogoče bo žreb izbral prav tebe, da se boš brezplačno popeljal na Ljubljanski grad z vzpenjačo, se povzpel na Razgledni stolp, si ogledal Virtualni grad in stalno razstavo slovenske zgodovine. Čakata te dve veliki kombinirani vstopnici, ki ti ju podarja Javni zavod Ljubljanski grad, da boš na Grad povabil tudi svojega spremljevalca.

Rubriko pripravlja Dušan Muc

PRELET, 7. gledališki festival

Ljubljana, od 30. maja do 6. junija 2013

Slovensko mladinsko gledališče in Gledališče Glej

Festival podpira Mestna občina Ljubljana. Glavni financer SMG je Ministrstvo za kulturo RS.

Vse predstave so simultano prevedene v angleščino, da si jih lahko ogledajo tudi v Ljubljani živeči tujci.

30. maj: 19.00, SMG – zg. dvorana, »*Ko slišim besedo igravec, se primem za denarnico*«, režija Marko Bulc, soavtorja: Marko Bulc, Matej Recer, SMG, Gled. Glej

● 21.00, SMG – spodnja dvorana, OTVORITEV FESTIVALA, *Tri prste pod popkom*, režija Maruša Geymayer-Oblak, SMG

31. maj: 17.00, Glej, *Ni obale ni*, režija Jaša Koceli, priredba po besedilih Mirana Jarca: Jaša Koceli, Gled. Glej, ● 21.00, SMG – spodnja dvorana, *Razredni sovražnik (Re-/de-/konstrukcija)*, režija Borut Šeparović, SMG

1. junij: 11.00, SMG – zg. dvorana, Svetlana Makarovič: *Škrat Kuzma dobi nagrado*, režija Matjaž Farič, SMG, ● 17.00, Glej, *Kako je Jaromir iskal srečo?*, režija Ajda Rooss, Jasna Vastl, Brane Vižintin, po motivih pripovedi Petra Svetine, Gled. Glej, ● 19.00, SMG – sp. Dvorana, Oliver Frljič: *Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!*, režija Oliver Frljič, SMG, ● 21.00, SMG – Stara pošta, Pier Paolo Pasolini: *Amado mio*, režija Ivan Peternej, SMG ŠKUC gledališče

2. junij: 17.00, Glej, *Janezov pasijon*, režija Marko Bratuš, avtorska predstava, Gled. Glej, ● 19.00, SMG – zg. dvorana, *Ljubezen (Nedolžnost v sedemdesetih minutah)*, zasnova in režija Andrés Urbán, SMG, ● 21.00, SMG – sp. dvorana, *Portreti II*, režija Vito Taufer, SMG

3. junij: 17.00, Glej, *Prometej: apologija za razklano osebnost in zbor lačnih ljudi*, režija Simon Belak, po Ajshilu in Dostojevskem priredili: Arna Hadžialjevič, Anja Novak in Simon Belak, Gled. Glej, ● 19.00, SMG – sp. dvorana, *Portreti I*, režija Vito Taufer, SMG, ● 22.00, SMG – Stara pošta, L. Visconti, S. Cecchi D'Amico, E. Mediolini: *Nedolžni (L'innocente)*, režija Diego de Brea, SMG

4. junij: 17.00, Glej, *Jure Novak: Zato sem srečen*, avtorji: Jure Novak, Katarina Stegnar, Urška Brodar, Gled. Glej, Zavod Poza, ● 19.00, SMG – zg. dvorana, Georges Feydeau: *Klistirajmo Srčka!*, režija Oliver Frljič, SMG, ● 21.00, SMG – sp. dvorana, *Portreti III*, režija Vito Taufer, SMG

5. junij: 19.00, SMG – zg. dvorana, F. M. Dostojevski – Diego de Brea: *Zločin in kaznen*, režija Diego de Brea, SMG

6. junij: ZAKLJUČEK FESTIVALA, 17.00, Glej, *Kabare Kurac: Ropotarnica*, režija Simon Belak, Gledališče Glej, Tribuna

Vstopnice za predstave so v prodaji v Prodajni galeriji SMG na Trgu francoske revolucije 5 (tel.: 01/425 33 12). Odprta je vsak delovnik od 12. do 17.30. ure in ob sobotah od 10. do 13. ure. Vstopnice so na voljo tudi na spletu: www.mladinsko.com

Kultura sožitja

Mladi hišni prijatelji: za lokalno skupnost

Fotografije: Arhiv Zavoda Bob

Mladi so se v projektu Mladi hišni prijatelji podjetno in z vročim srcem lotili socialnega delovanja v svoji lokalni skupnosti in

MHP oziroma Mladi hišni prijatelji je skupina štirih nadebudnih mladcev (Ana, Uroš, Bor in Nejc) skupaj z mentorjem Matjažem in skupaj z mnogimi sodelavci prostovoljci. Delujejo v okviru programa neformalnega izobraževanja PREOBRAT, ki ga izvajajo v Zavodu BOB. Začelo se je na treningu socialnega podjetništva junija 2012, ko so razvili idejo o »socialnem servisu za lokalno skupnost«. Ker je bila ideja dobra, so se odločili, da projekt izpeljejo. Poleti in jeseni so pridno vihrali, pobude združevali v projekt, ki so ga prijavitili na razpis Urada za mladino MOL. Dobili so sredstva za triletni program aktivnosti.

Temeljni cilji projekta Mladi hišni prijatelji

MHP deluje na dveh ravneh, ki se med seboj povezuje, dopolnjuje in celo omogočata. Prvi nivo je socialno podjetniški, drugi pa delo v lokalni skupnosti.

Namen njihove pobude je revitalizacija socialnega okolja, medvrstniško, medgeneracijsko in medkulturno druženje, sosedska solidarnost ter ustanovitev socialnega podjetja, s čimer sledijo velikim besedam, kot so inkluzija, kohezija in trajnostni razvoj. Želijo, da bi sosed spoznal soseda, da bi skupnost zaživela, da bi se ljudje, tako stari kot mladi, vrnili na igrišča in v parke, da bi se razvilo lokalno prostovoljstvo in da bi se mladi družbeno angažirali. Njihova prva tarča je bila Savsko naselje.

Ksenja – Tipovej: MHP vidim kot projekt, ki ima potencial, da se razvije v socialno podjetje, ki bo brezposelnim mladim omogočil zaposlitev/samozaposlitev in dvignil kakovost življenja v lokalni skupnosti. Razvoj in uresničevanje ideje pa prinaša dragocene izkušnje in sodelujočim krepi kompetence samoiniciativnosti in podjetnosti.

Alenka – ProstoRož: Zdi se mi dobro, da se ne obremenjujete s tem, kaj bi kdo moral narediti, da začnete z majhnimi stvarmi direktno v prostoru in se potem iz tega učite ter nadaljujete z delom. Pomembno je tudi to, da ste se osredotočili na eno sovesko.

Delo v lokalni skupnosti

To delo bodo udeležili v dveh korakih. Prvi je zagotoviti kvalitetne rekreativno-družabne možnosti v Savskem naselju, same materialne pogoje za izvedbo aktivnosti (npr. prenova obstoječega igrišča in parka). Drugi korak bodo aktivnosti na prenovljenem prizorišču lokalne skupnosti. Vsaj enkrat mesečno bodo pripravili akcijo, dogodek oziroma delavnico za raznovrstno populacijo lokalne skupnosti. Na igrišču bodo uredili cvetlična korita, v katerih bodo z lokalnimi prebivalci sadili rože, začimbe ali zelenjavo; organizirali kreativne delavnice za otroke in boljše dogodke; na temeljih medkulturnega dialoga kuhali in jedli; pripravili družabni dogodek kava (pripovedovanje pravljic, branje knjig, »senčkanje«) pod krošnjami in še kaj.

V lokalnih skupnostih se že nekaj časa kažeta dva ključna problema, na katera projekt zelo dobro odgovarja:

● Lastništva javnega prostora v Ljubljanskih soseskah so nejasna. Nekateri prostori pripadajo mestu, nekateri večjim podjetjem, nekaj pa po deležih lastnikom stanovanj. Trenutno smo priča velikim problemom glede upravljanja in vzdrževanja teh površin. Mesto seveda ne more prevzeti vseh stroškov vzdrževanja in tukaj kot primer dobre prakse nastopi prav skupina Mladi hišni prijatelji. ● Na drugi strani pa skupina s pozitivnimi zgledi kaže ljudem, da se da veliko narediti, in namesto negotovanja nad stanjem pokaže, kaj in kako. Primer je kidanje snega, kjer je skupina, namesto da bi čakala stanovalce ali mesto, raje vzela lopato in pomagala prebivalcem lokalne skupnosti.

socialni servis

zlahka v svoj krog privabili vse generacije.

Socialno podjetništvo

S trdim delom, s skrbjo za sočloveka, z mladostno energijo so se Mladi hišni prijatelji namenili dokazati, da se prebivalci skupnosti lahko obrnejo nanje, ko na primer ne vedo: kako v stiski s časom peljati otroka na trening plavanja; kdo bo čakal na prevzem paketa v vrsti na pošti; kako ščetkati kopalniške ploščice; kako skuhati kosilo za cel kup starejših občanov na obisku; s čim pokositi previsoko travo na dvorišču ali odmetati sneg na parkirišču in podobno.

Na načelih socialnega podjetništva bodo ustvarjeni pogoji za zaposlitev mladih iz lokalnega okolja. Verjamemo, da lahko le na takšen način lokalna skupnost vzpostavi avtonomijo na področju socialnih storitev. In vse to že danes na spletnem mestu: www.mhp.si, po elektronski pošti: info@mhp.si, na mobilni številki: 031/ 400 936 (Nejc).

Že savske vrane pojejo ...

... da se je v **soboto, 6. aprila 2013**, v Savskem naselju na igrišču ob Šerkovi ulici, prvič dogajalo. Jutranji pogled v nebo je najprej narisal kisle obraze. A vztrajni in optimistični kot so, so se odločili, da akcijo kljub dežju izpeljejo. Iz minute v minuto se je vreme

boljšalo in njihova vnema je rasla. Najprej so dali »zvočnik na pločnik«, nato pa so se lotili pospravljanja igrišča in okolice. Bera raznovrstnih odpadkov je bila bogata – odpadlo listje, pločevinke, gumbi in rokavice, veliko črepinj in nekaj igel. Vzporedno s čiščenjem so izdelovali korita za sajenje zelenjave ali rož, na kavo in klepet so povabili stanovalce, mimoidoče in tiste najbolj radovedne. Najslajši del dogajanja pa je bila prav gotovo peka palačink z doma pripravljeno lešnikovovo kremo. Mljask! Svojo ustvarjalnost so izražali tudi v oblikovalskem kotičku, kjer so skupaj s prebivalci lokalne skupnosti risali in iskali ideje za skupno grafično podobo celotnega »savskega« projekta. Končni rezultat akcije jim je v veselje ter motivacijo za nadaljnje delo. Prišlo je veliko radovednežev, še več pa jih je opazovalo (in s pozdravi sodelovalo) kar skozi okna. Spletli so nekaj svežih prijateljskih vezi (v dobrem že imajo vrček kave), veliko zanimanja in odobravanja je poželo zelenjavno/cvetlično korito in na splošno celoten projekt. Z veseljem pričakujejo in te (ja, tebe, ki to bereš!) vabijo na svoje naslednje akcije. Se vidimo!

William – EVS, prostovoljec iz Francije: Smo na začetku projekta. Moramo si zastavljati vprašanja, kako ga bomo izvedli, v katero smer ga želimo peljati, katere strategije uporabiti, da bomo izoblikovali jasen načrt za doseg ciljev oziroma rezervni plan za improvizacijo na področjih, kjer bo to potrebno. Zdi se mi izjemen začetek, saj imam občutek, da smo vsi posredno ali neposredno vpleteni v projekt visoko motivirani, hkrati pa se v projekt vključujejo različni ljudje, iz različnih strokovnih ozadij in z raznovrstnimi izkušnjami. Menim, da projekt lahko spodbudi prebivalce, da bodo bolj uživali na javnih mestih, se pogovarjali in delali skupaj, da se bo ustvarila neka vez med sosedi.

Moja – Zavod BOB: Projekt se mi zdi zelo dobro zastavljen, ker pokriva dve pomembni področji: ● skrb za mlade nudi mladim priložnost zaposlitve – »uresničitve samega sebe«, ● revitalizacija oz. oživiljanje lokalne skupnosti. Projekt bo na nivoju lokalne skupnosti zagotovil lepšo okolico, nove možnosti za preživljanje prostega časa, prostor za spoznavanje drug drugega. Danes večina poskrbi samo zase, vrednost tega projekta pa je v tem, da bomo drug drugemu prijatelji in ne nevoščljivi sosede. Mladi z majhnimi, navidez »nepomembnimi« akcijami, kot so kidanje snega, kava pod krošnjami ... gradijo priložnosti zase, sostanovalcem pa polepšajo dan.

LJUBLJANA BO MAJA 2014 GOSTILA GENERALNO SKUPŠČINO MREŽE MEST ZATOČIŠČ ZA PREGANJANE PISATELJE

Mestna občina Ljubljana in Slovenski center PEN sta se v letu, ko je Ljubljana nosila Unescov naslov svetovna prestolnica knjige (23. april 2010 – 23. april 2011) dogovorila, da se bo Ljubljana vključila v mrežo mest zatočišč za preganjane pisatelje (ICORN-The International Cities of Refuge Network), ki ima upravni center v mestu Stavanger na Norveškem, od koder vzdržujejo stike z izbranimi kandidati in mesti zatočišči.

Mreža ICORN je začela delovati na pobudo Salmana Rushdieja in Mednarodnega parlamenta pisateljev (IPW) leta 1994 kot mednarodna mreža mest, ki nudijo zatočišče pisateljem, ki so ogroženi zaradi svoje umetniške ustvarjalnosti in izražanja mnenj. Vanjo je vključenih že veliko mest v številnih demokratičnih državah, največ na Norveškem, kjer mreža deluje že od leta 1995. Mesto-zatočišče omogoči pisatelju, ki je največkrat moral zbežati iz domovine, da si v novem okolju ustvari novo socialno mrežo, si morda najde zaposlitev ali druge možnosti za preživetje, zagotovi pa mu predvsem pogoje za delo v času, ki je po pobegu iz domovine zanj najtežji.

Mestni svet Mestne občine Ljubljana je na 4. seji 21. marca 2011 soglasno sprejel sklep o soglasju k vključitvi Ljubljane v ICORN.

Pristop v ICORN je za Ljubljano izjemna priložnost, da se izkaže kot odprto in gostoljubno mesto, ki dejansko podpira knjigo. Z vstopom v mrežo ICORN je Ljubljana dokazala, da zavestno stopa na pot velikih kozmopolitskih mest, da ceni ustvarjalnost in svobodo besede.

Dveletno obdobje prvega gostujočega pisateljskega para iz Maroka se zaključuje, Mestna občina Ljubljana in Slovenski center PEN pa bosta iz seznama ICORN-ovih preganjanih pisateljev izbrala novega gosta/jo.

V mrežo ICORN je vključenih 41 mest z vsega sveta, ki že gostijo preganjane avtorje.

Trenutno v mestih-zatočiščih gostuje prek 20 avtorjev (seznam mest, gostujočih avtorjev in druge podatke o mreži najdete na spletni strani www.icorn.org/cities.php).

Ljubljana se je aktivno vključila v delovanje izvršnega odbora mreže mest-zatočišč za preganjane pisatelje in oddala kandidaturu za pridobitev organizacije zasedanja Generalne skupščine ICORN v letu 2014. Izvršni odbor mreže je na svojem zasedanju v Londonu februarja letos ocenil ljubljansko kandidaturu za temeljito in nazorno in sprejel sklep, da bo Ljubljana gostiteljica Generalne skupščine ICORN v maju 2014.

Generalne skupščine se bodo udeležili predstavniki ICORN-ovih mest in njihovi gostujoči pisatelji. To bo vsekakor priložnost za izmenjavo plodnih izkušenj z ustvarjalci iz drugega kulturnega okolja.

Oddelek za kulturo Mestne občine Ljubljana

Četrtni razgledi

ČS Center

Približuje se evropski dan sosedov

Meta Verbič

Apel kolesarjem!

Nekaj bližnjih srečanj s kolesarji in opazovanje kolesarskega prometa na ulicah, cestah in v parkih centra Ljubljane me je spodbudilo, da v imenu Sveta ČS Center na ta način opozorim kolesarje, da smo vsi, tudi pešci, enakopravni udeleženci v prometu. Vsi želimo biti varni na pločnikih, na območjih za pešce, na prehodih za pešce, na potkah v mestnih parkih ... Se pa v prav v dne, ko se je poslovala letošnja dolga zima in je sonce privabilo na javne površine mnoge Ljubljance in obiskovalce mesta, dogaja marsikaj. Zadnjo soboto je v Tivoliju kar mrgolelo ljudi, starejših, mladih družin z otroškimi vozički, malčkov, ki so že uspeli narediti prve korake, in turistov. Asfaltirana pot, ki poteka vzporedno z železniško progo, je bila polna sprehajalcev. Srečevali smo se in klepetali z znanci. Naenkrat se oglasi ženski glas: »Poglej, zdaj bodo pa kar klepetali?« Ozrem se in vidim gospo na kolesu, ki smo ji bili pešci na poti. Diagonalna pot v parku na Hrvaškem trgu in v parku Tabor pa sta sploh bližnjici za številne kolesarje, ki ne pomislijo na nič drugega, kot da pridejo najhitreje na cilj. Toda, ali tudi varno? Ogrožajo predvsem otroke in starejše. Pa tudi sebe. Saj se lahko pri bližnjem srečanju nevarno poškoduje tudi kolesar. Vožnja po pločnikih v nasprotno smer, po diagonali prehodov za pešce je čisto običajna, kolesarske steze pa prazne. Zadnjič sem se na križišču Ilirske in Njogošve in na križišču Njogošve in Zaloške prav zgrozila in se vprašala, zakaj sploh imamo kolesarske steze in semaforje. Zavedam se, da niso še vse idealno urejene, obenem pa tudi vem, da imamo prometne predpise. Kajne, vsi tisti kolesarji in kolesarke, ki jih ne spoštujete? Ne želim posploševati na vse, pa vendar: Kolesarji, mislite vendar malo tudi na druge, na njihovo in na svojo varnost!

Pomlad, poletje in javne površine

Mladi Ljubljanci, ki se tako radi v poletnih večerih in nočeh množično zbirate na Trnovski plaži, na obrežjih Ljubljane in v parkih, ali kdaj pomislite, da bi vaša druženja potekala brez uživanja alkohola in glasnega hrupa? Ali se zavedate, kako z uživanjem alkohola najprej škodujete sebi, svojemu zdravju, s svojim obnašanjem v opitem stanju pa motite javni red in mir v nočnem času in s tem pri prebivalcih povzročate ogorčenje, ki je pripeljalo do predloga, da bi Mestna občina Ljubljana sprejela odlok o prepovedi pitja alkohola na javnih površinah zunaj gostinskih lokalov in vrtov. Zaenkrat se je Mestni svet odločil, da tega ne stori. V razpravi o osnutku omenjenega odloka je Svet ČS Center sprejel sklep, da bo podprl vse ukrepe, ki bodo prispevali k zmanjšanju uživanja alkohola, še posebej med mladimi. Kot čisto navadna državljanka in rojena Ljubljanka se vedno zavzamam za načelo, da je boljše preprečevati kot pa probleme reševati s prepovedmi in represijo. Ob teh dveh besedah me kar stresa. To načelo zagovarjam tudi kot predsednica ČS Center.

Zato smo se v ČS Center odločili aktivno vključiti v reševanje problema s pripravo širše razprave o razširjenosti alkoholizma med mladimi, na kateri bomo soočili mnenja strokovnjakov, mladih, staršev, učiteljev ... Morda pa bomo s tem majhnim korakom prišli do kakšne rešitve? Res me zaboli srce, ko sredi belega dne na obrežju Ljubljane ali v kakšnem parku zagledam deklco ali skupino mladih s steklenico v rokah. Vprašam se, zakaj? Odgovor moramo poiskati skupaj mladi in malo starejši.

Prometna ureditev

Že v razpravi o osnutku Odloka o prometni ureditvi v Mestni občini Ljubljana je Svet ČS Center predlagal, da bi nekoliko omilili ureditev dostopa do stanovanj prebivalcem v predelih, kjer imajo dostop samo v dostavnem času, saj prebivalcev ne moremo enačiti s tistimi, ki opravljajo poslovno dejavnost, in da se omogoči dostop v primeru urgentnih storitev. Obravnavali smo tudi predlog omenjenega odloka, v katerem je bila vključena naša pobuda o dostopu v primeru urgentnih storitev, ni pa bil upoštevan predlog o omilitvi veljavnega režima dostopa zunaj dostavnega časa. Zato smo po razpravi o predlogu odloka, upoštevajoč vse argumente, ki gredo v smeri nove prometne politike, da avtomobilski promet v mestu zmanjšamo na minimum, sprejeli sklep, da v skladu s Statutom MOL predlagamo županu Zoranu Jankoviću, da na seji Mestnega sveta vloži amandma, s katerim bi prebivalcem omogočili 10 dostopov na leto po lastni izbiri zunaj dostavnega časa. Župan mi je zagotovil, da bo k boljšemu dostopu prispeval tudi električni minibus, ki bo lahko vozil tudi iz območja, zaprtega za osebni promet, in povečanje števila taksijev iz sedanjih dveh na štiri.

Dan soseda

16. maja se bomo prebivalci ČS Center spet družili na prireditvi Dan soseda. Na OŠ Toneta Čufarja se bomo zbrali ob 16.00 uri, ko se bo začela kulturna prireditev, sledile ji bodo številne delavnice in predstavitve. Za vse skupaj bodo poskrbeli OŠ Toneta Čufarja, OŠ Ledina, Gimnazija Ledina, Vrtec Ledina in številna društva, ki delujejo v ČS Center. Bo pa ta dan na Taboru tudi sicer zelo živahno. Društvo Kulturna četrt Tabor pripravlja vrsto prireditev, odprtih vrat kulturnih in drugih institucij. Prostoroz je dal pobudo, da celotno dogajanje poteka pod imenom 24 ur na Taboru. Že poimenovanje dogodkov samo napoveduje pestro dogajanje, vredno naše pozornosti. Zato ne spreglejte zgibanke in drugih obvestil, ki vas bodo v prihodnjih dneh podrobneje seznanila z vsem, kar se bo dogajalo 16. maja ob dnevu soseda.

Kraljica glasbil v Cankarjevem domu

Marijana Kobe

Četrtna skupnost Center je v okviru programa Komisije za kulturo *Kulturne vsebine za meščane* organizirala ogled orgel v Cankarjevem domu. Zbrali smo se na ploščadi pred Cankarjevim spomenikom, bil je prvi pomladanski petek in lep sončen dan. Pred Gallusovo dvorano nas je čakal gospod Saša Frelih - Mišo, organist in skrbnik orgel v Cankarjevem

Foto: Arhiv ČS Center

Kraljica glasbil v Cankarjevem domu, ki jo je svetnikom Četrtna Saša Frelih.

domu. Gospod je povedal, da mineva trideset let, odkar so v Cankarjevem domu dobili prve velike orgle v Gallusovi koncertni dvorani. Nekajdesetonsko glasbilo so postavljali skoraj pol leta ter nadaljnega pol leta glasbilo uglaševali. S svojimi štirimi manuali, pedali in trinsedemdesetimi registri ter skoraj osem tisočimi piščalci so orgle že ves čas velik izziv organistom, skladateljem, orkestrom in dirigentom. Ob odprtju Gallusove dvorane so sledili koncerti, kjer so bile predstavljene novitete Pavla Šivica in prof. Huberta Berganta. Omenil je tudi Petra Ebna in Primoža Ramovša, bilo je tudi nekaj krstnih izvedb. Pa ne samo to, orgelski zvoki so postajali del predstavitve Gallusove dvorane, državnih in drugih proslav, kongresov, maturantskih plesov in podelitev diplom. Vsako leto Cankarjev dom gosti tudi orgelski oddelek ljubljanske Akademije za glasbo.

Po uvodnih besedah gospoda Freliha sta nam organista Gregor Klančič in Lovro Frelih štiričrno zaigrala *Bolero*

Meščanke in meščani ste prijazno povabljeni, da prispevate utrinke iz življenja v svojih četrtih skupnostih, sporočate o pridobitvah v vašem ožjem življenjskem okolju, pa tudi svoje predloge, pobude in vprašanja, na katera bodo odgovorili sodelavci Mestne uprave. Svoje prispevke pošljite na naslov: ➡

Mestna občina Ljubljana
Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si

Mix@ges mednarodni projekt

MEDGENERACIJSKA USTVARJALNOST
V CENTRU SONČEK

Lada Zei

Smeh je odmeval iz dnevnega prostora v Centru Sonček Rožanska v Ljubljani. V njem se je ves teden odvijala medgeneracijska delavnica pod naslovom *Prosim, fotografirajte me!*

»Jaz bi najrajši, če bi tako bilo vsak dan. No, ali pa vsaj enkrat na teden,« je rekla Tina, Tinka, Tinkara, Tinca, kakor hočete. Tako je namreč njeno ime, s katerim se predstavlja, posebno kadar je v skupini, ki premore še eno Tino. Živahna, hitre pameti in polna idej, včasih za spoznanje bolj utrغانih, kot smo vajeni. »Všeč so mi ti ljudje,« je dodala, »in to, da se igramo z mobiteli.« Podobno so rekli tudi drugi, ko sem spraševala, kako jim je všeč delavnica.

To je že četrta delavnica te vrste, le da so bile prejšnje tri take, kot je predpisoval evropski mednarodni projekt Mix@ges, ime za medgeneracijsko delo, povezano z novimi mediji in umetnostjo.

Medtem ko so se partnerji v tem projektu ukvarjali z iPodi, prenosnimi računalniki in podobnimi elektronskimi napravami, smo se pri nas pač s tistim, kar je najbolj pri roki: mobilnimi telefoni, v delavnicah pa so se mladi in starejši, povezani v pare, preskušali v izdelavi kar najbolj nenavadnih fotografij, ki so jih pozneje naložili v računalnik, in svoje umotvore poslali po elektronski pošti prijateljem ali naložili na svojo stran v fejsbuku. Rezultati treh slovenskih delavnic (v Mozirju, na Igu in v društvu upokojencev Ljubljana Tabor) so dobili priznanje s skupne delavnice na Dunaju, kamor je pet držav partneric prišlo s svojimi izdelki. Škoti, Belgijci, Avstrijci in Nemci so pokazali res nenavadne izdelke: v eni od delavnic so se mladi in starejši ukvarjali s poslikavo in internetnim blogom razstave o goloti, v drugi so ustvarili elektronski vodič po razstavi, v tretji so ustvarjali elektronsko glasbo ... Slovenci smo dobili na voljo še eno delavnico, tik pred zaključno konferenco, ki se bo zgodila 16. maja v Ljubljani, v prostorih novih muzejev na Metelkovi. Takrat bo natisnjen tudi priručnik z opisanimi metodami dela in rešitvami zagat, ki so se v delavnicah pojavljale.

Veliki mednarodni projekti, kakršen je Mix@ges, imajo poseben namen in tudi cilj. Če je cilj našega projekta izdelava priručnika, je namen širši in dolgoročnejši: nadaljevanje podobnih dejavnosti v okolju, ki je navdušeno sprejelo tak način dela – druženje dveh generacij. Pri nas smo temu dodali še eno dimenzijo: druženje z osebami, ki imajo v življenju manj možnosti. Izbira sodelovanja z Zvezo Sonček se je izkazala kot srečna, tu so upokojenci in dijaki razvijali svoja znanja ne samo v okvirih sodobne tehnologije, ampak na tistem, tako pogosto zanemarjenem področju empatije. Začutiti svet drugega tako globoko, da postane tudi del tvojega sveta, to je več, kot smo načrtovali na začetku.

Vabimo vas na konferenco Mix@ges, ki se bo začela 16. maja v veliki dvorani Ministrstva za kulturo na Maistrovi ul. 10 v Ljubljani. Ob 10. uri bo otvoritev, sledili bosta predavanji priznanih

Foto: Mix@ges

Medgeneracijska delavnica Prosim, fotografirajte me! v Centru Sonček.

strokovnjakov za vseživljenjsko učenje dr. Briana McKechnia in dr. Dušane Findeisen, ob 11. uri predstavitev projektov Mix@ges v Sloveniji, na Škotskem, v Nemčiji, Avstriji in Belgiji – v Muzeju sodobne umetnosti na Metelkovi 22; ob 13. uri za prijavljene brezplačno kosilo na terasi Narodnega muzeja Slovenije (Metelkova), ob 14. uri odprti forum v upravni stavbi Etnografskega muzeja, hkrati pa od 14. do 15. ure kreativna delavnica: mobilna umetniška fotografija, sprehod s fotoaparatom ali mobilnim telefonom skozi Hostel Celico in Metelkovo mesto. Ob 15. uri pregled izdelkov popoldanske delavnice, vnašanje v računalnike in na spletno stran mixages.eu, ob 17. uri zaključek konference. Prijavite svojo navzočnost po tel.: 01/519 50 86 in 041/474 941 ali po e-pošti: dijana.lukic@zdsu-zveza.si

ČS Šiška

Nekaj šišenskih

Vesna Bleiweis, predsednica Sveta ČS Šiška

Pozdravljena, pomlad

Tri čistilne akcije v aprilu so opravili prizadevni člani turističnih društev Ljubljana Šiška in Koseze. Polne vreče nabrane nesnage dokazujejo, da imamo someščane, ki jim je vseeno, kam in kako odvržejo cigaretno ogorke, papir, plastiko, kovinsko embalažo, večje in manjše neuporabne predmete ... Kako dolgo bo še treba čakati, da bo zavest o čistem okolju sestavni dela našega bivanja? Je spodobno, da za nevestneži venomer čistijo drugi? Je spodobno odvreči cigaretni ogorke na tla npr. na avtobusni postaji, zraven pa je prav posebej za ta namen koš? Je spodobno ob otroškem igrišču puščati za seboj vse, kar ostane za otroki ali starši? V rubriko nespodobno bi lahko vvrstili še marsikaj. Tudi kupe ostankov od obrezanega drevja in grmičevja, ki čez noč zrastejo na uličnih vogalih, pa nihče ne ve, kdo jih je tja prinesel. Ne mine dolgo, ko se na teh kupih najde še dodatna nesnaga in evo: ulico »krasi« smetiščice. Pred dvema letoma je

skupnosti Center z ljubeznijo izčrpno predstavil skrbnik orgel

Mauricea Ravela. Orgelski zvoki so postajali v dvorani vedno močnejši, s svojih sedežev smo zrlji v mogočno kraljico glasbil, kot pravijo orglam, in uživali ob poslušanju.

Zatem je gospod Freljih predstavil zgodovinski razvoj orgel do danes. Zaigral nam je nekaj primerov zvočnosti posameznih manualov. Njegovo igranje je bilo nekaj posebnega. Prof. Hubert Bergant ga je navdušil za Bachovo glasbo in jo še danes najraje igra. Organistka Anamarija Švegelj nam je za konec zaigrala *Molitev v katedrali Notre Dame* Leona Bellmana, 3. stavek iz Gotske suite. Kako zelo nas je navdušila, smo ji pokazali z aplavzom.

Ob koncu smo lahko organistu in skrbniku orgel postavili tudi nekaj vprašanj, na katera nam je odgovoril. Iz dvorane smo odhajali mimo orgel in kdor je želel, je lahko zaigral ali vsaj poskusil zaigrati. Udeleženci so bili videti zelo zadovoljni, ko so zapuščali dvorano. Užitek je bilo poslušati gospoda Freljiha, kajti svoje delo opravlja stoočstno in z ljubeznijo.

Foto: arhiv TD Koseze

Letošnje tri čistilne akcije v Šiški se žal še vedno lahko »pohvalijo« z obilno bero. Prostovoljci se sprašujejo, kdaj bomo začeli svoje okolje spoštovati in zanj skrbeti vsi.

Snaga prenehala brezplačno odvažati tovrsten odpad. Na to je opozorila in še opozarja v svoji posebni ediciji, ki jo je prejelo vsako ljubljansko gospodinjstvo. Je že res lepo imeti urejena drevesa in grmičevje – ampak lepo je imeti tudi urejeno in čisto mestno četrt. Saj se s tem verjetno strinjate tudi nočni ustvarjalci ulične podobe?

Kot pozdrav pomladi je ČS Šiška v sodelovanju s Turističnim društvom Koseze organizirala koncert Pihalnega orkestra Litostroj. Koncert pred dnevom boja proti okupatorju in prvim majem na ploščadi v Ulici bratov Učakar v Kosezah je postal tradicionalen in razveseljuje mnoge prebivalce Šiške.

Napovednik majske-junijskih dogodkov

V dvorani ČS Šiška na Kebetovi ulici bo od 6. do 12. maja odprta razstava o ambroziji – tujerodni, zelo invazivni in alergeni rastlini, katere kar gosta rastišča najdemo tudi na območju naše četrtne skupnosti. Gostejša rastišča so predvsem ob gorenjski in kamniški železniški progi, na nasipih ob obvoznici, na nji vah ob Poti spominov, najdemo pa jih tudi v osrednjem delu krajinskega parka Tivoli – Šišenski hrib – Rožnik – Koseški bajer.

Letos smo šišenski dan sosedov in dan četrtne skupnosti združili v več dogodkov in jih umestili na konec maja in začetek junija. Uvod v začetek prireditev bo otvoritev razstave del, ki jih ljubiteljsko ustvarjajo člani likovne sekcije Društva upokojencev Na Jami. Sledile jim bodo prireditve, ki jih pripravljamo v sodelovanju z novim vodstvom Vodnikove domačije. Če bodo vremenske razmere dopuščale, bo med njimi tudi predstava na prostem na ploščadi v Kosezah. Turnirja v ragbiju in malem nogometu ter tekmovanje smučarjev skakalcev v Areni Mostec so že stalnica prireditev. Predstavili pa se bodo tudi najmlajši karateisti. Vse športne prireditve, razen smučarskih skokov, bodo na območju športnega parka Ilirija, organizirane pa v sodelovanju z Nogometnim društvom Ilirija, Športno hišo Ilirija, San Kukai karate klubom in Rugby klubom Ris. Termini prireditev bodo objavljeni na spletni strani Četrtna skupnosti Šiška in plakatih.

Člani sveta četrtne skupnosti čez zimo nismo mirovali

V ČS smo v prvi vrsti obravnavali vse pobude Šiškarjev, pa tudi vse tiste, ki so jih predložili člani sveta. Odgovorili smo na vse pobude – če nismo zmogli sami, so nam prišle na pomoč strokovne službe Mestne uprave. Sprejeli smo letni program dela četrtne skupnosti, ga finančno ovrednotili, tako da so vse dejavnosti, ki jih podpira ČS in so v interesu njenih prebivalcev, podprte z zneskom, ki ga dovoljujejo obseg celotnih sredstev četrtne skupnosti ter pomembnost in obseg same dejavnosti.

Delovno je bil najbolj intenziven organ Sveta ČS – Svet za promet, komunalno infrastrukturo in splošno varnost. Natančno izdelan popis šišenske prometne problematike je bil obravnavan s predstavniki mestnega Odseka za promet in nekaj zadev s tega popisa je že urejenih (namestitve začasni premični radarjev na zahtevo prebivalcev posameznih ulic, časovni odštevalec za prehod za pešce na križišču Celovška –

Litostrojska–Šišenska, sprememba prometne signalizacije na posameznih ulicah ...). Čakamo še na načrt ureditve prometa pri OŠ Spodnja Šiška (tudi ureditev enosmernega prometa v »Stari Šiški«) in OŠ Koseze. Zahtevnejše ureditve pa terjajo tako čas kot sredstva.

Zadnja letošnja čistilna akcija

Venčeslav Thaler, TD Koseze

Zadnje od treh letošnjih čistilnih akcij, ki jo je 10. aprila izpeljalo Turistično društvo Koseze v sklopu akcije *Za lepšo Ljubljano 2013*, se je udeležilo 21 članov Turističnega društva, Društva upokojencev Koseze in krajanov. Že pred 17. uro smo začeli čistiti gozd ob makadamski cesti, ki povezuje Koseze in Brdo. Kmalu smo levo od ceste v gozdu našli sedem avtomobilskih pnevmatik, le malo naprej pa smo naleteli na odvrženo hladilno skrinjo in dve jogi vzmetnici ter kup mešanih odpadkov.

Poleg tega smo v gozdu našli še eno lokacijo z desetimi avtomobilskimi gumami, kup odpadnega polivinila, dva kovinska stebrička, WC školjko, dva televizorja, kup valovite plastične kritine in za devet velikih črnih vreč mešanih odpadkov. Očistili smo tudi del brežin potoka Pržanec, ki prejšnji teden zaradi visoke vode in razmočenega terena niso bile dostopne.

Udeležence smo med akcijo pogostili s plastenkami vode Costella, razdelili smo jim majice, ki jih je prispeval Turizem Ljubljana, vsi pa so bili še posebej navdušeni, ko smo po koncu zelo uspešne akcije sedli za priložnostno postavljene mize in se okrepčali s sveže pečenimi čevapčiči in kozarcem vina ali piva. Samo čistilno akcijo smo zaključili ob 19.15 uri, druženje pa smo nadaljevali do 20.30 ure.

Zbrane odpadke smo odložili na začetku makadamske ceste Koseze-Brdo (pri odcepu iz Ulice bratov Bezlajev), marljivi delavci Snage pa so s kamionom že okoli 20. ure naložili in odpeljali vso zbrano nesnago.

Fotografiji: Arhiv Mladi zmaji

Mladi zmaji so uspešno izvedli akcijo *Ker imam, drugemu dam* in tako poskušali priskočiti na pomoč družinam v stiski.

»Ker imam, drugemu dam!«

Ana Marinčič, Mateja Maver, Živa Rigler

V Četrtnem mladinskem centru Šiška, ki deluje pod okriljem Javnega zavoda Mladi zmaji, smo se odločili, da povežemo četrtno skupnost in s skupnimi močmi pomagamo družinam, ki so se znašle v stiski. Tako smo v sodelovanju s Centrom za socialno delo Šiška med 2. in 5. aprilom 2013 pripravili dobrodelno akcijo z geslom *Ker imam, drugemu dam!* Glavni namen akcije je bil, da se posamezniki odpovejo nekemu luksuzu, razvadi, malenkosti, namesto tega pa se odločijo za nakup nepokvarljive hrane ali darovanje kakšnega uporabnega športnega rekvizita za pomoči potrebnim iz soseske. K projektu smo povabili okoliške organizacije ter dokazali, da lahko stopimo skupaj in združeni naredimo nekaj dobrega za lokalno skupnost. Še posebej smo bili veseli odziva posameznikov iz soseske, ki so jih nagovorili plakati, obešeni pred bloki. Polne vreče hrane, ki so jih prinašali v mladinski center, so bile dokaz, da prebivalcem Šiške ni vseeno za sosede. Tudi mladostniki so pokazali, da se zavedajo, kako pomembno je deliti z drugimi in pomagati šibkejšim. Aktivno so sodelovali pri pripravi in izvedbi akcije, marsikdo pa je tudi sam pobrskal po omarah ali se odrekal kakšni razvadi ter tako prispeval po svojih zmožnostih. Zahvala za podporo gre tudi njihovim družinam.

Zaključni del akcije je potekal pred Mercator Marketom, kjer smo med 15. in 18. uro postavili stojnico in nagovarjali mimoidoče, naj prispevajo k akciji po svojih močeh. Na naše povabilo so se odzvali številni ljudje in s tem pripomogli k temu, da je bila dobrodelna akcija zares uspešna. Vse, kar smo zbrali, smo skupaj z mladostniki odnesli na CSD Šiška, kjer so nas zaposleni z veseljem pričakali in sprejeli pakete zbrane hrane, na katere so že čakale pomoči potrebne družine. Veseli smo, da smo z dobrodelnim projektom lahko povezali prebivalce Šiške in pokazali, kako malo je potrebno, da v stiski nekemu priskočimo na pomoč in mu polepšamo dan.

(Ana Marinčič in Mateja Maver sta koordinatorki ČMC Šiška, Živa Rigler pa praktikantka FSD.)

ČS Črnuče

Uspešna dobrodelna akcija

5. aprila je v Četrtnem mladinskem centru Črnuče, ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji – Centra za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Ljubljana, potekal **Dan za**

spremembe. Akcija zbiranja oblačil in uporabnih predmetov pod imenom **Pospravi omaro in daruj**, se je začela že 27. marca, zaključila pa 5. aprila z **dobrodelnim sejmom**.

Dogodek je potekal v sodelovanju s **ČS Črnuče, Knjižnico Črnuče, OŠ n.h. Maksa Pečarja in Vrtcem Črnuče**. Pri pripravi in izpeljavi so nam pomagali študentje, študentke, prostovoljci in prostovoljke Javnega zavoda Mladi zmaji, pridružili so se nam tudi **prostovoljci Unicefa**. Brez tako obsežne ekipe dogodka ne bi mogli tako kvalitetno izpeljati.

Ob dobrodelnem sejmju se je zvrstil še **zabavni program**, na katerem so se predstavili **otroci iz Vrtca Črnuče**, nastopil pa je tudi **oktet Deseti brat**.

Prireditev je obiskal član glasbene skupine **Siddharta Tomi Meglič** z družino in k dobrodelnemu sejmju prispeval majico z napisom Siddharta ter karte in CD skupine Siddharta s podpisami vseh članov. Predmeti so bili predani novim lastnikom na dražbi.

Obiskovalci so lahko svoje spretnosti preizkušali na dveh ustvarjalnih delavnicah, prigriznili piškote, ki so jih spekli v Vrtcu Črnuče, ali pa pojedli palačinko velikanko.

Zbrana sredstva bomo namenili **šolskemu skladu OŠ n.h. Maksa Pečarja**, kjer bodo poskrbeli, da bodo šla sredstva v prave roke. Ob tej priložnosti bi se zahvalili tudi **podjetju Simobil**, ki je k dobrodelnemu sejmju prispevalo telefone, tablice, modeme in SIM telefonske kartice – z vašo pomočjo je bilo mogoče zbrati še več donacij!

Pozitiven odziv prebivalcev lokalne skupnosti je bil izjemen tako pri zbiranju kot pri obisku dogodka, dogodek je obiskalo okoli 120 ljudi. Hvala vsem, da ste nas podprli ali pa se pridružili izpeljavi dogodka, glede na odziv pa upamo, da bo dobrodelna akcija postala tradicionalen dogodek, ki skupnost povezuje.

(Maja Majcen je koordinatorka Četrtnega mladinskega centra Črnuče.)

ČS Golovec

Dostop do BTC in Žal

Aleš Dakić, predsednik Sveta ČS Golovec

Prebivalci ČS Golovec imamo od 1. aprila dostop do BTC in Žal tudi z javnim prevozom. Javno podjetje Ljubljanski potniški promet je podaljšalo progo 24 od Kodeljevega do Žal. Avtobusi številka 24 zdaj vozijo na relaciji od Bizovika do Žal po Kajuhovi, Šmartinski in Pokopališki cesti.

Svet ČS Golovec je na pobudo občanov pristojnim oddelkom in županu pred nekaj več kot enim letom posredoval predlog za podaljšanje proge 24 do Žal. Vodilo nas je prepričanje, da bi imela proga mnogo večji potencial, če bi jo uspeli podaljšati do nekega uporabnega cilja. S tem bi Bizoviku, Hrušici, Štepanjskemu naselju in Kodeljevemu (ČS Moste) zagotovili dostop do BTC-ja in Žal ter povezavo z Bežigradom, ki smo jo že imeli, vendar jo je preusmeritev proge 22 pred leti prekinila.

Javno podjetje LPP je hitro pripravilo analizo, ki jo je Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet učinkovito preučil in posredoval naprej. Župan Zoran Janković si je skrbno ogledal teren in predlog podprl ter potrdil, da je predlagana povezava za ta del Ljubljane nujno potrebna.

Svetniki ČS Golovec se zavedamo, da je ob našem prizadevanju za uspeh zaslužno predvsem učinkovito in zavzeto delo pristojnih oddelkov in Javnega podjetja LPP, pa tudi dobro oblikovan predlog občanov in podpora župana. Podaljšanje proge nam veliko pomeni, saj imamo prebivalci ČS Golovec tako spet dostop do nekaterih delov Ljubljane, ki smo ga nekoč že imeli in ga tudi potrebujemo.

ČS Jarše

Družinski večer

Mitja Petje

23. marca, je DPM Šmartno ob Savi priredilo kulturni program na temo družine, saj marca praznujemo praznik dan žena in materinski oz. družinski dan. V skoraj polnem župnijskem ateljeju je odmevalo srce nastopajočih s harmoniko in kitaro, glasovi najmlajših (*Mamica je kakor sonce*) ter že prekaljenega župnijskega pevskega zbora sv. Martin. Najbolj so nas presenetili Ula s skladbo *Hush Hush* ter Sergej s hčerko Lucijo s pesmijo *Internat*. Večer je povezovala gospa Darja, končala pa Milena s pesmijo *Babica*.

Društvo jeseni pripravlja še en večer s kulturnim programom, ki pa se bo najverjetneje odvijal v prostorih šmarskega gasilskega doma, saj bi radi privabili čim širšo množico ljudi. Navsezgodaj 1. maja, na praznik dela, pa gospa Pirš vabi vse ljubitelje godbe na pihala na svoje dvorišče na Cesti v Šmartno 8, saj k njej vsako leto pridejo bežigrasjski godbeniki in z budnico razveselijo navzoče.

Gasilci v Šmartnem ob Savi

Mitja Petje

Kviz mladih gasilcev

Mladi gasilci so se udeležili kviza gasilske mladine GZ Ljubljana v OŠ Sostro in se odlično odrezali. Mladinci so dosegli **1. mesto** od 52 ekip (Andraž, Lucija, Patricija), pionirke **7. mesto** od 55 ekip (Daša, Jerca, Zoja), pripravniki **8. mesto** od 18 ekip (Jan, Jan, Miha). Dosežena mesta so rezultat potrpežljivih vaj skozi vse leto. Še posebej pogosto, trikrat tedensko, so se tekmovalci pripravljali februarja in marca. Aprila pa je bilo na sporedu orientacijsko tekmovanje. Vsa pohvala gre mladinski komisiji pod vodstvom Matjaža Kokalja.

Operativna enota

Prva letošnja večja vaja je potekala 6. aprila na OŠ Jože Moškrič kot igra otrok s prižiganjem papirja v košu med odmorom. Evakuacija učencev s strani učiteljev ni bila v celoti uspešna.

Zato smo gasilci, opremljeni z dihalnimi aparati in dodatnimi reševalnimi maskami, vstopili v močno zadimljeno notranjost šole. Več ekip je iskalo pogrešane in poškodovane učence. Z veliko mero požrtvovalnosti smo vse našli in jih iznesli iz nevarne notranjosti v varno cono. Vse poškodovane osebe so zunaj stavbe prevzeli gasilci bolničarji in jih oskrbeli glede na stopnjo poškodbe. Vajo je organiziralo gasilsko društvo Zadobrova – Sneberje - Novo-Polje. Gasilci vedno sodelujemo, zato je na vaji sodelovalo še PGD Tomačevo - Jarše in naše gasilsko društvo Šmartno ob Savi z 11 gasilci in dvema bolničarkama. Na koncu se nam je vodstvo šole zahvalilo za izvedbo vaje in nam postreglo z malico in čajem.

Fotografiji: Arhiv PDG Zadobrova – Sneberje – Novo Polje

Uspešne gasilske vaje v Šmartnem ob Savi.

Foto: Mitja Petje

Družinski večer Društva prijateljev mladine Šmartno ob Savi.

ČS Polje

Zalo(g)vant za šolski sklad Osnovne šole Zalog

Marko Taljan

Po uspešno zaključeni akciji zbiranja rabljenih oblačil, ki je v Četrtni skupnosti Polje potekala od 27. 3. do 5. 4., se je v veliki telovadnici OŠ Zalog v Zalogu odvila zaključna dobrodelna prireditev **Zalo(g)vant – zaloški bazar za spremembe**. Akcijo in zaključno prireditev je organiziral **Četrtni mladinski center Zalog**, ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji – Centra za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih, katerega ustanoviteljica je **Mestna občina Ljubljana**, v sodelovanju z **OŠ Zalog, ČS Polje in Civilno družbo Spodnji Kašelj - Podgrad - Zalog** ter številnimi, predvsem mladimi prostovoljci. Z akcijo zbiranja rabljenih oblačil in prireditvijo v Zalogu se je ČS Polje priključila dogodkom ob vseslovenski prostovoljski akciji *dan za spremembe* v organizaciji Slovenske filantropije.

Na prireditvi so bila obiskovalcem po simboličnih cenah na voljo podarjena rabljena oblačila za vse generacije, ki so jih prodajale učenke OŠ Zalog. Poleg bazarja oblačil je potekal tudi svojevrsten kulinarčni bazar domačih dobrot, ki so jih pripravile lokalne gospodinje.

Foto: Tadej Pantar

Od zimske obutve do poletne oblekice.

Foto: Tadej Pantar

Za vsakogar nekaj.

Bazar oblačil in kulinarike je popestril kulturni program, skozi katerega sta nas popeljali voditeljici **Anja Šter** z Inštituta za afriške študije in učenka OŠ Zalog **Taja Cestar**. Nastopil je **otroški pevski zbor OŠ Zalog** pod vodstvom **Sare Bunič**, ki mu je sledil uigran plesni **nastop plesalcev Kulturno umetniškega društva Mladost iz Ljubljane**.

Ti so se ob spremljavi hišnega bobnarja in harmonikarja predstavili z leskovačkim kolom in drugimi plesi. Vsi nastopajoči so nastopili prostovoljno. Zbrane so na prireditvi pozdravili predsednica ČS Polje **Marti Avsec**, predstavnica Civilne družbe Spodnji Kašelj - Podgrad - Zalog **Marta Černe** in ravnatelj OŠ Zalog **Rajko**

Mahkovic, ki je vsem zbranim zagotovil, da bo šel denar od prodaje oblačil in drugih prostovoljnih prispevkov v prave roke. V imenu organizatorja Četrtnega mladinskega centra Zalog sta se lokalni skupnosti za sodelovanje pri akciji in na prireditvi zahvalila koordinatorja **Doris Novak** in **Marko Taljan**, ki sta poudarila izjemen odziv krajanov pri akciji zbiranja oblačil in dobrodelni namen dogodka - **vsa zbrana sredstva bodo namenjena šolskemu skladu OŠ Zalog**. Zaključila sta z upanjem, da prireditev postane tradicionalna.

Dogodka ne bi bilo brez nesebičnega prispevka donatorjev oblačil - krajanov ČS Polje in izjemno predanih učencev OŠ Zalog ter prostovoljcev Javnega zavoda Mladi zmaji, ki so bili za dober namen pripravljeni žrtvovati kar nekaj svojih popoldnevo in tako na svoj način postati del gesla letošnje akcije Slovenske filantropije: »Ne prepuščaj se toku, SPREMINEJ tudi TI.«

»Prostor gradimo vsi«

Mag. Minka Jerebič

Dogajanje v Četrtni skupnosti Polje smo začeli z uspešno izvedeno čistilno akcijo, ki jo je izvedlo TD Zalog s sodelovanjem četrtna skupnosti in društev, ki sodelujejo na tem območju. 23. marec je bil hladen dan, toda to ni motilo nikogar. Zbralo se je veliko krajanov, ki jim ni vseeno, v kakšnem okolju živimo. Očistili smo področje Spodnjega Kašlja, Zaloga, Debne vrha, Mrzle doline in Podgrada. Treba je poudariti, da je bilo letos bistveno manj smeti, kar kaže, da so krajan vedno bolj ozaveščeni in odpadke skrbno ločujejo.

Kdor se čistilne akcije tega dne ni mogel udeležiti, je imel še dva »popravna izpita«. TD Zajčja Dobrava je imelo čistilno akcijo 17. in 18. aprila, 20. aprila pa je bila čistilna akcija tudi na območju Slap, Vevč in Zgornjega Kašlja.

29. marca je bila otvoritev slikarske razstave Božidarja Špikiča. Slikar se je tokrat predstavil z akvareli. Razstava je na ogled do 10. maja 2013 v Knjižnici Zalog. KUD Svoboda Zalog je marca gostilo Prosvetno društvo Štandraž. Na odru Doma krajanov v Zalogu so odigrali komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo*, 13. aprila pa je bila v gosteh gledališka skupina iz Velenja, ki se je predstavila s komedijo *Ta veseli dan ali Nežka MaTiček*.

Za nami je tudi uspešno izveden projekt Četrtnega mladinskega centra iz Zaloga *Dan za spemembe*. Starejši in mladi Založanke in Založani ter vsi, ki gradimo skupen prostor, smo se udeležili tudi zaključnega dogodka *Prostor gradimo vsi* in otvoritve prenovljene Plate v Zalogu. Dogaodek je potekal na različnih lokacijah v Zalogu. - Letošnje vreme se obnaša zelo muhasto, toda snovalcev kulturnih in drugih prireditev to ni odvrnilo od delovanja, ki so ga zasnovali, da nam polepšajo današnji trenutek.

Foto: arhiv ČS Polje

V Polju je uspešno čistilno akcijo za lepšo Ljubljano izvedlo TD Zalog.

ČS Moste

Čistili smo Moste in Nove Fužine!

Vera Sinčič

Tradicionalna osrednja čistilna akcija v ČS Moste je tudi letos potekala v okviru akcije *Za lepšo Ljubljano*, in sicer prvič na dveh lokacijah: v Centru Most in na Novih Fužinah. Ob 17.00 uri se je na obeh lokacijah zbrala kar majhna množica ekološko ozaveščenih posameznikov ter prijavljenih skupin iz: Gimnazije Moste, OŠ Martina Krpana, OE Skala, društva SPM, Cone, Centra Most, Svetovalnice Fužine, tabornikov iz rodu Črnega mrava, skupnosti lastnikov Rusjanov trg 9 in Doma starejših občanov Fužine. Potem ko smo prejeli navodila, črne in rumene vreče ter rokavice, smo si - bilo nas je čez 200 prostovoljcev - zavihali rokave, si natakneli rokavice in se odpravili čistiti javne površine na obeh lokacijah.

V Mostah smo čistili center Most, predel okoli Gimnazije Moste, upravne stavbe (nekdanja občina), okolico transformatorja na Vodmatski, park v križišču Pokopališke in Partizanske. Na Novih Fužinah smo čistili področje ob sprehajalni poti ob Ljubljani od brvi Brodarjev trg do Gradu Fužine, sprehajalne poti mimo šol, parkirišče pri Domu starejših občanov Fužine, okolico transformatorjev, okolico smetnjakov na Preglovmem trgu 15, športne površine na Brodarjevem trgu, športne površine na Rusjanovem trgu in še kaj.

Ena od skupin je urejala travnik pri Sladkem grehu na Brodarjevem trgu. Najemnik lokala Sladki greh je prispeval 1500 g semen travniških cvetlic, ki so jih otroci iz društva SPM in Cone posejali v upanju, da bo kakšno seme tudi vzklilo (da bo padlo na košček zemlje oziroma da ga ne pozoblje kakšen požrešen golobček) in da bo v nenegovani trati poleti zacvetela tudi katera od posejanih cvetlic. Dve skupini programa KORAK sta, primerno opremljeni, pobirali uporabljene in odvržene igle. Skupaj je bilo zbranih za 5 manjših tovrnjakov smeti, ki jih je v torek, nekaj pa tudi v sredo, odpeljalo JP Snaga. Ob odhodu domov so sodelujoči prejeli po eno sadiko zlatega cekina ali tagete. Ponosni na dobro opravljeno delo smo se razšli v upanju, da bo naslednja pomlad na čistilni akciji še več občanov pomagalo očistiti naše bivalno okolje.

Čeprav je čistilo zelo veliko ljudi, še nismo uspeli pobirati vseh smeti, ki jih občani dnevno mečejo po tleh in v grmovje. Vsakdo, ki odvrže odpadke na tla, čeprav imamo v okolju precej košev za smeti, s tem kaže, kako malo mu je mar za lepo in čisto bivalno okolje.

Hvala vsem za udeležbo in zgled ostalim občanov v skrbi za okolje!

ČS Rudnik

Umetniški festival Fair Art je zaživel

Katarina Šinkovec, Marjana Cajhen

V marčevski številki glasila Ljubljana smo vam predstavili umetniško ustvarjanje v Četrtni skupnosti Rudnik in umetniški festival Fair Art, ki se je takrat šele napovedoval, prvič pa se je javnosti predstavil sredi marca v Konservatoriju za glasbo in balet. Ob vsaki novosti je veliko neznank in tudi ob novem, še enem umetniškem sejmu v Ljubljani jih je bilo precej. Povsem nova lokacija, sejem v nedeljo, kar doslej ni bilo v navadi, nova organizatorka in letošnje muhasto vreme, za katero se nikoli ni vedelo, kaj bo prineslo - vse to so bile novosti in nihče ni vedel, kaj lahko pričakuje.

A kljub temu se je začelo spodbudno, saj se je že na prvi sejem prijavilo več kakor 60 razstavljalcev, ki so prišli iz vse Slovenije. Vsak s svojimi pričakovanji, eni z večjimi in drugi z manjšimi. V nedeljo ob 9. uri so vsi nestrpnost pričakovali prve obiskovalce. In so prišli in kar niso nehali prihajati. Zares je lepo, ko vidiš, da so prizadevanja organizatorja poplačana, saj je prvi sejem v celoti uspel - z odlično organizacijo, nadvse prijetno družbo med razstavljalci in z (za prvi sejem) velikim obiskom.

Ker pa eden ni nobeden, se je 14. aprila odvil že drugi umetniški festival Fair - na isti lokaciji in s prijaznim sodelovanjem sodelavcev Konservatorija za glasbo in balet, ki nedvomno pripomorejo k nemotenemu odvijanju prireditve. Sončno nedeljo sredi aprila je bilo na Fair Artu spet zabavno. Popestrile so ga še brezplačne ustvarjalne delavnice, dopoldan za velike in male v organizaciji ČS Rudnik in popoldan za najmlajše v organizaciji Sezama z Nino Bric.

Če nadaljujemo v slogu »eden ni nobeden«, lahko rečemo tudi, da morajo biti vse dobre stvari tri. Zato vas **19. maja 2013 od 9.00 do 19.30** vabimo že na tretji festival Fair Art. Tudi tokrat bo sejem na isti lokaciji **Konservatorij za glasbo in balet na Ižanski c. 12**. V primeru lepega vremena se bo dogodek odvijal na prostem, kar bo veliko prijetneje za razstavljalce in mnogo bolj privlačno za obiskovalce. Tudi na tretjem sejmu bodo ustvarjalne delavnice za odrasle in za otroke, saj so bile prvič dobro obiskane. In tudi na majskem sejmu pričakujemo več kakor 60 ustvarjalcev z različnih področij. Ogled festivala Fair Art in udeležba na delavnicah sta brezplačna.

Nedeljo si tako lahko popestrite s sprehodom ob Ljubljani do Špice, stopite še čez brv iz Prul do Botaničnega vrta in se ob odhodu ustavite še pri nas na sejmu. Tako boste uživali na sprehodu ob prekrasnem nabrežju Ljubljane, ob prebujanju

Fotografije: Arhiv Fair Art

Umetniški festival Fair Art 19. maja 2013 že tretjič vabi medse na

Foto: Arhiv ZOLB

Prvo Medobčinsko tekmovanje koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja v občini Brezovica, Podpeč leta 2006.

narave v Botaničnem vrtu in obisku sejma Fair Art, na katerem se bo našla kakšna malenkost za vsak okus.

Vsi radovedni si več utrinkov lahko ogledate na FB strani Fair Art, informacije o drugih dogodkih v ČS Rudnik pa lahko najdete na spletni strani

<http://www.ljubljana.si/si/mol/cetrtna-skupnosti/rudnik/novice-in-obvestila/>.

Novice bodo objavljene tudi na FB strani Četrtna skupnosti Rudnik.

(Katarina Šinkovec je predsednica ČS Rudnik, Marjana Cajhen pa organizatorica Festivala Fair Art.)

Vsebarjanska kulturno-etnološka prireditev Barje 2013

1. JUNIJ V OBČINI LOG-DRAGOMER

Jernej Korenčič

Program: ● 12.00: etnološka povorka; ● 13.00: slavnostna otvoritev prireditve; ● 13.30: 7. Medobčinsko tekmovanje koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja; ● 15.30: kulturno-glasbeni program sedmih barjanskih občin; ● 17.00: razglasitev rezultatov tekmovanja, podelitev pokalov in plaket. **Vzporedni program:** ● 11.00: »barjanska tržnica« - turistična ponudba, drobna obrt, kmetijski pridelki, pecivo; ● 11.00: razstava starih fotografij Log-Dragomer skozi čas; ● 18.00: družabni program s priznanimi izvajalci.

Sodelujejo občine: Brezovica, Borovnica, Ig, Mestna občina Ljubljana, Škofljica, Vrhnika in letošnja organizatorica ter gostiteljica občina Log-Dragomer.

Mineva osem let, ko so se na pobudo in idejno zasnovi Zavoda za ohranjanje naravne in kulturne dediščine Ljubljanskega barja, skrajšano ZOLB, prvič srečali predstavniki kulturnih, turističnih in športnih nevladnih organizacij, takrat šestih (občina Log-Dragomer je bila v postopku ustanavljanja) »barjanskih« občin.

Z namenom, da bi poiskali motivacijo za sožitje med človekom in naravo, ozaveščanjem prebivalstva za ohranjanje kulturno-etnološke dediščine, povezane s prijaznim obdelovanjem zemlje, ki je Barjanom, poleg socialnega statusa, skozi stoletja omogočala varovanje narave, ki je ohranila značilno biotsko raznovrstnost, so predstavniki društev, predvideni nosilci organizacije, sprejeli odločitev oziroma obvezo, da bodo v skladu z dogovorom organizirali *Medobčinsko tekmovanje koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja*, in sicer enkrat letno vsak na svojem občinskem območju. Ko so idejno zasnovi podprli tudi takratni župani posameznih barjanskih občin, smo v letu 2005 v Mestni občini Ljubljana organizirali ob Ižanski cesti na Barju prvo poskusno tekmovanje, sprejeli Pravila tekmovanja in nato 24. septembra 2005 tudi osnovni *Sporazum o organiziranju Medobčinskega tekmovanja koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja*.

Naj samo omenimo, da so v takratnem obdobju v Sloveniji in v Evropi že potekala tekmovanja koscev – posamezno, vendar se je prvič zgodilo, da je tekmovanje organizirano tudi med grabljicami in ekipno med posameznimi lokalnimi skupnostmi. Prva organizacija za izvedbo Medobčinskega

tekmovanja koscev in grabljic za pokal Ljubljanskega barja je po žrebu pripadla občini Brezovica. Nosilec organizacije *Otava na barju* 27. 8. 2006 je bilo takratno Turistično društvo Podpeč-Jezero (zdaj ŠKTD Lokvanj). Sledile so občine Vrhnika (TD Bevke, KD I.C. Bevke, ZIC), Škofljica (TD Škofljica, TD Lavrica), MOL (ZOLB), Ig (TD Krim, TD Bobri, TD Iška vas, DU) in Borovnica (TD Borovnica, PGD Brezovica pri Borovnici). Vsaka občina je podarila dogodku svoj lokalni pridihi. V sedemletnem obdobju je postala prireditev turistično zanimiva (celotna prezentacijska ponudba Ljubljanskega barja na enem mestu), vsebinsko kulturno obogatena, družabno skoraj nepogrešljiva. Vsaka od dosedanjih občin organizatoric se je izkazala kot dobra gostiteljica. K temu je pripomoglo tudi »ozaveščeno« lokalno gospodarstvo.

Mogoče se bralec sprašuje, zakaj opis »zgodovine«?! Zato, ker se z letošnjo prireditvijo prvi krog v organizaciji (KEP BARJE) »barjanskih« občin zaključuje. Letošnja gostiteljica in organizatorica je najmlajša občina na območju Ljubljanskega barja, to je Log-Dragomer. Tekmovanju se je pridružila takoj po ustanovitvi leta 2007. Gonilna sila pri spodbujanju kulturno-etnološke zavesti je KUD Kosec – Odbor za ohranitev kulturne dediščine in prikaz starih običajev Log-Dragomer, ki ga vodi gospod Ludvik Rožnik. Vseskozi projekt podpira tudi župan občine gospod Mladen Sumina, ki je na letošnji prireditvi prevzel pokroviteljstvo.

Prepričani smo, da bo letošnja organizacija na visoki ravni in primerna in zanimiva za vse ciljne skupine, ki tu živijo, upravljajo s prostorom, ustvarjajo novo dodano vrednost, spoštujejo naravno in kulturno dediščino ali samo občudujejo lepote Ljubljanskega barja.

Pri soorganizaciji in medobčinski koordinaciji tudi letos, tako kot celotno obdobje doslej, sodeluje ZOLB. Prepričani smo, da bo uspel dogovor med župani in N. V. in se bo projekt nadaljeval tudi v prihodnje, torej v drugem krogu. V tem primeru bi bila v letu 2014 organizatorica in gostiteljica občina Brezovica.

ČS Šentvid

»Take off« tudi iz Šentvida

Damijan Volavšek, predsednik Sveta ČS Šentvid

V okviru mednarodnega projekta Take off prihaja v četrtno skupnost Šentvid skupina iz Bavarske, ki bo vključevala 8 do 12 mladih, starih od 18 do 25 let.

Projekt je del programa *IdA*, »Integration durch Austausch« in poteka v okviru izvajanja evropskega socialnega sklada v Republiki Nemčiji, ki ga vodi pristojno nemško Ministrstvo za delo in socialne zadeve v obdobju od leta 2008 do leta 2015. Slovenski partner projekta *IdA* je Zavod Horus iz Ljubljane. Glavni cilj programa je izvajanje pomoči mladim pri razvoju spretnosti, potrebnih na vstop na trg dela, s pridobivanjem delovnih izkušenj (usposabljanjem zunaj domačega okolja za posamezne skupine) in socialnih veščin. V Sloveniji bodo udeleženci pridobivali izkušnje na področju krajinskega urejanja in umetnosti.

V naši četrtni skupnosti bo skupina aktivna od 14. do 27. maja 2013. Z mentoricama bo urejala okolico igrišča za ragbi v Guncljah, verjetno pa bodo aktivni tudi na drugih lokacijah v naši četrtni skupnosti (Kajak kanu klub Tacen). Vljudno vas vabimo, da se jim pridružite pri soustvarjanju. Veseli bomo tudi, če nam podarite trajnice, grmovnice ali drevesa, ki so postale prebujne za vaš vrt in ste jih nameravali zavreči. Prinesete jih lahko na lokacijo parka Rugby kluba, kjer bodo živele naprej.

Rastline lahko prinesete **20. maja 2013 med 9.00 in 17.00 uro.**

lokacijo Konservatorija za glasbo in balet na Ižanski cest 12. Če bo vreme lepo, se bo festival dogajal na prostem.

Kako bomo po novem ravnali z odpadki

Javno podjetje Snaga o novostih in obveznostih uporabnikov pri ravnanju z odpadki

Spremembe in novosti pri odvozu odpadkov

Kako je po novem z urniki odvoza odpadkov?

Preostanek odpadkov in embalažo na območju pretežno individualnih hiš (v glavnem gre za naselja zunaj avtocestnega obroča v MOL) in v primestnih občinah Snaga po novem odvažna na tri tedne. Na območju pretežno blokovne gradnje (večina teh območij je znotraj avtocestnega obroča v MOL) odpadke odvažna tedensko.

Po kakšnem kriteriju je Snaga določila območja eno- in tritedenskega odvoza odpadkov?

Upoštevali smo gostoto poseljenosti in značilnosti ter posebnosti, ki obstajajo v določenih naseljih, soseskah ali ulicah. Pri določanju območij smo morali upoštevati tudi najboljše mogočo izbiro poti smetarskih vozil in dela naših ekip.

Kaj svetujete uporabnikom, ki imajo odvoz preostanka odpadkov na tri tedne in otroke v plenica?

Praksa je pokazala, da pri natančnem ločevanju za družino z enim otrokom v plenica zadostuje en 120-litrski zabojnik, ki po usmeritvah iz občinskih odlokov zadošča za tri osebe. Če sta v družini dva otroka v plenica, bo najbrž treba zabojnik zamenjati za večjega.

Ali je odvoz odpadkov na tri tedne v praksi sploh izvedljiv?

Že večkrat smo skupaj z občani pregledali vsebino posameznih zabojnikov in ugotovili, da je v črnih zabojnikih pogosto tudi več kot pol odpadkov, ki vanje ne spadajo. Skoraj v vseh primerih prepolnih zabojnikov je problem torej v (ne)ločevanju, ne pa v prereditvi odpadkov. Če uporabniki dosledno ločujejo, bo kljub redkejšim odvozom tudi prostora v zabojniku dovolj, če pa bi se kljub natančnemu ločevanju odpadkov izkazalo, da temu ni tako, lahko pri Snagi naročijo večji oziroma dodatni zabojnik.

Kaj prinaša nov obračun storitve ravnanja z odpadki?

Nov način obračuna storitev spreminja ceni zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov in odlaganja preostanka odpadkov ter uvaja ceni zbiranja bioloških odpadkov in obdelave odpadkov. Odlok o ravnanju z odpadki namreč določa, da po prilagoditvi

Fotografije: Matjaž Štefančič

Z aprilom je spremenjen obračun za uporabnike podzemnih zbiralnic. Snaga po novem ravnanje z odpadki obračunava po dejanskem vnosu odpadkov v podzemne zabojnike. Kartice, ki jih uporabniki potrebujejo za odlaganje preostanka odpadkov in bioloških odpadkov, namreč beležijo število vnosov.

vseh zabojnikov za zbiranje komunalnih odpadkov izvajalec prilagodi obračun izvajanja javne službe sočasno za vse uporabnike.

Zakaj se spreminja cena, ki jo Snagi plačajo uporabniki?

Uskladitev obračuna z novo metodologijo prinaša tudi prilagoditev stroška ravnanja z odpadki, ki ga plačajo uporabniki. Povprečni mesečni strošek na gospodinjstvo bo po novem za en evro višji od sedanjega.

Kateri so razlogi za prilagoditev cene ravnanja z odpadki?

Če upoštevamo raven storitev, ki jo zagotavljamo uporabnikom, in stroške, ki so s tem povezani, je prilagoditev cene nujna. Od leta 2010 do danes so se nekateri stroški izvajanja javne službe (zbiranje, prevoz in odlaganje) namreč bistveno povečali. Na zvišanje stroškov najbolj vplivajo nove in vedno ostreje zakonodajne zahteve, ki jih moramo izpolnjevati – na primer z direktivo EU predpisan 50-odstotni delež ločeno zbranih odpadkov. Prav zato smo kupili in razdelili nove zabojnike za embalažo ter papir in opremili (nove) zbirne centre. Stroške nam povečujejo tudi novozgrajeni infrastrukturni objekti, kot so čistilna naprava, podzemne zbiralnice in oprema za obdelavo odpadkov.

Snaga ni ukinila kosovnega odvoza, samo izvaja ga drugače

Odvoz kosovnih odpadkov iz gospodinjstev je enkrat na leto brezplačen – občani odvoz naročite, ko ga potrebujete (torej kadarkoli v letu). Ko bomo prejeli vašo naročilnico, vas bomo poklicali in skupaj se bomo dogovorili za datum odvoza. Prosimo vas, da ste na dan, ko Snagini zaposleni prevzemajo kosovne odpadke, dosegljivi po telefonu. Kosovne odpadke lahko oddate tudi v Zbirnem centru Barje.

Povprečni mesečni strošek ravnanja z odpadki na osebo in na gospodinjstvo v MOL in devetih primestnih občinah

v EUR/mesec	Leto 2010	Leto 2011	Ocena 2012	Načrt 2013
Povprečni strošek na osebo	3,54	3,53	3,35	3,81
Povprečni strošek na gospodinjstvo	9,25	9,10	8,56	9,59

Kako Snaga izračuna strošek, ki ga plača gospodinjstvo?

Skladno s 23. členom Uredbe o cenah Snaga svoje storitve ravnanja s komunalnimi odpadki zaračunava glede na prostornino zabojnika za preostanek odpadkov in zabojnika za biološke odpadke (če ga uporabnik seveda ima), pri čemer upošteva pogostnost praznjenja zabojnika.

Kako se razdeli strošek za ravnanje z odpadki v večstanovanjski hiši?

Na ceno, ki jo plačujejo uporabniki, ki živijo v blokih/ večstanovanjskih hišah, poleg velikosti oziroma prostornine in števila zabojnikov vplivajo še število praznjenj, število oseb v gospodinjstvu (če nimamo tega podatka, pa podatek o tlorisni površini stanovanja) in število oseb v bloku/stavbi. Sicer pa običajno v večstanovanjski hiši račun za ravnanje z odpadki dobi upravnik, ki ga razdeli skladno s pravili, ki jih določa zakonodaja, ali po dogovoru, ki so ga sprejeli stanovalci.

Kaj uporabniki sploh plačajo Snagi?

Plačilo položnice za Snagine storitve vključuje: ● zagotavljanje in zamenjavo zabojnikov za zbiranje vseh vrst komunalnih odpadkov, ● čiščenje zabojnikov za zbiranje bioloških odpadkov (enkrat na leto), ● delovanje zbiralnic ločenih frakcij (ekootokov), ● delovanje premične zbiralnice nevarnih frakcij, ● delovanje zbirnih centrov, ● prevzem preostanka odpadkov s prevzemnega mesta, ● prevzem bioloških odpadkov s prevzemnega mesta, ● prevzem ločeno zbranih frakcij, ● prevzem kosovnih odpadkov, ● razvrščanje pripeljanih odpadkov po vrstah in njihovo predajo v predelavo, ● prevzem nevarnih odpadkov, skladiščenje in predajo v predelavo, ● predajo preostanka odpadkov v obdelavo, ● obdelavo preostanka odpadkov in predajo pridobljenih frakcij v predelavo, ● delovanje podzemnih zbiralnic za zbiranje odpadkov, ● delovanje zbirnih stiskalnic za preostanek odpadkov.

Kako naročimo odvoz kosovnih odpadkov?

Prek posebne naročilnice, ki jo v elektronski (pdf) obliki najdete na naših spletiščih www.snaga.si in www.mojudpadki.si (rubrika 'naročanje in obrazci' oziroma 'naročila'). Če nimate dostopa do spleta, pokličite v naš center za pomoč in podporo uporabnikom in naročilnico vam bomo poslali po pošti.

Foto: Matjaž Štefanič

V obojestransko zadovoljstvo vas Snaga naproša, da dosledno ločujete odpadke, jih ne odlagate poleg zabojnikov, razen izjemoma v tipiziranih Snaginih vrečkah, in da poskrbite, da so pokrovi zabojnikov zaprti, okolica pa čista.

Obveznosti uporabnikov Snage

Uporabniki so dolžni ločevati odpadke

Občinski odloki o ravnanju z odpadki občanom nalagajo vključenost v sistem zbiranja in odvoza odpadkov, na Snagi pa so dolžni poskrbeti za vse uporabnike in preprečiti, da bi nekateri plačevali več, ker nekateri občani bodisi zaradi nepoznavanja bodisi načrtno ne izpolnjujejo svojih obveznosti.

Uporabniki so dolžni ločevati odpadke, saj je ena od njihovih obveznosti, da posamezno vrsto odpadka odložijo v ustrezen zabojnik. Med prepovedmi sta prepoved mešanja bioloških odpadkov z drugimi komunalnimi odpadki in prepoved odlaganja ločenih frakcij (papir, embalaža, steklo) v zabojnike za preostanek odpadkov.

Velikost zabojnikov za uporabnike določa Snaga, ki upošteva naslednje minimalne mesečne količine na osebo: 30 litrov za preostanek odpadkov, 60 litrov za embalažo, 20 litrov za papir, 10 litrov za steklo in 15 litrov za biološke odpadke. Poleg teh parametrov Snaga upošteva tudi pogostnost odvoza odpadkov pri posameznem uporabniku.

Prav tako je v domeni uporabnikov zagotavljanje prostora za postavitev zabojnikov. Izjema so zbiralnice (ekološki otoki), ki so na javnih površinah. Poleg tega Snaga ni dolžna ne pristojna za prevzemanje zabojnikov z dvorišč in drugih zasebnih površin, zato je obveznost uporabnikov, da na dan odvoza pripravijo ustrezne zabojnike na prevzemno mesto (to je praviloma najbližja javna površina, ki Snagi omogoča prevzem in odvoz odpadkov), in jih (ko jih Snagini zaposleni izpraznijo) sami pospravijo nazaj na zbirno mesto – če zbirno in prevzemno mesto nista na istem mestu.

Prav tako morajo uporabniki sami sporočiti vse spremembe, ki vplivajo na izvajanje in obračun storitve ravnanja z odpadki.

Če je zabojnik prenapolnjen ...

Zabojniki morajo biti vedno zaprti, njihova okolica pa urejena. Če bo Snaga ob praznjenju zabojnika ugotovila, da zaradi prenapoljenosti pokrov ni bil zaprt oziroma so bili odpadki odloženi kar poleg zabojnika, bo po predhodnem opozorilu in skladno z odlokom o zbiranju komunalnih odpadkov zabojnik zamenjala z večjim brez poprejšnjega soglasja uporabnika. Pri tem je treba upoštevati, da na ceno, ki jo uporabniki plačajo za Snagine storitve, vpliva tudi velikost oziroma prostornina zabojnika, tako da se s povečanjem prostornine zviša tudi znesek na položnici.

Snaga pa še opozarja, da uporabniki v večstanovanjskih stavbah pogosto zmanjšujejo prostornino zabojnikov, da bi plačevali manj, hkrati pa ne spremenijo svojih navad pri ločevanju in tako nimajo dovolj prostora za preostanek odpadkov. Zato se začnejo ob zabojnikih pojavljati vrečke in vreče z odpadki, posledica pa so nekatera neurejena in zasmetena zbirna mesta. Snaga ima sicer pravico dodati zabojnike, če presodi, da jih ni dovolj, vendar se dodatnih zabojnikov občani pogosto branijo, češ da je bil zabojnik prenapolnjen prvič, da k njim nosijo odpadke drugi in tako naprej.

Zamenjava večjih zabojnikov za manjše

Zamenjavo večjih zabojnikov za manjše so na Snagi trenutno ustavili. Izkušnje drugih slovenskih in evropskih komunalnih podjetij namreč kažejo, da se realne potrebe uporabnikov pokažejo šele po določenem času. Snaga želi, da se uporabniki najprej navadijo na tritedenski cikel odvoza preostanka odpadkov, zato uporabnike naproša, da morebitne zamenjave sporočite šele po 1. juniju, saj vmes prejetih zahtevkov ne bodo upoštevali.

Podzemne zbiralnice Biološki odpadki

Kaj se je z aprilom spremenilo za prebivalce v središču Ljubljane glede ravnanja z odpadki?

Spremenjen obračun za uporabnike podzemnih zbiralnic pomeni, da Snaga ravnanje z odpadki obračunava po dejanskem vnosu odpadkov v podzemne zabojnike. Kartice, ki jih uporabniki potrebujejo za odlaganje preostanka odpadkov in bioloških odpadkov, namreč beležijo število vnosov.

Kakšne so obračunske količine odpadkov za vnos v podzemne zbiralnice?

Obračunska količina za en vnos komunalnih odpadkov je 30 litrov, za en vnos bioodpadkov pa je 10 litrov. Na mesec obračunamo dejansko število vnosov komunalnih odpadkov in dejansko število vnosov bioodpadkov, vendar ne manj kot šest vnosov komunalnih odpadkov in štiri vnose bioodpadkov. Doslej so uporabniki podzemnih zbiralnic strošek ravnanja odpadkov plačevali na podlagi (fiktivne) prostornine zabojnika za zbiranje preostanka komunalnih odpadkov, ki so ga imeli do začetka uporabe podzemnih zbiralnic.

Na podlagi kakšnih izračunov oziroma podatkov je Snaga izračunala te minimalne količine?

Od vzpostavitve sistema zbiranja odpadkov v podzemnih zbiralnicah (od leta 2008) zbiramo podatke, in sicer: število vnosov na posamezno kartico, število vnosov na posamezen zabojnik, maso odpadkov, zbranih v podzemnih zabojnikih, število praznjenj posameznega podzemnega zabojnika ... Povprečne količine vnosa tako pri komunalnih odpadkih kot pri bioloških odpadkih so preračunane na podlagi podatkov o skupnem številu vnosov na podzemni zabojnik, količini odloženih odpadkov in številu praznjenj podzemnih zabojnikov za obdobje zadnjih dveh let. Na podlagi vseh teh podatkov smo preračunali in določili povprečno prostornino vnosa.

Zakaj Snaga določa minimalne količine odpadkov, če pa se na vsaki kartici beleži, koliko odpadkov kdo odloži?

Čeprav so doslej uporabniki podzemnih zbiralnic strošek ravnanja s komunalnimi odpadki plačevali neodvisno od števila vnosov, smo na območju podzemnih zbiralnic beležili prepuščanje odpadkov iz gospodinjstva ob podzemnih zbiralnicah (vreče, škatle itd. ob podzemnicah) in v koških, ki so nameščeni v parkih in po ulicah. Da bi se izognili povečevanju tako prepuščenih količin odpadkov in nastajanju črnih odlagalšč, smo določili plačilo minimalnih količin odpadkov.

Kako si lahko potem gospodinjstvo zniža strošek ravnanja z odpadki?

Z doslednim ločevanjem v gospodinjstvu in tudi tako, da v zbiralnice z enim vnosom ne nosi manj odpadkov, kot znaša obračunska prostornina enega vnosa.

Zakaj je ločevanje bioloških odpadkov obvezno?

Država je z Uredbo o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom predpisala ločeno zbiranje bioloških odpadkov. To je obvezno od julija 2011, poteka pa bodisi s kompostiranjem v hišnem kompostniku bodisi z odlaganjem v rjave zabojnike. Stanovalci večstanovanjskih objektov so avtomatično vključeni v sistem rednega ločenega zbiranja in odvoza bioodpadkov, uporabniki, ki živijo v individualnih hišah, pa imajo možnost izbire.

Ali je za neločevanje bioodpadkov predvidena kakšna kazen?

Občinski odlok o zbiranju komunalnih odpadkov prepoveduje mešanje bioloških odpadkov z drugimi komunalnimi odpadki, kazen za kršitev pa znaša 200 evrov.

Zakaj Snaga uvaja ločen obračun bioodpadkov?

Snaga bo storitev zbiranja bioloških odpadkov začela obračunavati ločeno v skladu z nacionalno zakonodajo. Uredba o cenah med drugim določa, da se znotraj javne službe ločeno oblikuje cena za zbiranje biološko razgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada. Obračun te storitve je odvisen od velikosti in števila zabojnikov za bioodpadke ter od povprečnega mesečnega števila odvozov.

Kako pogosto Snaga prazni rjave zabojnike?

Biološke odpadke v MOL odvažamo enkrat na teden, pozimi pa vsakih 14 dni.

Ali si uporabniki na samostojnih zbirnih mestih lahko s sosedi delijo zabojnik za bioodpadke?

Če ima uporabnik sicer svoja zabojnika za preostanek odpadkov in embalažo, skupen zabojnik za biološke odpadke ni mogoč. Razlogi so systemske in tehnične narave, seveda pa si lahko sosedje uredijo skupno zbirno mesto in si delijo vse zabojnike.

Ali bi lahko zabojnik za bio odpadke uporabljali zgolj v poletnih mesecih, ko je tovrstnih odpadkov največ?

Sezonsko prijavljanje in odjavljanje zabojnika ni mogoče.

Kako odlagamo biološke odpadke?

Najbolje je, da biološke odpadke zbiramo v papirnatih, biorazgradljivih polietilenskih ali pa biorazgradljivih vrečkah iz koruznega (ali drugega rastlinskega) škroba. Ker pod vplivom toplote in svetlobe 100-odstotno razpadejo, odpadke lahko v rjav zabojnik odvržemo skupaj z vrečko. Papirnatih vrečke so brezplačno na voljo v Sparovih trgovinah (do brezplačne vrečke za biološke odpadke ste upravičeni ob vsakem nakupu), različne olupke, jajčne lupine, čajne vrečke ipd. pa lahko v zabojnik odložite zavite v časopisni papir. Listje, plevel in druge vrtno odpadke odložimo kar neposredno v rjav zabojnik.

Jedilno olje, ki smo ga uporabili za cvrtje, jedilno mast ipd. zbiramo v posebni posodi, ki jo oddamo v zbirnem centru.

Cevko se predstavi

Dr. Brigita Jamnik, JP VO-KA

Kdo je Cevko, prav gotovo že veste. Če pa res še niste slišali zanj, je skrajni čas, da se srečate z njim in izveste, kdo je in s čim se ukvarja. Z nami je že dve leti in je priljubljen sodelavec, saj je na svoja ramena prevzel odgovorno nalogo: otrokom in mladim želi približati vodo, njen pomen za naše zdravo življenje, zakaj jo je treba varovati in kako lahko k temu pripomorejo, pa čeprav še niso odrasli. Dandanes pa otroci nemalokrat učijo tudi starše ter dedke in babice, zato Cevko posredno nagovarja tudi odrasle. Kdo je torej Cevko?

Maskota ljubljanskega vodovoda in kanalizacije

Cevko je maskota ljubljanskega vodovoda in kanalizacije. Predstavlja modro vodovodno ali rjavo kanalizacijsko cev, na njegovi glavi pa iz cevi hudomušno pljuska voda, a kljub temu nismo nikoli mokri, če mu sežemo v roke. Vedno je nasmejan ter dobre volje in ima veliko željo, posredovati drugim vse, kar ve o vodi. O vodi ve veliko. Zelo rad obišče otroke v vrtcih in šolah, če pa je priložnost, se zglašuje še na kakšni drugi prireditvi. Še posebej z veseljem se udeležuje dogodkov, katerih tema je okolje in voda, naš bogat naravni vir, in kamor so vabljeni tudi otroci. Njegove podobe pa ne opazijo samo otroci. S svojo dobrovoljno cevkasto osebnostjo zbudi pozornost celo pri posameznikih, za katere velja, da se vsakodnevno ukvarjajo s prepomembnimi zadevami, da bi opazili delo maskote. Cevka je težko spregledati. Skratka, Cevko je mojster svojega poklica.

Zdaj pa dovolite še nekaj resnejših besed o Cevku.

Dolgujemo odgovor na vprašanje, zakaj smo se v JP VO-KA odločili za maskoto in kaj nam novega prinaša delo z njo. Upravljalci vodovodnih sistemov nagovarjamo naše uporabnike s tradicionalno zahtevnimi temami: zakaj je treba varovati vodne vire, kako voda prispeje do naših domov, kakšno vodo pijemo, kako poteka priključitev na vodovodni sistem, kako je sestavljena cena vode? To so vsebine, ki so našim uporabnikom običajno tuje. Z njimi se spopadejo le izjemoma, ko je kaj narobe, vsakodnevno pa se s temi vprašanji ne ukvarjajo in tudi prav je tako. A za strokovno zahtevnimi temami se skrivajo poučne vsebine,

ki uporabnikom pomagajo razumeti dogodke, ki bi jim sicer ostali nerazumljivi in ki morda celo po nepotrebnem sprožajo slabo voljo. Uporabniki z več znanja in informacijami si lahko ustvarijo svoje mnenje, znajo poiskati nove informacije, če jih potrebujejo, najpomembneje pa je, da se v določeni situaciji pravilno odločijo. Odraslim uporabnikom namenjamo informacije še v klasični obliki, otrokom in mladostnikom pa tudi zahtevnejše vsebine približuje Cevko. In ker Cevko uči, da je treba občasno očistiti ali zamenjati mrežice na pipah, otroci to vedo in verjemite, da bo marsikdo od njih to vedel tudi čez leta ali vsaj razumel, zakaj je to potrebno. Mimogrede, kdaj ste nazadnje zamenjali mrežice na pipi?

Kaj dela Cevko?

Cevko ima čisto svoje spletno mesto, produkt sodelovanja z agencijo ENKI, na katerem se vedno kaj dogaja. Strokovna javnost je s podelitvijo nagrade Netko za Cevkovo spletno mesto v kategoriji najbolj prijazne spletne vsebine za otroke sporočila, da smo izbrali pravo pot. Zaposleni v vrtcih in šolah so nas že pred leti, ko smo do otrok pristopali le s tiskanimi gradivi, spodbujali, da ustvarimo sodobnejše in za otroke privlačnejše okoljske vsebine. Zdaj nam priznavajo, da smo naredili dobro delo. Ob vstopu na spletno stran otroke pozdravi »vodni krog«, otroci se s srečajo z zanimivostmi o vodi, najdejo navodila za eksperimente z vodo, izvedo, kako voda potuje po urbanem krogu vode v Ljubljani, Cevko pa na spletu otroke vabi tudi k igrici »Vodni stražarji«. Ker imajo otroci računalniških igrice že preveč, smo rahlo nezadovoljstvo staršev nad njimi umilili s poučnim sporočilom igrice: Voranc

in Karolina lovita vodne kapljice, da se ne bi po nepotrebnem izgubile. In od kje ustvarjalcem igrice tako dandanes nevsakdanji imeni? Poudarka na imenih sta dovolj zgovorna.

Otroci se z množico vsebin o vodi že srečajo v vzgojnem in izobraževalnem procesu, a vsebine, ki se v ponovijo na nekoliko drugačen način in z vidika otrok ne spadajo med obvezne šolske vsebine, zanje sploh niso dolgočasne in njihovo znanje le utrdijo. Zato smo se odločili za Cevkove delavnice. Na Cevkovih delavnicah, ki potekajo v vrtcih in šolah, je prisotna maskota, modri Cevko, otroci pa s Cevkovo pomočnico, ki delavnico vodi, razpravljajo o vodi kot odrasli, spoznavajo Cevkova pravila, odkrivajo resnice in mite, Cevka narišejo, se naučijo Cevkove zaobljube in se vzporedno učijo. Od marca do maja bo Cevko še posebej delaven, saj bo izvedel okrog 20 delavnic, a bi jih še več, če bi mu čas dopuščal. Likovni izdelki, nastali na delavnicah, so objavljeni na Cevkovi spletni strani v galeriji Cevkovih vtisov. Med likovnimi izdelki bodo obiskovalci spletne strani v maju izbrali najboljšega.

Na Cevka otroci lahko naslovijo kakšno vprašanje in Cevko se vedno potrudi, da z odgovorom pohiti. Včasih so vprašanja tudi za Cevka, ki sicer veliko ve, kar težka, saj otroke zanima prav vse. Če je potrebno, se Cevko prelevi v matematika, naravoslovca, družboslovca ali humanista. Cevko se od otrok na spletni strani poslovi s svojim značilnim »Mahaaaaaam«, a za zelo kratek čas, saj se z novicami pogosto oglasi. Vabimo vas, da Cevka obiščete v Cevkovem mestu na naslovu www.cevko.si, v primeru, da bi želeli Cevka povabiti v vrtce ali šolo, pa nam pišite na voka@vo-ka.si. Cevko bo prišel na obisk, če mu bo le urnik dopuščal.

Zabavni kvintet na Tromostovju

Nagrajena fotografija Jurija Žagarja

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Jurij Žagar
Nagrajena fotografija.

Ljubljanske ulice, trge, parke, rečna obrežja, tudi plovila na Ljubljanici vizualno in zvočno zelo popestrijo različni ulični muzikantje z vseh vetrov sveta. In to iz domačih logov ter gostje iz bolj ali manj oddaljenih dežel. Meščane in radovedne turiste prijetno zabavajo tudi spretni cirkusanti, skrivnostni čarodeji, radoživi folkloristi, performerji, raperji, očarljivo poslikane negibne figure, nedeljski slikarji, a najpogosteje pevci, pospremljeni z različnimi glasbenimi inštrumenti. Njihovo najpomembnejše prizorišče je pod vedrim nebom na Prešernovem trgu in Čopovi ulici, kjer je največji mimohod pešcev. Naravni glasovi in zvoki glasbil prijetno odmevajo po Stari Ljubljani; vsekakor prijetnejše od prehudo ojačanih elektronskih naprav megazabav. Ob pouličnih nastopih se ljudje za hip ustavijo, prisluhnejo ljudski glasbi, serenadi, šansonu ali celo opernemu spevu. Uspešnim glasbenikom poslušalci navdušeno zaploskajo in v priložnostno pokrivalo spustijo vsaj nekaj kovancev. V zagnanem mimohodu se pojavi tudi kakšen zlikan in okravaten poslovnež, ki pa si redko vzame čas za poslušanje; kar urno odkoraka naprej, kajti v njegovi glavi se pretežno vrtila finančna rapsodija, pospremljena z borznimi trobili.

Jure Žagar, avtor nagrajene črno-bele fotografije, je v objektiv ujel pevsko-instrumentalni kvintet pred Tromostovjem. Gre za soliden dokumentarni posnetek, ki predstavlja ansambel, peterico krepkih temnopoltih mož, ki z ubranim petjem in muziciranjem osvaja mimoidočo publiko. Kompozicija posnetka je uravnotežena, primerno kontrastna in izrazno prepričljiva. Že sam pogled na motiv nam pričara prijetno glasbeno doživetje. Avtor Žagar obvlada različne vrste fotografije, med številnimi poslanimi posnetki je odlična abstrahirana rešitev, ki prikazuje posrečeno sintezo memorialne arhitekture in golih krošenj na pokopališču Žale.

Nagrajencu so se najbolj približali naslednji avtorji: Daniel Homšak z razgibanim motivom opuščene železne konstrukcije v gozdu nad Tivolijem, nedaleč od

propadlega hotela Bellevue; Rožle Papler s slikovitim prizorom na nabrežju Ljubljane; Matevž Gradišek z neutrudnim plezalcem na dva kamnita stebra za Frančiškansko cerkvijo in Samo Laharnar s prefinjeno zimsko veduto, posneto z mostu na Livadi. Tudi drugi snemalci so poslali zanimive motive: Tone Hrovat izredno slikovite abstraktne odseve arhitekture na gladini Ljubljane; Tina Koren razgibano podobo elektrificirane Slovenske ceste s Kamniškimi Alpami v ozadju; Jan Križaj veličastne nočne mestne vedute; Roman Zrnc prepričljiv kip pesnika Kocbeka v parku Tivoli in romantični zimski drevored ter Damjan Končar shrlljiv motiv dveh kovanih zmajev blizu Čevljarskega mostu. Tjašo Janovljak so pritegnile spomladanska rast in marljive čebele v parku Tivoli in Andreja Zavašnika Tromostovje v snežnem metežu.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 20. maja 2013 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.Ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridruže pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Ljubljanski vestnik

Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič v Stožicah počastil dan upora in 72-letnico ustanovitve OF

Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič, ki praznuje 40-letnico delovanja, je s koncertom v Stožicah oznanjal, da »je upor vrednota. In naša pravica. Mi smo tu! In se upiramo: izkoriščanju, bogatenju peščice, korupciji in klientelizmu, vsakršni obliki diskriminacije, sprevačanju zgodovine NOB, večanju ideoloških razlik... Želimo biti dostojanstveni, ne glede na našo politično, spolno ali versko usmerjenost. Zahtevamo pošteno in pravično družbo. Ker želimo živeti od svojega dela; ker nam ni vseeno, da starejši komaj shajajo s svojimi pokojninami, mladi pa sploh nimajo priložnosti, da bi dobili delo...«

Pomembno je, da v naša prizadevanja povežemo vse generacije. Kajti le če bomo enotni, če bomo dojemljivi za stisko drugega in če bomo znali biti solidarni, bomo kaj dosegli. Zato je treba preseči delitve in si skupaj prizadevati za bolj humano družbo.

Upremo se lahko dostojanstveno – s pesmijo. 27. aprila so v Stožicah dvignili svoj glas: **Za svobodo, za kruh!** Naslov so si sposodili iz pesmi *Jutri gremo v napad*; ideja za besedilo se je Mateju Boru porodila pozimi leta 1941; istega leta, kot se je le nekaj mesecev kasneje v Ljubljani rodila Osvobodilna fronta. A če so tedaj, pred 72 leti, za svobodo in za kruh partizani odhajali v napad s puško na rami, se danes za te iste vrednote borimo tudi s pesmijo. Nastopili so še: ● Partizanski pevski zbor Ljubljana, ● članice ŽPZ Kombinat, ● Vlado Kreslin, ● Drago Mislej Mef, ● Iztok Mlakar, ● Zoran Predin, ● Boris Kobal, ● Gojmir Lešnjak Gojc, ● Kraški ovčarji, ● Dirty Fingers, ● Freakwaves, ● Zaklonišče prepeva, ● Slovenski taborniki v Italiji - Rod modrega vala, ● Darko Nikolovski, ● Buldogi in ● Ksenija Jus.

Povabilo v vojašnico Edvarda Peperka

Ljubitelji vojaške opreme, adrenalinski in taktični odvisneži, ljubitelji kulture, otroci in mladina VABLJENI v VOJAŠNICO EDVARDA PEPERKA v soboto, 11. maja med 10. in 18. uro. Preživite dan s pripadniki Slovenske vojske, ZANIMIVO BO! Več na www.slovenskavojska.si.

Borci vnovič povzdignili svoj glas

Jože Čurin

Začetek leta je čas za pregled in ocenjevanje dosedanjega dela ter sprejem planskih dokumentov za prihodnje obdobje. To so opravili na svoji redni letni skupščini minuli mesec tudi delegati MO Zveze združenj borcev za vrednote NOB Ljubljana. Skupščine so se poleg predstavnikov krovne borčevske organizacije udeležili še predstavniki veteranskih in sorodnih organizacij, zbrane pa je pozdravil in nagovoril tudi župan **Zoran Jankovič**. Dolgoletni predsednik MO ZZB NOB Ljubljana **Janko Heberle** je uvodoma navzoče med drugim seznanil s problemi in negativnimi pojavi, ki otežujejo delo borčevske organizacije. Nekdanje borce je prizadevalo lansko zmanjšanje pokojnin in ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, nerazumljive ukinitve nekaterih državnih praznikov, kot je denimo dan upora proti okupatorju, in pa skrajni ukrep ob prazniku osamosvojitve, ko nekdanji borci niso smeli s svojimi prapori na prireditveni prostor. Kljub pritiskom desnice se je število članstva povečalo za dobre 3 odstotka, kar sicer ni veliko, je pa v zdajšnjih razmerah ugodno.

Na področju delovanja v prihodnjem obdobju bodo člani še naprej aktivni pri uresničevanju svojih programskih aktivnosti, zlasti pri sodelovanju z osnovnimi šolami, sorodnimi in veteranskimi organizacijami, pripravah in sodelovanjih na vsakoletnih spominskih srečanjih. Zavzemali se bodo za ohranjanje zakonsko varovanih pravic vojnih veteranov, žrtev vojnega nasilja. Še naprej si bodo prizadevali, da borčevska organizacija pridobi status organizacije javnega značaja in da se uredi lastniško razmerje v Banjolah na Hrvaškem.

V okviru praznika ČS Center oktobra pripravljajo zgodovinsko uro o NOB za učence 9. razreda osnovnih šol. Poleg tega bodo še posebno skrb namenili ohranjanju spomenikov kot kulturne dediščine in zdravstvenemu ter socialnemu varstvu svojih članov. Ob koncu razprav so sprejeli tudi sklepa, da se vojaški gimnaziji spet vrne ime Franca Rozmana Staneta in da bo 27. april vnovič državni praznik – dan upora proti okupatorju. Leto bo imelo tudi nekaj pomembnejših jubilejev iz časa druge svetovne vojne, pri čemer bo tvorno sodeloval tudi MO ZZB NOB Ljubljana s svojimi krajevnimi in območnimi organizacijami.

Obvestilo tujcem: po novem kartična oblika dovoljenja za stalno prebivanje

Z novim Zakonom o tujcih (Uradni list RS št. 50/2011 in 57/2011 - popr.) je bila uvedena kartična oblika dovoljenja za stalno prebivanje. Po Zakonu o tujcih se dovoljenja za stalno prebivanje, ki so bila izdana po prejšnjem zakonu, uporabljajo še do 18. 5. 2013, potem pa ga mora tujec zamenjati za samostojno listino v kartični obliki.

Glede na navedeno Ministrstvo za notranje zadeve poziva vse tujce, ki dovoljenja za stalno prebivanje v obliki nalepke v potnem listu še niste zamenjali za dovoljenje za stalno prebivanje v obliki kartice, da to storite čim prej, **najpozneje pa do 18. 5. 2013**. S tem se boste izognili morebitnim nevednostim pri dokazovanju svojega statusa in uveljavljanju pravic, ki iz vašega statusa izhajajo, vključno z nemotenim potovanjem izven Republike Slovenije, zmanjšali pa boste tudi možnost ponarejanja listine. - Dovoljenje za stalno prebivanje lahko zamenjate pri upravni enoti, na območju katere prebivate.

Darko Brelek že tretjič predsednik EFA

Darko Brelek, direktor in umetniški vodja Festivala Ljubljana, je že tretjič postal predsednik Evropskega združenja festivalov EFA. Tako so soglasno sklenili predstavniki 110 festivalov in festivalskih združenj iz 44 držav na letni generalni skupščini, ki je med 18. in 21. aprilom potekala v Granadi v Španiji.

Plečnikova odličja za leto 2013

Plečnikova odličja, ki jih razpisuje Sklad arhitekta Jožeta Plečnika, so osrednje javno priznanje slovenskim avtorjem za vrhunske stvaritve na področju arhitekture, urbanizma, krajinske arhitekture ali notranje opreme, nastale v zadnjih petih letih v Sloveniji ali v tujini. Plečnikovo nagrado za leto 2013 so prejeli avtorji: Matija Bevk, Vasa J. Perovič, Aljoša Dekleva, Tina Gregorič, Rok Oman, Špela

Videčnik, Jurij Sadar, Boštjan Vuga za Kulturno središče evropskih vesoljskih tehnologij KSEVT v Vitanju, Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo Vojko Pavčič za Kulturno in upravno središče Sv. Jurij ob Ščavnici, Plečnikovo medaljo za aktualno realizacijo Uroš Lobnik in Andreja Podlipnik za Večnamenski center Rinka, center za trajnostni razvoj Solčavskega, Solčava, Plečnikovo medaljo za prispevek k bogatitvi arhitekturne kulture so prejele članice strokovnega sveta Arhitektura in otroci ZAPS (Špela Kuhar, Polona Filipič, Lenka Kavčič, Tanja Maljevac, Ana Struna Bregar, Barbara Viki Šubic) za projekt Arhitektura in otroci, Študentsko Plečnikovo priznanje pa Miloš Kosec za diplomsko delo na Fakulteti za arhitekturo UL: Ruševina kot arhitekturni objekt. Nagrade sta na slovesnosti v Narodni galeriji podelila podžupan Aleš Čerin in predsednik žirije Rok Žnidaršič.

Kako umiriti um? Živeti v harmoniji s seboj in drugimi

Holozofsko društvo Slovenije 14. maja 2013 ob 19.30 uri pripravlja predavanje *Kako umiriti um? Živeti v harmoniji s seboj in drugimi*. Predavanje bo v Kavarni Slamič na Kersnikovi ulici 1 v Ljubljani. Gost večera bo zdravnik (vaidja) Nithi Subramaniam, štirinajsti v generaciji ajurvedskih in siddha zdravnikov. Ajurveda, siddha medicina, je najstarejša znana medicina na svetu, znanost in umetnost o življenju in izhaja iz Indije.

Um je orodje in deluje v skladu z vtisi iz preteklosti, ki so shranjeni v njem, nima pa lastne zavesti in razumevanja. Um ne razmišlja o tem, kakšne bodo posledice. Trenutno je um tisti, ki nas obvladuje, je kot avto, ki brez voznika drvi s polno hitrostjo. Vendar obstaja možnost, da svoj um obvladamo in umirimo. Ko ponudimo umu nekaj, kar je veliko privlačnejše od užitek, v katerih uživa zdaj, bo um postal miren. Da bi bili srečni in zadovoljni in bi lahko živeli v harmoniji s seboj in z ljudmi okrog sebe, moramo um očistiti negativnih vtisov in mu dati mesto, ki mu pripada. Tako bomo postali neodvisni in svobodni. - To je prvo v ciklusu predavanj. Vstop prost. Informacije: 040 171 878.

Film o Brunu Gröningu

Krog prijatelj Bruna Gröninga vabi na projekcijo dokumentarnega filma *Fenomen Bruno Gröning*, ki prikazuje delovanje

znamenitega zdravilca po drugi svetovni vojni in njegov sistem duhovne preнове človeka in planeta. Film bo na ogled maja od 14. do 19.30 ure (z dvema odmoroma) v dvorani H ali J M Hotela na Derčevi 4 v Ljubljani. Vstopnico lahko rezervirate po telefonu 041/ 111 128. Vstop prost.

Vpis na Zdravilsko akademijo

Inštitut Bion pričenja **17. in 18. maja** dveletno šolanje na Zdravilski akademiji iz specialnih strokovnih predmetov različnih smeri: ajurvede, aroma terapije, bioresonance, eliksirja, vibracijskega zdravljenja (Infopatije), zeliščarstva. Predavatelji so izkušeni zdravilci, profesorji in zdravniki. Ob uspešnem zaključku vseh modulov usposabljanje omogoča legalno delo zdravilca določene usmeritve. Prijave: tajnistvo@zmedin.si, **tel.: 01/513-11-46.**

Več informacij na www.zdravilskakademija.si

7. Mednarodni festival Igraj se z mano

Konec maja se bo ljubljanski Prešernov trg prelevil v veliko igralnico na prostem. Kar dva odra bodo zasedli otroci in mladi z vseh koncev Slovenije, ki bodo s plesom, petjem, glasbo in gledališkimi nastopi pokazali svojo ustvarjalnost in domišljijo. Čaka nas plesni nastop študentov invalidov, predstava Pika Nogavička, muzikal Sneguljčica in 7 palčkov, plesna telovadba in še in še. Ob odru bo program še bolj pester: preizkusite se lahko v izdelovanju nakita, igrivi košarki in vodnih norčijah, potujte v časovnem stroju, rišite pisano mesto, obiščite Kinobalon ... Rajanju se bo pridružil tudi klovn Jaka.

Festival bo potekal od torka, 28. maja, do četrta, 30. maja, od 9.00 do 13.00, v petek, 31. maja, pa med 9.00 in 13.00 ter 17.00 in 22.00. Za večerno zabavo bodo vsak dan od 20.00 dalje skrbeli Adedeji Adetayo z afriškimi ritmi, Timotej Kotnik in Colored Minds, Zlatko in drugi.

Mednarodni festival *Igraj se z mano* poteka v organizaciji Zavoda za usposabljanje Janeza Levca in Društva za kulturo inkluzije. Namen festivala je vključevanje oseb s posebnimi potrebami v širšo družbo in preseganje stereotipov, ki o njih ustvarjajo mit o nesposobnosti in drugačnosti, namesto da bi prepoznavali njihove kvalitete in jih sprejeli kot sebi podobne. Na festival so zato vabljeni prav vsi, tisti najmanjši, ki se igrate vsak dan, in tisti malo večji, ki ste morda že pozabili, kakšno povezovalno moč ima igra. - Vstopnine ni.

Več na www.igrayszmano.eu

Mladost za vedno

Žiga Černe

Čeprav se je tudi pri rekreaciji dobro držati načela, naj »ne čakamo na maj«, smo, hočemo ali nočemo, že zakorakali vanj. In če še niste med že prepričanimi, je maj spet priložnost, da vas prepričamo. Z naravo se v tem mesecu dokončno prebudijo tudi naša telesa in čustva, kar je dobra kombinacija za začetek rednega ukvarjanja s športom. Redno seveda pomeni ves čas, vsaj trikrat na teden po dve uri gibanja, še bolje pa kar vsak dan po najmanj pol ure povečanega srčnega utripa in znojenja. Za začetek previdno, pozneje pa lahko tudi intenzivneje, ampak vedno po pameti. Zato nikar ne precenite svojih sposobnosti ob morebitni udeležbi na kateri izmed prireditve, saj vas lahko drago stane.

Čisto brez rezerve lahko popolni začetniki pridejo na enega izmed štirih preizkusov hoje na dva kilometra, ki jih pripravljajo ljubljanski zdravstveni domovi: 13. maja boste lastno kondicijo merili popoldne pri Fužinskem gradu, 15. maja na PST-ju ob Brdnikovi in v Športnem parku Polje ter 16. maja pri Koseškem bajerju. Informacije: www.cindi-slovenija.net.

Tradicija, množičnost, sproščenost in vsaj še druženje generacij so značilnosti že 57. Pohoda ob žici, ki bo letos potekal od obletnice zmagovitega 9. maja, do sobote, 11. maja, njegov program pa že klasičen. Informacije: www.pohod.si.

Le malo bolj utrjeni pohodniki pa se v soboto, 18. maja zvečer, lahko udeležijo nočnega pohoda s Hrušice pod Golovcem na Orle in nazaj. Start hoje bo ob sončnem zahodu izpred kulturnega doma, hoje z lastnimi svetilkami gor in dol pa za tri ure. Informacije: 040/274-788. Tekočem se poleg že omenjenega Teka trojk ta mesec obeta še več delavnic piljenja teka dr. Braneta Škofa in Urbana Praprotnika, zanimiv pa bo tudi Študentski tek na Ljubljanski grad s Prešernovega trga, ki ga 13. maja zvečer pripravljajo študenti ljubljanske univerze. Informacije: www.sousport.si.

Kolesarsko vzdušje bo proti koncu meseca vedno bolj v znamenju bližajočega se Maratona Franja (www.franja.org). Začela se je redna vadba cestnega kolesarjenja z Gorazdom Penkom in Andrejem Hauptmanom (www.radenska-kdzivljenje.si), zanimiv bo tradicionalen izlet na Vinsko vigred z Rakovnika v Metliko (www.drustvo-franek.si), ki bo 18. maja, istega dne in še en teden kasneje bo priložnost za preizkus kolesarske vzdržljivosti na zahtevnih Brevetih (www.randonneurs.si) v dolžinah 407 in 309 kilometrov, od 24. do 26. maja pa se bo Ljubljana odela čisto kolesarsko, saj se obeta že drugi Kolesarski festival (najavo pogledjte v nadaljevanju), na voljo pa bosta tudi dve delavnici in izleta z gorskimi kolesi (www.mtbstudio.si). - Uživate v mladosti in gibanju v naravi!

S kolesom se daleč pride – še posebej v mestu!

Po uspešnem poskusu v lanskem letu bo za popularizacijo kolesarjenja tudi letos poskrbel Kolesarski festival, ki bo potekal od 24. do 26. maja. Prvi dan bo v Mestnem muzeju Ljubljana potekal seminar na temo kolesarjem prijazne infrastrukture v mestih ter zmanjševanja konfliktov med kolesarji in pešci, pripravili pa bodo še kolesarski ogled Plečnikove dediščine in kolesarski kino. Na nekdanji dan mladosti bodo na Kongresnem trgu postavljene stojnice vladnih in nevladnih organizacij, koles in kolesarske opreme, kolesarskih servisov, ponudnikov kolesarske rekreacije in turizma ... Na istem mestu pa bodo pripravili parade kolesarjev starodobnikov in kolesarskih kuhinj, zložljivih, električnih, transportnih, umetniških in lezikoles, delavnice popravil in reciklaže koles, kolesarsko lutkovno gledališče, prvič pa bo na ogled tudi revija kolesarske mode. Kolesarsko soboto bo pripravil tudi Val 202. Nedelja bo bolj razgibana, saj vas bodo povabili na vodeno doživljajsko kolesarjenje po Ljubljanskem barju, z ogledom kolesarske zbirke v Tehničnem muzeju v Bistri. Informacije: www.rec-lj.si.

Začetek redne vadbe teka

Skupaj z veliko večino programov rekreacije, ki jih v letošnjem letu podpira tudi Mestna občina Ljubljana, se je že sredi aprila začela tudi vadba teka za začetnike in nadaljevalce. Med številnimi skupinami in vaditelji, ki ponujajo tako vadbo, pa lahko res zaupate le nekaterim. Mednje sodi tudi Akademsko atletsko društvo Slovan, kjer boste vadili pod strokovnim nadzorom dr. Braneta Škofa. Med popoldansko-večerne programe sodijo splošni, začetniški, maratonski ter dijaški oziroma študentski program redne vadbe, če pa imate več prostega časa in volje že zjutraj ali dopoldne, se jih pridružite na trim vadbi. Ker je program sofinanciran s strani Mestne občine Ljubljana in Fundacije za šport, so pogoji za udeležbo seveda ugodnejši. Na nacionalnem nivoju pa je program vključen tudi v novo akcijo spodbujanja prebivalstva Razgibajmo se. Informacije: www.tek.si.

Zbiramo podatke ljubljanski športni ponudbi

Del nacionalne akcije Razgibajmo se je tudi povečanje dostopnosti do informacij o programih športa, v katere se lahko vključijo prebivalstvo. Tak ukrep je izrednega pomena tudi za Ljubljano in Ljubljančane, zato ga podpirata tudi Mestna občina Ljubljana in glasilo Ljubljana. V naši septembrski številki bomo objavili podatke o takih in drugačnih športnih programih po četrtih skupnostih, zato za sodelovanje prosimo organizatorje, da vpišejo ali sporočijo podatke o lastni ponudbi in si zagotovijo brezplačno predstavitev ciljnim skupinam. Klube, društva, podjetja in posameznike vabimo, da nam osnovne

Foto: Nik Rovani

Letošnji kolesarski festival v Ljubljani bo potekal od 24. do 26. maja.

podatke o ponudbi sporočijo do 1. junija. Podrobnosti so na www.rekreacija.si in na www.szlj.si, z zbiranjem pa začnemo ZDA! Informacije: 041 537 097, info@rekreacija.si.

GRemo na festival!

Pokriti poletni avditorij GR, 23. maj–24. avgust 2013

Ljubljana postaja bogatejša za nov festival Glasbeni polet poletja, ki se bo odvijal v pokritem poletnem avditoriju Gospodarskega razstavišča.

Festival bo v četrtek, 23. maja 2013, odprl svetovno znani španski operni pevec Jose Carreras, ki je za ljubljanski koncert svojim oboževalcem napisal osebno sporočilo: »Povedati vam moram, da enostavno obožujem tukajšnje občinstvo, že na prejšnjih koncertih sem začutil posebno vez. V veliko čast mi je, da lahko ponovno nastopim za vas!« Carreras je program pripravil posebej za koncert v Ljubljani. Na odru se bo na festivalu do konca avgusta zvrstilo še veliko zanimivih imen: Oliver Dragojevič, Željko Joksimović, premierno bo Slovenijo obiskal Vlado Georgijev. Znameniti festival Guča se bo za en dan preselil v Ljubljano; nastopil bo orkester 100 najboljših trubačev. Kubansko vzdušje bo pričarala skupina iz Havanne Sierra Maestre, iz Avstralije pa bo prišla skupina ACCA/DACCA (cover band AC/DC). Na svoj račun bodo prišli tudi oboževalci elektronske glasbe na poletni zabavi Deejay Time Spektakel & Nicky Romero. V okviru festivala bo tudi operni spektakel Carmina Burana in plesna predstava Kozaki. Obeta se še večer narodno-zabavne glasbe Petkova pumpa. Ljubitelji gladiatorske arene pa bodo lahko obiskali WFC turnir.

Novo pokrito prizorišče, postavljeno v zadnjem delu GR, bo največji začasni montažni objekt v Sloveniji doslej, širok 30 oz. 40 in dolg 75 metrov. Tloris pokrite površine meri 2.650 kvadratnih metrov. Poletni avditorij bo prava osvežitev za vroče ljubljanske večere. Moderno zasnovano prizorišče bo sestavljeno iz vrhunskega velikega odra, parterja, tribune in posebnega VIP dela, ki bo poskrbel za enkratno koncertno izkušnjo.

Organizatorji festivala Glasbeni polet poletja so AMC Studio, Expo biro in Gospodarsko razstavišče.

Več o festivalu: www.gr-sejem.si/gremo-na-festival

Kurilna sezona

Matjaž Valenčič,
energetski svetovalec

Kurilna sezona je del leta, ko stanovanja ogrevamo. Uradno se začne po treh hladnih jesenskih dnevih, ko je zunanja temperatura zraka tri zaporedne večere nižja od 12 °C. Konča se spomladi, ko je zunanja temperatura zraka v treh zaporednih večerih višja od 12 °C. Trajanje kurilne sezone je število dni med začetkom in koncem kurilne sezone. V enostanovanjski hiši se stanovanjci sami odločijo, kdaj bodo začeli in prenehali ogrevati, v večstanovanjski pa odloča večina stanovalcev ali upravnik, običajno glede na uradno trajanje kurilne sezone. Dobavitelji energije so veseli, če imajo stanovanjci željo po višjem standardu ogrevanja in daljši kurilni sezoni, so pa tudi stroški ogrevanja temu primerno večji.

V Ljubljani traja povprečna kurilna sezona 234 dni, začne se 1. 10. in konča 22. 5. naslednje leto. Vendar je začetek in konec kurilne sezone odvisen od vremenskih razmer, ki so vsako leto drugačne. Kurilna sezona 2011/2012 je trajala 201 dan od 10. 10. 2011 do 27. 4. 2012, leto prej pa je bila dober mesec daljša, 233 dni od 21. 9. 2010 do 11. 5. 2011. V zadnjih 50 letih je bila najdaljša kurilna sezona leta 1975, in sicer 257 dni, najkrajša pa leta 2007, in sicer 183 dni.

Poleg dolžine kurilne sezone je pomemben podatek tudi zunanja temperatura, bolj ko je zunaj hladno, bolj je potrebno ogrevati. Energija, ki jo porabimo za ogrevanje, je odvisna od toplotne zaščite stavbe in od vremenskih razmer, zlasti od razlike med srednjo zunanjo temperaturo zraka in temperaturo v stavbi ter od intenzivnosti sončnega sevanja. Energijo za ogrevanje ocenimo z vrednostjo temperaturnega primanjkljaja oz. stopinjskih dni. Stopinjski dnevi so vsota temperaturnih primanjkljajev oz. razlik med zunanjo temperaturo in temperaturo v stavbi. Dobimo jih tako, da v kurilni sezoni vsak dan beležimo dnevni temperaturni primanjkljaj, ob koncu sezone pa vse seštejemo. Zanimivo je, da stopinjski dnevi niso odvisni od trajanja kurilne sezone, recimo lansko leto je bila vrednost stopinjskih dni 2954, leto prej, ko je bila kurilna sezona dober mesec daljša, pa samo 2862. Za oceno rabe energije in primerjavo glede na prehodna leta je potrebno poznati stopinjske dneve. Podatke o teh za vse večje kraje v Sloveniji dobite na spletnih straneh ARSO. Tam sem zbral tudi podatke za ta sestavek.

Najhladnejše leto je bilo 1973 s 3.584 stopinjskimi dnevi, najtoplejše pa leto 2007 z 2146 stopinjskimi dnevi. Ravno število izražena vrednost temperaturnega primanjkljaja je pomemben podatek za primerjanje rabe energije v različnih letih. Raba energije je sorazmerna temperaturnim primanjkljajem, odstopanja hitro pokažejo na nepravilnosti. Če primerjate dve ogrevalni sezoni, mora biti poraba energenta v enakem razmerju, kot je število stopinjskih dni za posamezno kurilno sezono, tako se da primerjati tudi podobne stavbe. Letošnja zima je bila dolga, ampak mila. Čeprav nas je pomladno sonce ogrelo precej kasneje kot lani, bomo porabili manj energije za ogrevanje.

Svetovalna pisarna ENSVET

Brezplačne neodvisne strokovne nasvete o učinkoviti rabi energije in o rabi obnovljivih virov energije nudi energetsko svetovalna pisarna ENSVET v Ljubljani, Dalmatinova 1, www.ensvet.si. Svetovanje je vsak torek in četrtek od 16:30 do 19:30. Prijavite se lahko vsak delavec od 8:00 do 12:00 na tel. 01/306-1144. Brezplačni klicni center ENSVET 080 1669 je dosegljiv med ponedeljkom in petkom od 9. do 14. ure.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Jankovič ima vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat, ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, med 14. in 20. uro osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah 01/306 12 82 ali 01/306 10 65.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 116 111; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **Območno združenje Rdečega križa Ljubljana, Tržaška cesta 132, 1000 Ljubljana. Humanitarni center:** telefon: 01/ 25 626 35. Izdajanje humanitarne pomoči vsak pon. in tor. od 14. do 18. ure, ob sre. od 10.00 do 18.00 ure. Sprejeme donacij (rabljenih oblačil, obutve, posteljnine, brisače, posode, kuhinjskih pripomočkov, otroške opreme ...) vsak pon., tor. in sre. od 10.00 do 18. ure, čet. od 10.00 do 14.00 ure in pet. od 10.00 do 12.00 ure. Preskrba brezdomcev: sre. od 10.00 do 18.00 ure, čet. od 10.00 do 14.00 ure, pet. od 10.00 do 12.00 ure. Brezplačna tel. št.: 080 88 84. ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhim – žrtvam nasilja. ● **Društvo SOS telefon, Svetovalni telefon za osebe z izkušnjo nasilja na delovnem mestu:** 031/ 722 333, vsak torek: od 17.00 do 20.00. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Skupina SAA Ženske Slovenija** predstavlja anonimno skupino deklet in žena, ki okrevajo od zasvojenkega seksualnega vedenja. Za dodatne informacije se obrnite na: saa.zenske@gmail.com ali 030/ 254 592 ● **OA, Overeaters Anonymous** je skupina za samopomoč osebam, ki okrevajo od odvisnosti s hrano (kompulzivnega prenejanja, bulimije, anoreksije). Za dodatne informacije se obrnite na <http://oa-slovenija.com> ali 051 755 291. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmstepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica.fuzine@siol.net; www.csd.ljmstepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET,** Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD),** tel.: 01/ 23 96 502, Zavod Pristan: 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame,** Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Združenje DrogArt** za zmanjševanje škodljivih posledic drog in alkohola med mladimi nudi individualno, telefonsko ali spletno svetovanje. Pokličite na: 01/ 439 72 70 ali 041/ 730 800. Lahko nam tudi pišete na: info@drogart.org. ● **Zavod MISSS – Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije** • Telefon MLADI MLADIM: usposobljen mladinski svetovalec odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon.–čet. 15.30 – 17.30. • **POMP – psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. • **Svetovalnica Dravlje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.missis.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju, Masarykovi 23, Ljubljana** nudi zagovorništvo, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezplač. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, spletna stran: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski –** 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic,** brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste. ● **JP ENERGETIKA,** Center za pomoč uporabnikom, T 080 28 82 ● **JP VO-KA,** dežurna služba Vodovod T 01 58 08 112, dežurna služba Kanalizacija T 01 58 08 212, brezplačna številka 080 86 52 ● **JP LPP,** Prevoz na klic in informacije za osebe z oviranostmi v mestnem potniškem prometu T 01 58 22 425, M 051 44 99 92 (24 ur/ vse dni v letu) ● **JP SNAGA,** Center za podporo in pomoč uporabnikom T 01 477 96 00

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Kakovost pitne vode v Ljubljani marca 2013

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode najdete v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode marca 2013

() meja zaznavanja merilne metode (LOD)

MV predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode so bile marca 2013 presežene na merilnem mestu Brest I a, in sicer za razgradni produkt atrazina desetilatrazin. Vodnjak ni vključen v sistem za oskrbo s pitno vodo.

Zrak v Ljubljani februarja 2013

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo februarja 2013 zabeležili 14 dni s preseženo dnevno dovoljeno vrednostjo onesnaženosti z delci PM_{10} v zraku. Na letnem nivoju (od začetka januarja do konca februarja) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 26-krat.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011) veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rezultati notranjega nadzora marca 2013

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	KLEČE, HRASTJE, BREST
			5. 2. 2013	5. 3. 2013
pH		6,5 -9,5	7,6	7,5
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	385	387
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	10,1	10,9
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,008	<0,008
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	10,7	11,0
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	7,06	7,16
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	0,046	0,045
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,0075	0,0088
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	0,68	0,68
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	0,13	0,10
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,009	<0,009
Desetilatrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	0,014	0,014
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,006	<0,006
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	0,022	0,021
Trikloroeten in tetrakloroeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	0,05	0,05
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,5	<0,5
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., april 2013

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Marec 2013

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIII a	4. 3. 2013	(0,002)	0,013	0,1	10	1,8
Hrastje I a	4. 3. 2013	0,081	0,052	0,8	18	16
Šentvid I a	4. 3. 2013	(0,002)	0,02	0,1	12	1,7
Jarški prod III	4. 3. 2013	(0,002)	0,009	0,2	9,3	2,6
Brest I a	4. 3. 2013	0,018	0,161	0,6	8	1,4

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2013, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani februarja 2013

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀
Veljavnih podatkov *	99 %	99 %	99 %	100 %	99 %
Maksimalna urna koncentracija	8	120	321	2	118
Maksimalna dnevna koncentracija	2	87	199	1	75
Minimalna dnevna koncentracija	0	45	71	0	24
Srednja (mesečna) koncentracija	1	61	117	1	51
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	0	14

Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

* stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju.

3. Grajski dnevi

SPREMLJEVALNI PRIREDITVI
/z vstopnino/

11. maj

ANSAMBEL CORTESÍA

z gosti, koncert srednjeveške in renesančne glasbe s plesom v stilnih kostumih

18. maj

GRAJSKI PLES

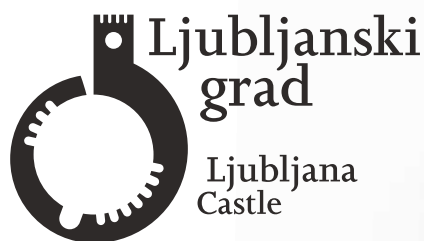
tematski plesni večer na Ljubljanskem gradu
Vabljeni tudi na plesno urico ob 19. uri.

16.-19. maj 2013

PESTRO DOGAJANJE ZA VSO DRUŽINO

DAN ODPRTIH VRAT VODENI OGLEDI ZA OTROKE IN ODRASLE
 SREDNJEVEŠKI TABOR DRUŽENJE Z LUTKO RAZSTAVA
OTROŠKIH LIKOVNIH DEL KALIGRAFSKA DELAVNICA

več na
WWW.LJUBLJANSKIGRAD.SI

LJUBLJANSKI GRAD
LJUBLJANA CASTLE
2013

Prostor raznovrstnih doživetij / A place of diverse experiences

**NAGRA
DNA
IGRA**

**VSTOP
PROST**

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

Ljubljanski grad, Grajska planota 1, SI - 1000 Ljubljana, W: www.ljubljanskigrad.si, FB: Ljubljana Castle, T: @Ljubljanskigrad,
Informacije in rezervacije: Info center na gradu, vsak dan od 09.00 do 21.00, T: 01 306 42 93 ter E: info-center@ljubljanaskigrad.si